

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΣΥΝΕΦΕΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΓΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Υ Π Ο

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΤΑΡΑΓΚΑ

Τῆς συμπράξεως διαφόρων λογίων.

ΕΤΟΣ ΕΚΤΟΝ. — ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΒΟΥΧΝΕΡ. ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΛΗΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΓΕΝΝΗΤΟΡΟΣ ΑΥΤΟΥ. σς'. Τὸ ἀναλ-
λοῖωτον τῆς ὕλης. — ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ [λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν Κορυτσῶ τῆς Μακεδονίας]. —
ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΝ ΑΝΑΣΤΗΜΑ [G. Boccardo]. — ΑΝΕΚΔΟΤΑ τῆς ΛΥΔΙΑΣ ΛΟΥΔΟ-
ΒΙΚΟΥ ΙΑ'. [κατὰ Βολταίρον]. — ΜΗΓΕΡΕΣ ΔΙΑΣΗΜΩΝ ΑΝΔΡΩΝ. Ἡ μήτηρ τοῦ Γκαί-
τε. — ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ. Ἐκδρομὴ εἰς τὴν ἔρημον ἢ σκηναὶ τοῦ Ἀραβικοῦ βίου [B. Gastineau]
— ΔΙΑ ΤΟΥ ΛΕΩΦΟΦΕΙΟΥ διήγημα Φρ. Haektänder'. — ΚΑΛΙΟΣΤΡΟΣ. (μετὰ εἰκόνας).
— ΠΕΡΙ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑΣ. — Ο ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΑΣΤΩΝ ΔΙΩΓΜΟΣ (μυθιστόρημα
C. De Bernard). — ΠΟΙΗΣΕΙΣ. Ὁ θνήσκων πτωχὸς (ἐκ τῶν Προχείρων) — ἀκτὶς φωτός
— ΧΡΟΝΙΚΑ. — ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Νεοελληνικὰ ἀνάλεκτα. — ΑΚΤΙΝΕΣ. — ΛΥΣΙΣ
ΑΙΝΙΓΜΑΤΟΣ. — ΑΙΝΙΓΜΑ ΣΤ'.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ. Ὁ υἱὸς τοῦ Διαβόλου μυθιστόρημα Παύλου Φεβάλ' μεταφράσεις Α. Σκα-
λίδου.

ΑΘΗΝΗΣ

ΤΥΠΟΙΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ | ΟΔΟΣ ΚΟΔΟΚΟΤΡΩΝΗ ΑΡΙΘ. 96.

—
1871.

Εἰς τὸ γραφεῖον τῆς « Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης » πωλοῦνται

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΣΥΝΤΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΠΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΚΤΟΝ. ΦΥΛΛ. Ζ΄.

ΜΑΙΟΣ 1871

ΒΟΥΧΝΕΡ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ

ΚΑΙ

ΤΟΥ ΓΕΝΗΤΟΡΟΣ ΑΥΤΟΥ

(Συνέχεια ἴδε φύλλ. 5΄.)

ΣΤ΄.

Τὸ ἀναλλοττον τῶν Νόμων τῆς φύσεως.

Οἱ νόμοι, οἵτινες τὴν τῆς φύσεως διεποῦσιν ἐνέργειαν, τὰς τῆς ὕλης ῥυθμιζουσι κινήσεις, ὅτε μὲν καταστρέφοντες, ὅτε δ' ὀργανοῦντες, οἵτινες τὰς ποικιλωτέρας παράγουσι μορφαί, αἰώνιοι καὶ ἀνλλοιωτοὶ εἰσιν. — Ἀνάγκη ἀπόλυτος καὶ ἀκαμπτος τῆς ὕλης δεσπόζει. — « Ὁ νόμος τῆς φύσεως, λέγει Moleschott, ἡ αὐστηροτέρα ἐστὶ τῆς ἀνάγκης ἔκφρασις ». — Οὐδεμία, οὐδέποτε δύναμις τὴν ἀνάγκην ταύτην, οὔτε ἐξαιρεσιν οὔτε περιορισμὸν ἔχουσαν, νὰ διαρῦγη δύναται. Ἄειποτε καὶ αἰώνως λίθος, μὴ ποσῶς κρατούμενος, ἐπὶ τὸ κέντρον τῆς γῆς καταπέσει καὶ οὐδέποτε θεία ἢ ἀνθρωπίνη θέλησις τὸν ἥλιον ἐν τῇ τροχῇ αὐτοῦ δυνήθησεται ἀναχαιτίσαι ἢ ἀνεγκλίτισέ ποτε.

Πεῖρα δεκάδος καὶ πλέον αἰώνων, τὸν φυσιολόγον κατέπεισε περὶ τοῦ ἀναλλοίτου τῶν τῆς φύσεως νόμων καὶ ἡ πεποίθησις αὐτοῦ διὰ τοῦ χρόνου βεβαιώθη.

μετάκλητος κατέστη. — Ἡ ἀκάματος ἐπιστήμη, ἐν τῇ τῆς ἀληθείας ἐρεύνη, τὴν γηραιάν ἐν τῇ τῶν λαῶν νηπιότητι γεννηθεῖσαν δεισιδαιμονίαν προσέβαλε καὶ τὰς ἰδέας αὐτῆς μίαν πρὸς μίαν ἀνῆρσεν. Οὕτω ἡ ἐπιστήμη διαδοχικῶς ἐκ τῶν Θεῶν τὰς βροντὰς, τὸν κεραυνὸν, τὰς ἐκλείψεις ἀπέσπασε καὶ τὰς φοβερὰς τῶν Τιτάνων τῆς ἀρχαιότητος δυνάμεις ὑπὸ τὴν τοῦ ἀνθρώπου καθυπέταξεν ἐξουσίαν. Τὸ ἀνεξήγητον ἄλλοτε, τὸ θαῦμα, τὸ ἐξ ὑπερφυσικῆς ἐξαρτούμενον δυνάμειος, εἰς τὴν λάμπιν τῆς ἐπιστημονικῆς λαμπάδος, ὡς γεγονός φυσικῶν, ἀγνώστων ἄλλοτε ἢ ἐλάχιστον ἐννοουμένων δυνάμειων, καταφανὲς ἐγένετο.

Μετὰ πόσης ταχύτητος ἡ τῶν Θεῶν καὶ πνευμάτων δύναμις κατέπεσεν! Ἡ δεισιδαιμονία εἰς τὰ φῶτα τῶν πεπολιτισμένων ὑπεχώρησε λαῶν. Τὸ δικαίωμα εἰπεῖν ἔχομεν, ὅτι ποσῶς δὲν ὑπάρχει θαῦμα καὶ πᾶν τὸ ἐπελθὸν, ἐπῆλθεν ἤδη καὶ αἰετοτε φυσικῶς καὶ ἀναγκαιῶς ἐπελεύσεται κατὰ τοὺς ἀπολύτους νόμους, ἐξερτημένους μόνον ἐκ τῆς τῶν σωμάτων φύσεως, τῶν ἀμοιβαίων αὐτῶν πρὸς ἀλληλα σχέσεων καὶ τῶν δυνάμειων, αἵτινες αἰώνως αὐτοῖς σύμφυτοὶ εἰσιν. — Οὐδεμία, ὅσον φοβερὰ καὶ ἀν ὑπῆρξε, τοῦ οὐρανοῦ ἢ τῆς γῆς ἀναστάτωσις, ἀλλαχόθεν τὴν αἰτίαν ἔσχεν, οὐδὲν παντοδύναμον ὄν, ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἀλλαχόθεν ἐλθὸν, τὰ ἤρη ἀνύψωσε, τὰς θαλάσσας μετήνεγκε, τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ζῶα δι' ὑπολογισμῶν καὶ σκέψεων συμμετρικῶν ἔπλασε. Τὰ φαινόμενα καὶ πᾶν τὸ ὑπάρχον, ἄλλοτε ὡς σήμερον παράχθη.

- ΕΘΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ τόμος Ε'. 1869—1870
- ΥΙΟΣ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ [παράρτημα Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης] μυθιστόρημα Παύλου Φεβλά μετὰφρασις Α. Σκαλίδου. Τόμος Α' καὶ Β'. δραχ. 6
- ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ ΠΑΡΕΡΓΑ. Ἀπόσπασμα ἡμερολογίου [παράρτημα Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης] δραχ. 6
- ΔΓΓΕΛΟΣ ΠΙΤΟΥ [συνέχεια τοῦ μυθιστ. «τὸ Περιδέραιον τῆς βασιλευσσης»] μυθιστόρημα Ἀλεξ. Δουμά μετὰφρασις Α. Γ. Σκαλίδου. λεπ. 30
- ΚΟΜΗΣΣΑ ΣΑΡΝΥ [συνέχεια Ἀγγέλου Πιτοῦ] μυθιστόρημα Ἀλεξ. Δουμά μετὰφρασις Α. Σκαλίδου, τόμοι τέσσαρες δραχ. 6
- ΠΑΡΙΣΙΝΑ ΔΡΑΜΑΤΑ μυθιστόρημα Ποισόν δὲ Τεράλ, μετὰφρασις Α. Σκαλίδου καὶ Παρδαλάκη τόμοι ὀκτώδεως τρεῖς. δραχ. 14
- Ο ΙΠΠΟΤΗΣ ΤΟΥ ΕΡΥΘΡΟΥ ΟΙΚΟΥ μυθιστ. Ἀλεξ. Δουμά » 5
- Η ΚΑΛΥΒΗ ΤΟΥ ΘΩΜΑ μυθιστορία Ἐρρίέτης Στόβη τόμοι δύο » 6
- ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΝ τῆς Νεαπόλεως περιεργον καὶ ὠραῖον μυθιστόρημα. δραχ. 4
- ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ [δέκα μικραὶ κῶμωδία] ὑπὸ Δ. Παπαρήγοπούλου » 2,50
- Ο ΝΕΡΩΝ Τραγωδία εἰς πράξεις τέσσαρας ὑπὸ Τιμολ. Δ. Ἀμπελά δρ. 1,50
- ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ Μ. Λελέκου. δραχ. 2
- ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ, διαμοιρασμένα εἰς μελέτας, ἐξετάσεις καὶ ἀναγνώσεις, ὑπὸ Νικοδήμου τοῦ ἀγιορείτου, ἐξεδόθησαν τὸ πρῶτον ἐν Βενετίᾳ τῷ 1800 παρὰ Δ. Καριτζιώτου, τὸ δεύτερον δὲ παρὰ Ν. Ρουσοπούλου. δραχ. 5
- Τὸ ΧΑΡΤΟΦΥΛΛΑΚΙΟΝ δράμα εἰς ἐξ πράξεις Ἀγ. Καλκάνη μεταφρασθὲν ἐξ ἀνεκδότου Ἰταλικῆς χειρογράφου ὑπὸ Γ. Σφήκα ἐν Ζακύνθῳ δραχ. 1
- Ὅστις ἐκ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις γιλομουσῶν ἐπιθυμεῖ ν' ἀποκτήσῃ ἐκ τῶν ἀνωτέρω νεωτάτων καὶ εἰς τὸ ἥμισυ τῆς ἀξίας τῶν πωλουμένων μυθιστορημάτων, δύναται νὰ εἰδοποιήσῃ ἡμᾶς, συνοδεύων τὴν αἰτησίαν του μὲ τὸ ἀντίτιμον τῆς ἀξίας τοῦ ζητουμένου βιβλίου.

Τὰ ἐγκλήματα καὶ τὰ ὄργια τῶν Παπῶν καὶ ὁ νεανικὸς βίος τοῦ νῦν Πίου ἐννάτου. — Τόμος δεύτερος μετὰ δεκαεξ εἰκονογραφιῶν. — Τυπογραφεῖον Μ. Περιίδου δραχ. 4. — Πρακτικὴ καὶ θεωρητικὴ Μέθοδος πρὸς εὐχερῆ καὶ ταχεῖαν μάθησιν τῆς Ἰταλικῆς Γλώσσης ὑπὸ Μ. Π. Περιίδου — ἔρ. 2,50. Λέων Καλλέργης δρῆμα Τιμ. Ἀμπελά. Ἐν Σύρῳ δρ. 2.

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

Ἐν Ἑλλάδι	φράγ. 10
Ἐν Τουρκίᾳ	» 16
Ἐν Ῥωσίᾳ	ρούβ. ἀργ. 5
Ἐν ταῖς Ἠγεμονίαις	φλωρ. 1 12
Ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ ἐν γένει	φρ. 17
Ἐν Ἰνδία	εἰκοσόφραχρον 1

σαν κατὰ τοὺς αὐτοὺς νόμους, αείποτε κατὰ μῶραν, ἀλλ' ἀναγκαίως ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἀσθηρῶς ἰσχυραίης ὕψους. — Πανταχοῦ καὶ αείποτε ὁσάκις τὸ πῦρ καὶ τὸ υἰὼρ συναντῶνται, ἀτμοὺ παρὰ γούσι καὶ τῆς ἐκυτῶν ἀκρατήτου; δυνάμεις εἰς πᾶν τὸ περιστοιχοῦν ἐξασκούσιν. — Ὅπου ὁ σπόρος πίπτει, αἰσάνει, ἀρκετὸ μόνον γῆν γόνιμον καὶ τροφὴν ἀρκούσαν πρὸς ἀνάπτυξιν νά εὔρη; ὅπου ὁ κερραυτός ἐλαεται, ἐκεῖ ἐκρήγνυται.

Γινώσκεις, ἔστω καὶ πιπλόαιος, τῆς φύσεως, καὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἀρκετὴ ὕπως ἡμᾶς πείσει περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἄνω λεγομένων.

Ὁ τοῦ ἀνθρώπου προορισμός δὲν διαφέρει τοῦ προορισμοῦ τοῦ κόσμου καὶ ὡς οὗτος, οὕτω καὶ ἐκεῖνος εἰς τοὺς φυσικούς καὶ τοὺς τῆς εἰμαρμένης, ἥτις ὄλων δεσπόζει, νόμους ὑπόκειται. — Ἐν τῇ φύσει παντὸς ὄντος ἐγκτεται τὸ γενναῖο καὶ ἰνήσκειν, οὐδὲν δὲ τὸν νόμον τοῦτον εἰσέτι διέφυγεν. — Ὁ θάνατος τὸ βεβαίωτερον πάντων ἐστίν, οὗτος ἐγκτεται εἰς τὸ τέλος πάσης ἀτομικῆς ὑπάρξεως. Οὕτε μητρὸς δαίσεις, οὕτε δάκρυα γυναικός, οὕτε συζύγου ἀπελπισία τὴν ἀκατάσχετον αὐτοῦ ἰ ἀποθήσωσι δύνανται γεῖρα. «Οἱ νόμοι τῆς φύσεως βάρβαροι καὶ ἀκαμπτοὶ εἰσιν, δυνάμεις μὴ ἀναγνώριζομεν οὐκ ἔθικην, οὕτε φιλοσοφούντων, λέγει ὁ Vogt». — Οὐδεμία χεῖρ τὴν κινήσιν τῆς γῆς ἰ ἀναγκάσει, οὐδεμία παράκλησις τὴν τροχιάν τοῦ ἡλίου νά κωλύσῃ, οὐδὲ τὴν μηχανίαν τῶν πρὸς ἀλληλα ἐν παλῆ στοιχείων νά πράκνῃ δύνανται. — Οὐδεμία φωνὴ τὸν νεκρὸν ἐκ τοῦ ὕπνου ἐγείρει, οὐδεὶς ἀγγελος τὸν δεσμώτην ἀπελευθεροῖ, οὐδεμία χεῖρ, τῶν νεφελῶν ἐξερχομένη, εἰς τὸν πεινῶντα ἄρτον προσφέρει, οὐδὲν δαίγμα οὐράνιον ὑπερφυσικᾶς ἡμῖν παρέχει γνώσεις. — «Ἡ φύσις δὲν ἀποκρίνεται εἰς τὰς δεήσεις καὶ τοὺς κλαυθμούς τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν ἀπωθεῖ, λέγει Feuerbach». Ὁ δὲ Luther ἐν τῇ ἀθώα αὐτοῦ γλώσσῃ λέγει: «ἐκ πείρας γινώσκωμεν ὅτι ὁ Θεὸς ἐπ' οὐδενὶ τρόπῳ εἰς τὰ τῆς γῆνης ζωῆς ἀναμιγνύεται.» — Ἡνεῦμα, οὐκ ἔκδηλωσις ἀνεξάρτητος ἐστίν τῶν τῆς φύσεως δυνάμεων, ὡς ὁ Liebig διαγράφει, δὲν δύναται νά ὑπάρξῃ. — Δὲν πάντα

ἀνθρώπου ἀνώτερον τῶν πρὸ ἡμῶν καὶ ὑπο τῆς μελέτης τῶν ἐπιστημῶν περωτισμῶν, τοιοῦτοι φαινόμενοι γίνονται καὶ ἀνευ ἐνόας ἐστίν.

Πῶς ἠδύνατο ἄλλως ἔχειν; πῶς δυνατὸν ἦτο ἡ ἀναλλοιώτως καὶ ἡν κινουνται πάντα τάχως νά διακοπῇ, χωρὶς πᾶσα εἰς τὸν κόσμον διακρίξιν ἀνάκτων σπενεικείν, χωρὶς ἡμᾶς τε καὶ τὸ Σῆμα εἰς καταστρεπτικὸν τι αὐτῶν παρεθῶναι; ὕπως μεγρεῖ αὐτοῦ φάτωμεν, ἀνάγκη νά παραγῶμεν ὅτι πᾶσα ἐπιστήμη συριστική ματαία ἐστίν, πᾶσα δ' ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἐρευνα ἀνωρελῆς ἐργασία.

Αἱ τοῦ κανόνος ἐξαρτήσεις, αἱ πρὸς τὴν φυσικήν τοῦ κόσμου διατάξιν παραβάσεις, θαύματα ἐκλήθησαν καὶ μεγρεῖς ἀρρητό; τούτων, λέγουσι, γῶραν ἔλαθον. — Τα θαύματα ταῦτα τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἐλαοῦσιν εἴτε ἐκ τῆς ἐνδιαφερομένης κερδοσκοπίας, εἴτε ἐκ τῆς δεισιδαμονίας καὶ τῆς παραδόξου καὶ ἐμφύτου ἐν ἡμῖν πρὸς πᾶν θαυμαστὸν καὶ ὑπερφυσικὸν κλίσεως, διότι ὄχληρον τῷ ἀνθρώπῳ, ὅσον φιλακρία καὶ ἄν ὡτι τὰ γεγονότα, ἐκυτὸν τῇ φύσει ὑποκείμενον καὶ εἰς τοὺς ἀμ. ταβλικούς αὐτῆς νόμους ὑποτεταγμένον ἀναγνωρίσαι, καθόσον ἀπαύστως ἠθέλε πειραῖσθαι τοιούτους διαφυγεῖν καὶ πανταχοῦ τὸ μέσον ἀναζητεῖν ὕπως ἐαυτὸν ἐκ τῆς τούτων δεσποτείας ἐξαρτήσῃ. — Ἡ τῆς ἀνθρωπότητος νηπιότης καὶ ἡ πρώτη αὐτῆς ἀγνοια, πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς εἰς τὸ εἶδος ἡμῶν φυσικῆς ταύτης κλίσεως οὐκ ἐπὶ εἰς τοῦ; ἀρχαιοτέρους χρόνους ὁ ἀνθρώπος εἰς τὴν ἐκπλήξιν καὶ τὰ θαύματα ὑπετάσσεται. — Σῆμα εἰσέτι αἱ ἀγροῖκοι καὶ ἀθαεῖς τάξεις ὡς καὶ οἱ μικρὸν περωτισμένοι τῶν ἀνθρώπων εἰς ταῦτα ἐξασκούθουσι πιστεύοντες. — Ἠθέλωμεν τῆς ὑπομονῆς τοῦ ἀναγνώστου κατὰ κράτος, ἂν αὐτῷ ἰ ἀποδείξωμεν ἐπεχειρῶμεν διὰ φυσικῶν λόγων, χωρὶς εἰς τοὺς τῶν φιλοσόφων νά προστρέξωμεν λόγους, τὸ ἀδύνατον τῆς ὑπάρξεως θαυμάτων. — Δὲν ὑπάρχει ἀνθρώπος περωτισμένος ἠδὲ εἰς τὰ ταῦτα παιδαριωδῆ πιστεύων καὶ ἐκπληκτῶμεθα, τῇ ἀληθείᾳ, πῶς νους τοιοῦτον ἐμβριθῆς, ὡς ὁ τοῦ Louis Feuerbach, ἀναγκάτων ἐνόμισε γρηῖσιν ποῦσαι τοσαύτης διαλεκτικῆς. ὅπως τὰς περὶ θαυμάτων ἀνακρίσεις ἴδεις.

Τῆς θεμελιωτῆς θρησκείας ἀναγκάτων δὲν ἐκρηνεν ἵνα ὑπὸ θαυμάτων περιβληθῆ ὅπως τὴν σκηλὴν ἀνήθῃ τοῦ κόσμου; ἡ δ' ἐπιτυχία δὲν ἀπέδειξεν ὅτι δίκαιον εἶχεν; Τῆς προφήτης, τίς ἄγνος; δὲν ἐξετέλεσε θαύματα! τίς ἀνθρώπος ὑπὸ θαυμάτων πλιπτόμενος σῆμα εἰσέτι ἐν πάση ὥρα θαύματα κατὰ ποσότητα δὲν βλέπει; Τὸ πνεῦμα τῆς στρεφόμενης τραπέζης εἰς τὴν τάξιν τῶν θαυμάτων δὲν ἀριμεῖται; — ἐνώπιον τῆς λαμπάδος τῆς ἐπιστήμης τὰ θαύματα εἰσιν φαντασίας πλατωμένης ἀποτελέσματα. — «Δὲν ὑπάρχουσι θαύματα ἐν τῇ φύσει, λέγει τὸ περιφημον Συστήμα τῆς φύσεως εἰμὴ διὰ τοὺς μὴ ἀρκούτως σπουδάσαντας ταύτην.»

Ἡτο δυνατόν ἐν γόνῳ, καὶ ἂν αἱ φυσικᾶ ἐπιστήμη ἐκτὸς πάσης ἀμρισητήσιως εἰσιν, ὁ κλῆρος ἔθνους ὅσον οὐδὲν ἔτερον περωτισμένου ἦτοι τοῦ ἀγγλικῶ. Δεῖγματα δοῦναι τῆς ἀγροικότερας δεισιδαμονίας ἐν τῇ μετὰ τοῦ Λόρδου Πάλμερστοντος προφήμα αὐτοῦ ἀμρισητήσι; καὶ ἐν τούτοις συνῆθη τὸ τοιοῦτον. Κατὰ τὴν τελευταίαν τῆς ἐν Εὐρώπῃ ἐνσκήψεως τῆς γολέρας ἐποχῆν, ὁ τῆς Ἀγγλίας κλῆρος τὴν κυβέρνησιν παρεκάλει, ὅπως αὕτη νηστεῖαν καὶ δεῖσιν μιὰς ἡμέρας διατάξῃ πρὸς ἀποτροπὴν τῆς μάστιγος ταύτης ἐξ Ἀγγλίας, ἀλλ' ὁ εὐγενῆς λόρδος τοῖς ἀπεκρίθη, ὅτι ἡ τῆς γολέρας διάδοσις τὴν ἀφορημὴν ἐκ φυσικῶν γνωστῶν ἐν μέρει λόγων ἔχει καὶ δύναται αὕτη μετὰ περισσοτέρως νά ἀποσοβῆται ἐπιτυχίως διὰ τῶν ὑγιεινῶν μέτρων ἢ τῶν δεῖσεων. Ἡ ἀπάντησις αὕτη κατ' αὐτοῦ τὴν πρόσαςιν ἀθεῖσμοῦ ἐραῖλινυσε καὶ ὁ κλῆρος ἐκήρυξεν ὅτι οὗτος ἀμάρτωλος θνητός ἐστὶ μὴ βουλόμενος πιστεῦσαι ὅτι ἡ θεία Πρόνοια αείποτε τοὺς νόμους τῆς φύσεως νά παραβάται δύναται. — Ὅποιαν παράδοξον ἰδέαν οἱ δημιουργηθέντες οἱ τοῦ Θεοῦ ἀνθρώποι ἔχουσι! Νομοθέτης ὑπέρτατος τὰς σκέψεις αὐτοῦ ἐκ παρακλήσεων καὶ λυγμῶν ἀρνούμενος καὶ βυβλιζον, ὅπως τὴν ἀναλλοιώτως ἦν ἐδημιουργεσε. τάξιν ἀνακρίψῃ, ὅπως τοῦ; ἰδίου αὐτοῦ κατατρέψῃ νόμους, ὅπως ἰδᾶ χειρὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν τῶν φυσικῶν ἐξαρτήσεων δυνάμεων! ὅποια εὐσπλαγγχία !!

«Πᾶν θαῦμα, λέγει ὁ Gotta, εἰ τοιοῦ-

τον ὑπῆργον, ἠθέλεν ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ δημιουργία δὲν εἶναι ἀξία σεβασμοῦ, ὃν πρὸς ταύτην ἔχομεν καὶ ὁ μυτικισμός ἀναγκάτως τὸ συμπέρασμα ἠθέλεν ἐκφέρει τῆς τοῦ δημιουργοῦ ἀτελείας ἐκ τῆς ἀτελείας τῆς δημιουργίας.»

«Ἡ ἐπιστήμη, λέγει ὁ Giebel, ἥτις οὐκ ἐπὶ ματαίων ἐρεῖδεται ἀρθρων πίστεως, ἀλλ' ἐπὶ τῆς πείρας καὶ μελέτης, τὰ θαύματα ἀποκρούει, ὡς τὰς ὀλεθριωτέρας τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος ἀποπλανήσεις» καὶ ὁ Γάλλος Jouvenel λέγει, «Δὲν ὑπάρχει οὔτε Σύμπτωσις οὔτε θαῦμα, δὲν ὑπάρχουσι εἰμὴ φαινόμενα ὑπὸ νόμων διεπόμενα.»

Δογματικὰ συγγραμματα ὑποστρέζουσιν, ὅτι ἡ ἰδέα τῆς ἀφ' ἐαυτοῦ ὡς ὠρολογίου πορείας τοῦ ὄρατοῦ κόσμου ἀνάξια τῆς Θεότητος ἐστίν καὶ ὅτι δεόν ὁ Θεὸς νά θεωρηθῆται μᾶλλον ὁ δινηκῆς ὁδηγός καὶ διαρκῆς δημιουργός τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τάξεως. Διὰ ταῦτα κατηγορήσαν τοῦ Alexandre de Humboldt τὸν κόσμον παρουςάσαντος ὡς ἄλυσσον φυσικῶν νόμων καὶ οὐκ ἡ δημιουργικῆς ἀποκρήμα θελήσεως (Erdmann).

Δύνανται ὡσαύτως καὶ τῶν φυσικῶν κατηγοῖσαι ἐπιστημῶν, καθόσον οὐκ οἱ φυσιολόγοι, ἀλλ' ἡ φύσις αὕτη καὶ ἐαυτὴν τὴν ἀπόδειξιν ἡμῖν παρέσχεν, ὅτι ὁ κόσμος νόμων φυσικῶν καὶ ἀναλλοιώτων συνειρητός ἐστίν. — Οἰαδῆποτε καὶ ἂν ὡσιν αἱ ἀντιλογίαι, ἀς τῇ τῆς θεολογίας ἐνδιαφέρον καὶ ἡ τῶν δοκησιδῶρων ἀγνοια ἐπενεγκεῖν δύνανται, ἐνώπιον τῆς τῶν γεγονότων φαινότητος, αὐταὶ αείποτε καταπέσουσιν. — Οἱ ἀντιλογούντες, γεγονότα ἐπικαλοῦνται λῆγοντες: ὁ Θεὸς δὲν ἀπεξήτανε τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὅπως τοῦ; Ἴβραίου; διασωθῆ; δὲν προανήγγειλεν αείποτε τοῖς ἀνθρώποις διὰ κομητῶν καὶ ἐκλείψεων; δὲν διατρέφει ἐκεῖνος τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ; Ἀναμφιβόλως ἀλλὰ ταῦτα φυσικά εἰσι φαινόμενα, ὃν αἱ νόμοι σῆμαρον ὄλοσγερωῖς εἰσιν ὡρισμένοι. Τὰ τοῦ οὐρανοῦ πτηνὰ καὶ πάντα τὰ ζῶα ὅπως ζήσωσι τὴν ἐαυτῶν τροφὴν ἀναγκάζονται ἐπιζητῆσαι καὶ ἠθέλον τῆς πείνης ἀποθάνη, ἂν, εἰς τοῦ οὐρανοῦ ἀφίεμενα τὴν ἀγαθότητα, τῆς φροντιδος ταύτης ἀπέσχον — Νομίζουσιν ἄλλως ὅτι θέλουσι παρῆξει ὑψιλήν τινα τῆς θεότητος ἰδέαν δεκνύον-

τες ἡμῖν ταύτην ὡς κοινόν τινα μηχανικὸν ἀπαύστως εἰς τὸ κανονίζεῖν καὶ ἐπισκευάζειν τὴν μηχανὴν αὐτοῦ ἀπασχολούμενον; Ὁλιβερὸν, τῇ ἀληθείᾳ, ἤθελεν εἰσεῖν ἐγκώμιον τοῦτο τοῦ κόσμου καὶ τοῦ δημιουργοῦ. — Οἱ τῆς πνευματικῆς σχολῆς φυσιολόγοι ἀποδέχονται πάντες τὸ τῶν νόμων τῆς φύσεως ἀναλλοίωτον, ἀπέχουσι ὅμως νὰ συστρατευθῶσι μετ' ἡμῶν ὅποτε τὸ γεγονός τοῦτο νὰ συμβιβασῶσι πρόκειται μετὰ τῆς ὑπερτάτης ἐνεργείας τῆς δημιουργικῆς δυνάμεως, ἢ δὲ συνδιαλλαγῆ αὕτη, ἢ αἰείποτε τ' ὄνειρον ὑπάρξασα τῶν φιλοσόφων, ζωηρῶς αὐτοὺς ἀπησχόλησεν, ἀλλὰ τοιαῦται ἀπόπειραι σπανίως ἐν ταῖς ἐπιστήμασι τὴν ἐπιτυχίαν ἔχουσιν. — Οἱ τῶν πνευματιστῶν ἀγῶνες μέχρι τοῦδε ἄνευ ἀποτελέσματος ἔμειναν, αἰείποτε σχεδὸν ἐν διαφωνίᾳ μετὰ γεγονότων, τὰ δόγματα αὐτῶν τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου τῆς ἐξουσίας τῆς πίστεως ἐσφραδίσθησαν ἢ τὴν ἀδυναμίαν αὐτῶν τῷ ἐπαμφοτερισμῷ τῆς γλώσσης ἐκάλυψαν. — Παράδειγμα τῆς παγκοίνου καὶ βαθείας ταύτης σκοτεινότητος ἐν τῇ ἀκολούθῳ τοῦ περιφήμου Oersted φράσει εὐρίσκωμεν: «Ὁ Κόσμος ὑπὸ αἰωνίου κυβερνᾶται λόγου ἐν τοῖς ἀναλλοιώτοις τῆς φύσεως ἐκδηλουμένου νόμοις.» Ἐς ἐννοήσῃ ὁ δυνάμενος πῶς λόγος αἰώνιος τὸν κόσμον κυβερνῶν μετὰ νόμων ἀναλλοιώτων νὰ συμβιβασθῆ δύναται. Ἡ οἱ ἀναλλοιώτοι κυβερνῶσι νόμοι ἢ ὁ αἰώνιος λόγος καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιστάσει, δὲν ὑπάρχει προσωπικὴ ἐπέμβασις δυνατὴ καὶ κατὰ συνέπειαν οὐδαμῶς κυβερνᾶν· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, ἀπ' ἐναντίας τὸ ἀναλλοίωτον τῶν νόμων δὲν ὑπάρχει πλέον πράγματι, ὑπὸ τοῦ αἰωνίου λόγου ἐν πάσῃ στιγμῇ νὰ διαταραχθῆ δυνάμενον· ἂν δὲ τέλος καὶ αἱ δύο αὗται δυνάμεις κυβερνῶσιν ἀμοιβαίως καὶ αἰείποτε ἐν πλήρει εὐρίσκονται ἁρμονία, ὁ δυϊσμός αὐτῶν φαντασιώδης καὶ ἐντελῶς περιττεύων ἀποβαίνει. — Ἀφ' ἑτέρου Oersted δὲν ὀπισθοδρομῆ ποσῶς ἀπέναντι τῆς ἀντιφάσεως καὶ μακρὰν νὰ ποιηθῆ ὑπὸ τῆς μοίρας τῶν φυσικῶν νόμων, πειρᾶται ἀπ' ἐναντίας τὴν ἐπεροχὴν αὐτῆς ν' ἀποδείξῃ ἀπὸ τῆς βεβαιότητος ταύτης, λέγει, ἢ ψυχὴ τὴν ἐσωτερικὴν ἀποκτᾷ γαλήνην, ἐν ἁρμονίᾳ μετὰ τῆς φύσεως εὐρίσκεται καὶ τοῦ φύ-

σου ἀπελευθεροῦται τῆς δεισιδαιμονίας, ἢ αἰείποτε τῇ προξενεῖ ἢ πίστις πρὸς δυνάμεις ἐξωτερικάς τὴν πορείαν δυνάμενας τῶν πραγμάτων ἀνταναγκάσει.»

Ἀφ' ἑτέρου οἱ ὀλιγώτερον πιστευθέντες σοφοὶ εἰσὶν οἱ ὑποστηρίζοντες ὅτι ὁ κόσμος, ὡς μοναρχία συνταγματικὴ, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ μὲν κυβερνᾶται· ἀλλὰ κατὰ νόμους ὀρισμένους καὶ ἀμετάβλητους. Ἀλλὰ τὸ ἀναλλοίωτον τῶν φυσικῶν νόμων ἀπόλυτον ἔστιν καὶ δὲν ἐπιδέχεται ἐπεμβασιν χειρὸς ἐπανορθωτικῆς. Ἡ ἁρμονικὴ τοῦ κόσμου οἰκονομία ἡδύνατο, τῇ ἀληθείᾳ, παραστῆν τὴν ὑπόθεσιν ὅτι οἱ νόμοι αὐτοῦ ὑπὸ λόγου ἀνωτέρου τὰ πάντα διέποντος ἀπορρέουσιν, ἀλλ' ὅποτε εἰς τὸ βάθος ἐγκύψῃ τις τῶν πραγμάτων, δὲν βραδύνει νὰ πεισθῆ ὅτι οὐδὲν ὑπάρχει, ἀλλ' οἱ νόμοι οὗτοι αἰείποτε ἀνεξάρτητοι καὶ κυρίαρχοι διατελοῦσιν καὶ ἐνταῦθα μὲν φαίνονται ἐνεργούντες πρὸς τελικόν τινα σκοπὸν, ἐκεῖ δ' ἀπεναντίας τυφλοὶ καὶ ἐν ἀπολύτῳ ἀντιφάσει πρὸς τὸν λόγον καὶ τὸν σκοπὸν. — Ἀποδεδειγμένον πλέον ἢ ὅσον ὤφειλέν ἔστιν σήμερον ὑπὸ τῶν γεγονότων, ὅτι ἐν τῇ ἀναπτύξει τῶν ὀργανικῶν καὶ ἀνοργάνων μορφῶν, ἢ διάνοια εἰς οὐδὲν ἐπενεργεῖ, ὁ δ' ἐνστικτός τῆς φύσεως δημιουργὸς ἐπὶ τοσοῦτόν ἔστιν τυφλὸς καὶ ἄνευ συνειδήσεως. ὥστε πολλάκις δίδει χώραν εἰς γέννησιν τῶν παραδοξωτέρων καὶ ἐλάχιστον πρὸς τὸν σκοπὸν καταλλήλων δημιουργημάτων. Ἡ φύσις, ἀδυνατούσα ν' ἀπορῦγη ἢ νικήσῃ τὰ κωλύματα, ἀποτρέπεται ἐνίοτ' ὀλοσχερῶς τῆς συνήθους πορείας καὶ τερατωδίας παράγει μακρὰν ἐντελῶς τῆς λογικῆς καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Θέλωμεν δόσει πολυάριθμα παραδείγματα τῶν τῆς φύσεως ἀποπλανήσεων τούτων ἐν τῷ ἀφιερωμένῳ εἰς τὴν *Τελολογία* κεφαλαίῳ. — Οὕτω ἢ ἰδέα δυνάμεως δημιουργικῆς καὶ κυβερνήσεως, ὀλίγους μετὰ τῶν φυσιολόγων εὐρὴν ὀπαδοῦς.

Ἐπάρχει μέση τις γνώμη μέγαν ἀριθμὸν ἀθροίσασα ψήφων, ἢ τις, χωρὶς ν' ἀμφισβητῆ τὸ πρόδηλον τῶν γεγονότων καὶ ὅλως ἀναγνωρίζουσα ὅτι αἱ φυσικαὶ δυνάμεις καθαρῶς εἰσὶν μηχανικαὶ καὶ πάσης προγενεστέρως ὠθήσεως ἀνεξάρτητοι, οὐχ ἥπτον θεωρεῖ τὴν ὕλην καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ ἐκδηλουμένους νόμους ὡς ὑπὸ παντοδυνα-

μου τινος ἀπορρέοντας δημιουργικῆς δυνάμεως μετὰ τὴν δημιουργίαν ἐνσυσσωματωθείσας· «ὑπάρχουσι πολλοὶ φιλόσοφοι, λέγει ὁ Rodolphe Wagner (*Science et foi*), οἵτινες καὶ τοὶ πρωτοτυποὶ ἀποδεχόμενοι δημιουργίαν, ὑποστηρίζουσιν ὅτι ὁ κόσμος μετὰ ταύτην εἰς ἑαυτὸν ἀρέθη καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτοῦ μηχανισμοῦ δυνάμεως συντηρεῖται.

Νομίζομεν ὅτι μέχρι τοῦδε ἀποδωκίμεν τὴν ἀρμόζουσαν εἰς τὴν ἰδίαν ταύτην διακαυσίνην, ἄλλως ἀργότερον ἐν τῷ περὶ *Δημιουργίας* κεφαλαίῳ ἡμῶν θέλωμεν ἐκπνεύσθαι καὶ δι' ἀπειρίας γεγονότων καταδείξῃ ὅτι οὐδέποτε καὶ οὐδαμῶς εὐρέθησαν ἴχνη ἀκαταίτιας δημιουργίας, ὅτι τὰ γεγονότα ἅπαντα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην εἰρίσκονται καὶ ὅτι ἡ ἀρχὴ τοῦ ὄντος καὶ ἡ αἰτία τοῦ μετασχηματισμοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ ἀμοιβαίᾳ καὶ αἰωνίᾳ τῶν φυσικῶν δυνάμεων ἐνεργεῖ τὴν αἰτίαν ἔχουσιν. — Δὲν εἶναι τῆς ἀρμοδιότητος ἡμῶν ἐπὶ τῆς μελέτης ν' ἀσχοληθῶμεν ἐκείνων, οἵτινες τὴν πίστιν ἐπικαλοῦνται, ὅπως τὴν ὑπαρξὴν ἐπεξηγήσωσιν. Τὸ ἀντικείμενον τῆς μελέτης ἡμῶν ὁ ὄρατός καὶ αἰσθητός ἔστιν κόσμος, οὐχὶ δὲ πᾶν τὸ πρὸ ἐκάστου ὡς καλὸν εὐρισκόμενον πρὸς τὸ πιστεῦναι ἐκτὸς τῶν ὀρίων τοῦ κόσμου.

Ἡ πίστις καὶ ἡ ἐπιστήμη δύο κεχωρισμένοι εἶσι κόσμοι καὶ ἀφ' ἑνὸς ἢ γνώμη ἡμῶν ἀπαγορεύει ἡμῖν τὸ πιστεῦναι τι ἄγνωστον, δὲν ἐπιθυμοῦμεν ὅμως ἀφ' ἑτέρου τοῦ δικαίωματος ἀντιποιηθῆναι εἰς ἄλλους τὴν γνώμην ἡμῶν ἐπιβαλεῖν. Ἐλευθερὸς ἕκαστος τὰ ὄρια τοῦ ὄρατοῦ ὑπερπηδῆσαι κόσμου καὶ ἐξω αὐτοῦ λόγον τινα κυβερνῶντα, δυνάμιν ἀπόλυτον, ψυχὴν τοῦ κόσμου, Θεὸν προσωπικὸν ἀναζητῆσαι. Ἐς φυλάττωσιν οἱ Θεολόγοι τὰ ἑαυτῶν τῆς πίστεως ἄρθρα καὶ οἱ φυσιολόγοι τὸν ἐπιστήμην, αἱ δύο αὗται μερίδες κεχωρισμένας πορεύονται ὁδοῦς. — Ἡ πίστις τὰς ρίζας αὐτῆς εἰς ἀπόριστον πρὸς τὴν ἐπιστήμην τῆς ψυχῆς δ' ἄθεσιν τινα ἔχει. — Πρόδηλον βεβαίως ὅτι ἢ τῆς φύσεως μελέτη πρὸς ἀπώλειαν τῆς πίστεως προβαίνει, ἀλλ' ἀρκετὸν διὰ τὴν πίστιν μένει εἰσέτι ἔδαφος. — Οὐ μόνον αἱ τοῦ ἀνθρώπου ἀναζητήσεις αἰείποτε φθάνουσιν εἰς ἀνυπέρβατα ὄρια πέραν τῶν ὁποίων ἢ πίστις δυνατὸν

ν' ἀρχίσῃ, ἀλλ' δὲν φαίνεται ἀδύνατον εἰς τὴν ἀτομικὴν συνείδησιν τὴν πίστιν τῆς ἐπιστήμης νὰ χωρίσῃ. — Φυσιολόγος τις διακεκριμένος παρεστὸς τελευταῖον τὴν ἀθάνατον καὶ ἀβλαβὴ συμβουλὴν τοῦ προμηθεύεσθαι διὰ τὴν τῆς ψυχῆς γαλήνην, δύο συνειδήσεις, τὴν μὲν διὰ τὰς φυσικάς ἐπιστήμας, τὴν δὲ διὰ τὴν θεολογίαν, κεχωρισμένας τὴν μίαν τῆς ἑτέρας!

(ἀκολουθεῖ)

Μιτάξας Π. Σ.

ΛΟΓΟΣ

ΕΚΦΩΝΘΕΙΣ ΕΝ Τῷ ΝΑῶ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΚΟΡΥΤΣΑΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

τὴν 30 Ἰανουαρίου 1871

ὑπὸ

X. ΚΑΡΜΙΤΣΗ.

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

A.

Ἐπῆρξε ποτὲ ἐποχὴ, καθ' ἣν ἀσεβεῖς καὶ βέβηλοι Καίσαρες προκαθήμενοι τῆς Ῥώμης ἐφραντάσθησαν ἐν τῇ παρώσει αὐτῶν ὡς εἶπ' ἂν τῆς διαφθορᾶς τοῦ κράτους τῶν καὶ τῆς ἀνθρωπότητος συμπάσης τὸν Χριστιανισμόν· τὸν ἀγνὸν καὶ ἄσπιλον ἐκείνον Χριστιανισμόν, ὅστις ἐπέτειλεν ἐπαγγελλλόμενος τὴν ἀνατροπὴν τοῦ παλαιοῦ καὶ ἐώλου ἀνθρώπου καὶ ἦλθε προ-ἀγγελοῦ ἀναπλάσεως νέου κόσμου, τοῦ κόσμου τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς προόδου. Τὸ ἐφραντάσθησαν τόσον μόνον ἔρχει διὰ τὰς Καισαρικές ἐκείνας κεφαλὰς, τὰς ὁποίας ἐπέστεφε μεγαλοπρεπῶς ἡ μαυρία καὶ ὤμοσαν ἀμείλικτον κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ πόλεμον μέχρι ἐντελοῦς αὐτοῦ ἐξοντώσεως ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς· καὶ ἀπεπειράθησαν ὅπως ἐπὶ τῶν ἐρείπιων τοῦ ἀρτίως ἀναφύεντος νέου τούτου θρησκευματος ἀνορθώσωσι τὴν λατρείαν τῶν θεῶν ἐκείνων, οἵτινες ἐπίστευον ὅτι ἀνέδειξαν ποτε τὴν Ῥώμην περιφανῆ καὶ μεγάλην. Ἀλλεπάλ-

λληλα αυτοκρατορικά δόγματα εξεδίδοντο διατάσσοντα αυστηρώς να καταστραφούν αι Χριστιανικά εκκλησιαστικά να παραδοθούν εις το πύρ αι ιερά βιβλία να εγκαθίστανται οι Χριστιανοί να θύωσιν εις τους παλαιούς θεούς και μετ' ολίγων τα δόγματα ταυτα μετεβλήθησαν εις κριστηρόν και απάνθρωπον των Χριστιανών διωγμόν. Οτις επέσκηψε και' απαν τή 'Ρωμαϊκόν κράτος. Χιλιάδες πολλάι ανδρών, γυναικων και παιδιών επιπτον θυματα άθωα υπό την βάσανον και τόν θάνατον και εν γένει πάσα ή έμψυχος άγρότης και θηριοθία του 'Ρωμαϊκού χαρακτήρος έτράπη τότε κατά των Χριστιανών.

Αλλ' απέναντι του δια πυρός και σιδήρου θανάτου, απέναντι των φρικαλεών εκείνων βασανιστηρίων ευρέθησαν γυναίκοι του Χριστιανισμού όπλαται, οτινες δεν έδειλίασαν να αντιτάξωσι την απάθεστέρην περιφρόνησιν και την αδάμαστον της πίστεως ανδρίαν, μαρτυρήσαντες ενδόξως υπέρ των άληθειών άς ήντλον εκ του νέου εκεινου θρησκείματος του οποίου αυτοί κατενόησαν εγκρίτως τή πνεύμα, και επί των οποίων προμαχώντες γενναίως απέθανον. Μεταξύ των ευγενών εκείνων στρατιωτών του Χριστιανισμού, απέναντι της κριστηρίας των οποίων ως εις βράχον συνετριβετο ή μηχανή των απηνών καταδικωτών, ανεκλήρυξε της εκκλησίας ή ιστορία προσεχάρχοντας τους τρεις αγίους και μεγάλους Ιεράρχας, ών την μνήμην τιμούσα και γεραιουσα ή απανταχού των Ορθοδόξων εκκλησία συγκροτεί επετείως κατά την ήμεραν ταύτην πνευματικήν πανήγυριν.

Αλλά την μνήμην των μεγάλων τούτων ευεργετών της ανθρωπότητος δεν πνιγηρύζει μόνον ή Εκκλησία. Η καθολική του Χριστού Εκκλησία ανακηρύξασα τούτους κύλους Ιαυτης, ανέγραψε και μεγάλους της Οικουμένης διδασκάλους. Ευσεβές άρα και δικαίον καθιέρωσαν ήμιν οι πατέρες εθος όπως και τα σχολεία συμπανηγυρίσωσι φαιδρώς σήμερα την μνήμην των μεγάλων τούτων της ανθρωπότητος Διδασκάλων, συνάπτοντα πανδήμως πρής τή μνημόσυνον αυτών και την μνήμην των αοιδίμων και φιλομούσων ιδρυτών και ευεργετών των διδασκηρίων, ζώντων και κεκοιμημένων, οτινες εκραττίωσαν τής άρχας αυτών και

δι' έργων και δι' λόγων. Και άληθώς εξεπάξωσιν τις τήν διδασκαλικήν βίαν Βασιλείου του μεγάλου, Γρηγορίου του Θεολόγου και Ιωάννου του Χρυσοστόμου. Βεβαιούσαι ότι καταγάλωσαν όλον, φωτίζοντες τον νούν και διαπλάττοντες ήθικός τήν καρδίαν της ανθρωπότητος. Αλλα μη δέν επαγγέλλονται αυτό τούτο και τα εκπαιδευτικά καθήκοντα; Δέν επιδιώκουσιν δι' ανδρών θυσιών αυτό τούτο και οι ιδρύοντες και συντρέχοντες ταυτα ιερά των Μουσών τεμένη; Δικαίον δια τούτο επαναλαμβάνομεν, και ιερόν καθήκον υπηγόρευσε τή θεαρεστον έθιμον να συνάπτηται πρής την μνήμην των μεγάλων τούτων ευεργετών της ανθρωπότητος και ή των αγαθών συνδρομητών και συντελεστών των καλών της παιδείας; όπως τα όνόματα αυτών προαδίδωνται ευσεβή και αείμνηστα ταίς επερχόμεναις γενεαίς, προτρέποντα και διεγείροντα και άλλους εις τήν των καλών μίμησιν.

Κατ' εθος δ' επίσης ευσεβές και υσιον, υπερ καθιέρωσαν αι Χριστιανικαι κοινωνίαι, από του ιερού τούτου αμύωνος εκφωνείται επετείως κατά την ήμεραν ταύτην λόγος εις τον χαρακτήρα της εορτής άριμόδιος. Τό εθος τούτο κληρωθείς όπως επιτελεσω αυτός σήμερα, έχομαι ευχαρίστως να επασχολήσω υμās δια βραχέων επί θεματος, όπερ ενόμισα ότι δεν εξέλεξα άναρμόστως πρής τήν μεγαλοπρεπή και επιβάλλονταν ταύτην τελετήν.

Τό θέμα τούτο είναι ή ΠΑΙΔΕΙΑ.

Β.

Ποιον είναι. Κύριοι εκείνοι, τί όπλον άποφέρει τήν αληθή ευδαιμονίαν των κοινωνιών; Τά όπλα, πιστεύουσί τινες. Τά όπλα και ή παιδεία, φρονούσιν άλλοι. Ο πλούτος, υπάρχει τρίτη γνώμη. Και ήμεις, ειπέρ τις και άλλος, αποφανόμεθα αδιστακτως υπέρ της παιδείας και μόνος, έχοντες μεθ' ήμων, νομίζομεν, τήν ιστορίαν, τον άδέκαστον και σοφόν τούτον κοίτην του παρελθόντος και αλλάνθαστον προφήτην του τε ένεστώτος και μέλλοντος της ανθρωπότητος.

Η ιστορία παριστά ήμιν πρωταγωνιστούν εν τή αρχαίωτι τή 'Ελληνικόν έ-

θνος. Τα άλλα έθνη ή ουδύλως ακούοντα, ή αν ακούονται, ακούονται επερχόμενα μόνον ως τό σκότος εκ παραβολής πρής τή φώς όπως επιδειξη αυτού μαίζονα και ζωηροτέραν τήν λάμψιν. Δέν ήσαν τά όπλα, ούδ' ο πλούτος εκείνα, δια τα όποια ή ιστορία έδωκεν εν τή αρχαιότητι τήν πρώτην θέσιν εις τήν 'Ελλάδα. Ησαν τα γραμματα ήτο ή παιδεία, ήτις άπέφεραν αείποτε και τήν ισχύν και τον πλούτον των κοινωνιών.

Και εάν ή 'Ελλάς, Κύριοι, υπήρξεν αληθώς μεγάλη και παραμηνή μέχρι σήμερα ή ανάμνησις του αρχαίου μεγαλείου της, όρειλει τούτο εις δύο κατ' έξοχην ε ποχάς; αι εποχαι αυται ήσαν ή του Περικλέους και ή του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Δέν ήτο ο πλούτος, Κύριοι, ούδ' οπλα εκείνα, τα όποια κυρίως επί Περικλέους ανύψωσαν τήν 'Ελλάδα εις τον κολορωνα της δόξης, άλλ' αι τέχναι και αι επιστήμαι ήτο ή παιδεία, ήτις έφευρε τον πλούτον και τήν δύναμιν, και της οποίας τα μεγαλουργα προϊόντα περισώσας άχρι ήμών ο χρόνος, επέβαλεν εις τήν ανθρωπότητα τον σεβασμόν πρής τήν ευκλεα εκεινην 'Ελληνικήν αρχαιότητα, ενάμιλλος πρής τήν όποιαν εποχή, ίσως ίσως δεν εγράνη εισέτι επιτέλλουσα.

Τήν 'Ελλάδα δεν έδόξασαν εν τή συνειδήσει των λαών οι περιφανείς θραυμοι των Μακεδονικών όπλων, ουτε τό ακαταμάχητον δόρυ του Αλεξάνδρου, άλλ' ή αρχαι εκεινη αποστολή, ήν ο ευγενής εκεινος του κοσμοπολιτισμού στρατιώτης κρύπτων υπό τό δόρυ, κατέβαλεν μεγας ως θεός όπως εκπληρώση εις λαούς βαρβάρους. Ο Μέγας Αλεξάνδρος δεν κατέτα' εξεπολίτιζε τήν Ασίαν μεταφωτειών εν αυτη πάντα τα αγαθά της 'Ελληνικής παιδείας. Δέν άνέτρεπεν εκείνος θρόνους, ούδ' έφενε λαούς εν τω δικαιοματι της ισχύος του, όπως πράττουσι σήμερα οι δυνάσται του κόσμου εν τή μεση της νίκης των. Αλλ' αφήνουν τους αυτούς βασιλείς ήσυχους επί των θρόνων των, υποχρέου αυτούς μόνον να αναγνωρίσωσι και προστατεύσωσι τα 'Ελληνικά γραμματα, τα όποια αυτός διεσπείρεν εν Ασία, και εν τοις όποιοις εύρισκε τον εκπολιτισμόν των βαρβάρων τούτων λαών, ών εκείνος διείπων τής τού-

χας. Ο υίός του Φιλίππου επί πάντιν αναντ'ρόητως δέν βα ήτο Μέγας Αλεξάνδρος; εάν ήτο μόνον υίός του Φιλίππου, Βασιλείως πλουσιου και ισχυρού. Αλλ' υπήρξε Μέγας, διότι ήτο μαθητής του θεου εκεινου των Σταγειρων, του φιλοσόφου Αριστοτέλους. Και εάν ο Φιλίππος έδ' δαξεν αυτον να κραδείνη ανδρείως τό δόρυ εις τας χείρας του, ο Αριστοτέλης τον έδίδαξε να φέρη μεθ' έαυτου εις τήν εκστρατείαν νύκτα και ήμέραν τον Ομηρον, τήν ήθικήν ταύτην ένσάρκωσιν και τό οίκαιον. Εάν ο πατήρ έδωκεν εις τήν χείρα του υίου του τον κεραυνον δια να τήν ρίψη κατά της Ασίας, ο διδασκαλος έρρίψε δια της υίου παιδείας τό μεγαλειον εις τήν ουχύν του, τήν αρετήν εις τήν καρδίαν του.

Ο Αλεξάνδρος λοιπόν έδόξασε τήν 'Ελλάδα εν τή συνειδήσει των λαών ουχι ως υίός του Φιλίππου, άλλ' ως μαθητής του Αριστοτέλους, ουχι ως βασιλεύς ή κατακτητής άγριος άλλ' ως στρατιώτης απλού της ιδέας, ως κοσμοπολίτης.

Τήν 'Ρώμην δεν ανέδειξαν μεγάλην των Καισαρων τά ζήση, άλλ' οι θρόνοι και οι Κάσσαροι αυτης, οι όπλαται εκεινοι της ιδέας και της προόδου. Και εάν τό μεγαλειον της 'Ρώμης δεν έτάφη μετα των Καισαρων της, αλλά παραμηνει αυτο άχρις ήμών, παραμηνει διότι τό περιέσωσαν οι Κικέρωνες και οι Τάκιτοι της 'Ρώμης οι άνθρωποι αυτοί δεν εκράτησαν τό μεγαλειον της πατρίδος των δια της αίχμης του ζήρους των, διότι δεν ήσαν κλιταρες, και δεν είχαν ουτε δύναμιν ουτε πλούτον, άλλα δια της παιδείας, της οποίας ήσαν στρατιώται. Πότε παρήκμασαν ή 'Ρώμη και έφερετο επί τήν κτωφύρειαν του άλεθρου; Όταν εισήχθη εν αυτη ή πολυτέλεια, τήν όποιαν εισήγαγεν ο πλούτος, και ήτις υπήρξεν αείποτε ή γάγγραινα των ένων, απενεγκούτα εν αυτοίς τάχιστα και ασφαλώς τήν διαφθοράν και τήν παραλυσιαν και επειτα τήν παρακμήν; άλλα τήν γάγγραιναν ταύτην ουδέποτε απέφεραν ή παιδεία, ήτις πλήττει άμειλίχτως τό άρχειον τούτο έλκος του πλούτου ως δαίμονα απάσιον της καταστροφής των εθνών.

Τις άγνωστί τήν δόξαν της αρχαίας Σπάρτης και τήν των αρχαίων Αθηναίων, τών

δύο τούτων αιώνας Ἑλληνικῶν ἀντιζητῶν πολιτικῶν; Ἡ Σπάρτη εἶναι τὰ ὄπλα, ἡ ἰσχὺς, αἱ Ἀθῆναι, ἡ παιδεία. Τί ἔγινε σήμερον, ἐρωτᾷ εἰς ἔξοχος κοσμοπολίτης τῆς Γαλλίας, ὁ Chateaubriand, τί ἔγινεν ἡ Σπάρτη ἐκείνη τοῦ Λυκούργου, ποῦ εἶναι οἱ ἀκατανίκητοι ἐκεῖνοι λέοντες τοῦ Ταγγέτου; Αἱ Ἀθῆναι ἐσώθησαν διὰ παντός· καὶ ἡ Σπάρτη ἀπώλετο διὰ παντός! Καὶ ἐνῶ τὸ ὄνομα τῶν Ἀθηνῶν περιφέρεται σήμερον εἰς τὰ στόματα σύμπαντος τοῦ κόσμου, ἡ Σπάρτη εἶναι ἐντελῶς ἐληθυσμένη. Ὅταν ἡ Εὐρώπη, Κύριοι, ἤκουσε τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, ἡ πρώτη τῆς φωνῆ ἦτο διὰ τὰς Ἀθῆνας. « Ἀνέζησαν λοιπὸν αἱ Ἀθῆναι! » ἀνέκραξεν, εἰ καὶ οὐδέποτε εἶχον ἀποθάνει καὶ ἐπὶ τῆς δουλείας· καὶ ὅταν ἔμαθον ὅτι ὑπάρχουσι ἀκόμη τὰ εἰρημιά της ἔτρεξεν ἐκεῖ, ὡς ἐάν εὔρε τὴν τέφραν μητρὸς εἰς τὴν ὄρειαν τὸν Χριστιανισμόν, τὴν ἑαυτῆς ἀνατροφὴν, τὸν πολιτισμόν, καὶ τὸ ἑαυτῆς μεγαλεῖον· καὶ ἐθαύμασε τὰ μνημεῖα ἐκεῖνα τῆς Ἑλληνικῆς εὐκλείας, τὰ ὅποια ἐπιδείκνυνται, καὶ σήμερον ὑπερηγάνως, ὡς ἀριστοτεχνήματα μεγαλοφυΐας τῶν Ἑλλήνων. Εἰς τὴν Σπάρτην οὐδεὶς ἔτρεξε νὰ ἴδῃ τὰ ὄπλα της, τὰ ὅποια ἐτάφησαν διὰ παντός πλέον μετὰ τῆς δόξης της!

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΝ ΑΝΑΣΤΗΜΑ

(G. BOCCARDO *)

Περὶ ὀλίγων ἀντικειμένων ὑπάρχουσι τοσούτοι προλήψεις ἐν τῇ ἱστορίᾳ, τῇ γεωγραφίᾳ, τῇ στατιστικῇ, ἰδίως δὲ ἐν ταῖς δημώδεσι δοξασίαις, ὅσαι περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ἀναστήματος. Ἡ περὶ θύλλητος σατυρική ἀλληγορία τῶν *Περικλήσεων* τοῦ *Γύλλιβερ*, προῖόν τῆς ἀθανάτου γραφίδος τοῦ Σούφτ δὲν περιέχει περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου μείζονα παραδοξολογίας

*) Ἰερώνυμος Βοκκάδος, καθηγητὴς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Γενούης, ἀνὴρ πολυμαθέστατος, συγγράψας πλείστα ἐπιστημονικὰ πραγματείας.

τῶν ἀπαντωμένων ἐν χιλιάσι βιβλίων καλουμένων σπουδαίων.

Παρατρέχοντες τὸν μύθον (μὴ ἀποκλειστικὸν κτῆμα τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας) τῶν Τιτάνων καὶ τὸν τοῦ γίγαντος Γολιάθ, ὑψηλοῦ, κατὰ τινὰς σχολιαστὰς, 3—4 μέτρα, μὴδ' ἀναφέροντες τοὺς Παταγόνας, οὓς καὶ περιηγηταὶ καὶ φυσιολόγοι ἐπέμεινον θεωροῦντες ἐπὶ πολὺ κολοσσούς, ἀρκοῦμεθα λέγοντες ὅτι αὐτὸς ὁ μέγας Βυρῶν περιέγραψεν ἐν τῷ περικλυτῷ αὐτοῦ συμγράμματι ὡς ἀνθρώπινα λείψανα ὅσα ἄτινα βραχύτερον ἀνεγνωρίσθησαν ὡς ἐλεφάντεια. Ὁ πατὴρ Kircher ἐν τῷ περὶ Ἰσοποροτίου Κόσμου πονήματι αὐτοῦ ποιεῖται μείαν σώματος γίγαντος λεπτομερῶς παρὰ τοῦ Βοκαίου περιγραφομένου, εὐρεθέντος δὲ κατὰ τὴν ἰδ' ἑκατονταετηρίδα παρὰ τὰ Δρέπανα τῆς Σικελίας (Trapani). Ὑψηλοῦ 200) πήγεις καὶ οὐ τινοῦ εἰς μόνον ὁδὸν ἐξήργησεν 100 οὐγγίας.

Ἦτο μαστόδους

Ἦτο μαστόδους γινώμη κοινῶς παραδεδομένη, σχεδὸν δὲ γενικὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσιν ὅτι αἱ ἀρχέγονοι τῶν ἀνθρώπων φυλαὶ εἶχον τὸ ἀνάστημα πολὺ ὑψηλότερον ἢ αἱ σήμερον. Ἀλλ' ἐνθεν μὲν αἱ ἐν τοῖς ἀγροποιοῖς τύροις εὐρεθεῖσαι μύμαι ἀπέδειξαν ὅτι οἱ ἐν τῇ γῶρῃ ἐκείνῃ πρὸ 4 ἢ 5 χιλιοετηρίδων δικαιοῦμενοι οὐδαμῶς ἦσαν ὑψηλότεροι ἡμῶν· ἐνθεν δὲ τὰ ἀνθρώπινα λείψανα τὰ ἐν τοῖς ὄστεσφροις ἀντροῖς συλλεγόντα, ἀνήκοντα δὲ εἰς ἐποχὴν πρὸς τὴν παραβαλλομένην ἢ τῶν Φινικῶν εἶνε σχετικῶς νέα, πείθουσι μᾶλλον ἡμᾶς ν' ἀποδώσωμεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῶν παναρχαίων ἐκείνων χρόνων διαστάσεις ἐλάττωνας τῶν ἡμετέρων.

Ἐτέρη πρόληψις κοινὴ εἶνε ὅτι τὸ σῶμα τοῦ γεννηθέντος καὶ διατρέποντος ἐν τῇ πόλει εἶναι βραχύτερον τοῦ χωρικοῦ. Ὁ κ. Οὐλλερμέ ἐν Γαλλίᾳ, ὁ περιφανὴς φίλος μου Quetelet ἐν Βελγίῳ καὶ ἐπίσημος ἐν Ἀγγλίᾳ βουλευτικὴ ἔρευνα ἀπέδειξαν ἀναμφισβητήτως τὸ ἐναντίον. Ὁ Κετελὲ ἀπέδειξε μάλιστα προβαίνων εἰς πολλὰς χιλιάδας μέτρων καὶ λαμβάνων τὸν μέσον ὄρον, ὅτι οὐ μόνον ὁ πολίτης εἶνε τοῦ χωρικοῦ ὑψηλότερος, ἀλλὰ καὶ ὅτι ὁ κάτοικος τῶν μεγαλοπόλεων ὑπερέχει τοῦ τῶν ἐλασσόνων κέντρων, οὗτος δὲ τοῦ κα-

τοικοῦντος ἐν τῇ ἐξοχῇ. Τὸ μέσον τῶν ἀνθρώπων ὕψος εἶνε τόσῳ μείζον καὶ ἡ αὐξήσις τόσῳ τελεῖται τάχιον, ὅσον ἡ γῶρα εἶνε πλουσιότερα καὶ γενικωτέρα ἡ ἀνεσις, ὅσον αἱ κατοικίαι τὰ ἐνδύματα καὶ πρὸ πάντων ἡ τροφὴ εἶνε καλλίτερα, ἐλάττωνας δ' ἀπ' ἐναντίας οἱ κόποι, αἱ στερεώσεις, τὰ παθήματα, ἐν τῇ νεπιότῃ κυρίως καὶ τῇ ἐρηθίᾳ.

Ἐπίσης αξιοσημείωτον γεγονός εἶνε ὅτι ἡ ἀνισότης τοῦ ἀναστήματος δὲν παρατηρεῖται μόνον μετὰ τὸ πλῆθυσμα τῆς πόλεως καὶ τῆς ἐξοχῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἐνδότερα αὐτῆς τῆς πόλεως, μετὰ τὸ προσώπων εἰς διάφορα ἀνηκόντων ἐπαγγελματῶν καὶ διαφόρων βαθμῶν ἀνέσεως ἀπολαύοντων. Ὁ ῥήθεις κ. Οὐλλερμέ ἀπέδειξεν ὅτι ἐν τοῖς περιχώροις τῶν Πρωσιῶν τὸ μέσον ἀνάστημα εἶνε ἀνίστονον πρὸς τὸν πλοῦτον, ἢ τοῦλάχιστον κατ' ἀντιστροφον λόγον τῶν στερεώσεων καὶ παθῶν τῶν τὰ ὅποια ὑπέστη κατὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν.

Θεωροῦντες τὸ πρόβλημα ἐν ταῖς μεγάλαις αὐτοῦ σχέσεσι δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ἡ εὐτυχία τοῦ ἀναστήματος ἀνάπτυξις ἀναγκαιεῖται ὁρμητικώτερον ἐν ταῖς θερμότηταις καὶ ψυχρόταις γῶραις ἢ ἐν ταῖς συγκρατημέναις τάχιον ἐπ' ἴσῃ εἰς τὰς πεδιάδας ἢ εἰς τὰ ὑψηλὰ καὶ ὄρεινα μέρη. Ἐν τῷ στοιχείῳ τούτῳ τοῦ ἀνθρωπίνου ὁργανισμοῦ ἀληθεύει λαμπροτάτη ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου ἐν ὃ Δάρβιν ἀπεκάλεσε τῆς φυσικῆς ἐκλογῆς. Ὁ πλῆθυσμός τῆς ἐν Πρωσίᾳ πόλεως Ποτδάμης, προελθὸν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν βλαίων σχεδὸν γάμων οὓς συνεῖπτε Φρειδερίκος ὁ Μέγας μετὰ τὸ τῶν κολοσσῶν τῆς σωματοφυλακῆς αὐτοῦ καὶ τῶν πανταχόθεν τῆς βασιλείας συλλεγομένων ἀμαζόνων εἶναι καὶ σήμερον ἐτι αξιοσημείωτος διὰ τὸν ἑκτακτον ἀριθμὸν τῶν ὑψηλῶν ἀναστημάτων.

Πλὴν τῶν ἐξαιρέσεων ἡ κατὰ μῆκος ἀνάπτυξις τοῦ ἀναστήματος ὑποίκει εἰς κανονικούς τινας καὶ ἀριθμητικούς νόμους, οὓς ὁ Κετελὲ διατυπῶν ἰσθὲς πω.

Α', ἡ ὁρμητικώτερος ἀνάπτυξις τελεῖται ἅμα μετὰ τὴν γέννησιν· τὸ βρέφος ἐπὶ ἐν ἔτος αὐξάνει 2 δεκατόμετρα.

Β', ἡ ὁρμητικὴ ἀνάπτωσις ἐλάττω-

ται κατ' ὅσον αὐξάνει ἡ ἡλικία τοῦ παιδίου· κατὰ τὸ δεύτερον ἀπὸ τῆς γεννήσεως ἔτος ἡ αὐξήσις εἶνε ἡ ἡμίσεια περίπου τοῦ πρώτου ἔτους, κατὰ δὲ τὸ τρίτον ἔτος τὸ τρίτον.

Γ', Ἀπὸ τοῦ τετάρτου ἢ πέμπτου ἔτους ἡ αὐξήσις εἶνε σχεδὸν ἀκριβῶς κανονικὴ ἄχρι τοῦ δεκάτου ἔτους, καὶ ἡ ἔτησις αὐξήσις εἶναι ὅθι χιλιοστὰ τοῦ μέτρου περίπου.

Δ', Μετὰ τὴν ἐρηθίαν τὸ ἀνάστημα ἐξακολουθεῖ ἐτι αὐξάνον, ἀλλὰ ὀλίγον· ἀπὸ τῶν 16—17 ἔτων 4 ἑκατοστόμετρα· κατὰ τὰ δύο δὲ μετὰ ταῦτα ἔτη 2 1/2 μόνον.

Ε', Ἡ ὀλικὴ καὶ ὁριστικὴ αὐξήσις τοῦ ἀνθρώπου δὲν φθίνειται λήγουσα πρὸ τῶν 25 ἔτων· ἀλλὰ κατὰ τὰ ἐξ τελευταία ἔτη εἶνε ἐλαχίστη.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς γενικῆς αὐξήσεως.

Θεωροῦντες δὲ τὴν ἔτησιαν αὐξήσιν σχετικῶς πρὸς τὸ ἤδη ἀναπτυχθέν ἀνάστημα εὐρίσκουμεν ὅτι τὸ βρέφος μετὰ τὴν γέννησιν αὐξάνει τὰ 2/3 τοῦ ἀναστήματος τοῦ μέγρι τοῦ πρώτου ἔτους· κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τὸ ἑβδομον τοῦ ὕψους τοῦ κατὰ τὸ τρίτον 1/11· τὸ τέταρτον 1/14· τὸ πέμπτον 1/15· τὸ ἕκτον 1/16 καὶ οὕτω καθεξῆς· ὥστε ἡ σχετικὴ αὐξήσις βαίνει ἐλαττωμένη.

Αἱ ἀναλογίαι τῶν γυναικῶν εἶνε αἱ αὐταὶ ὡς πρὸς τὰς τῶν ἀνδρῶν· οἱ ἀριθμοὶ εἶναι κατὰ τι ἐλάττωνας καὶ ταχύτερα ἡ περίοδος τῆς αὐξήσεως.

Ἀπὸ τοῦ πεντηκостоῦ ἔτους, ἑκτὸς τῆς κυρώσεως, ὁ τε ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ ὑφίστανται μείωσιν τινα τοῦ ἀναστήματος ἥτις ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος γίνεται κατακρανστέρα καὶ ἥτις δύναται νὰ φθάσῃ εἰς 6 ἢ 7 χιλιοστόμετρα κατὰ τὸ ὀγδοηκστόν ἔτος.

Ἐν Κεφαλληνίᾳ.

Μετάρρησις II. . .

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

τῆς Αὐλῆς Λουδοβίκου ΙΔ'.

[κατὰ Βολταίρον.]

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Ἡ κυρία Μοντεσπὰν ἦν πανίσχυρος ὁ θρίαμβος αὐτῆς κατεδείχθη ὀλέκλιτος εἰς τὸ ταξίδιον, τὸ ὅποιον ὁ βασιλεὺς ἔκαμεν εἰς Φλάνδραν τὸ 1670. Ἡ πτώσις τῶν Ὀλλανδῶν παρεσκευάσθη ἐν τῷ ταξιδίῳ ἐκείνῳ, ἐν μέσῳ τῶν ἡδονῶν. Ἀπασαὶ αἱ τιμαὶ ἦσαν διὰ τὴν κυρίαν Μοντεσπὰν, ἐξαιρουμένων ἐκείνων, τὰς ὁποίας τὸ καθήκον παρεῖχεν εἰς τὴν βασιλίτσαν, ἧτις εἶχε παύσει νὰ διατελῇ ἐν ἀγνοίᾳ τῶν γιγνομένων.

Ἡ Δέσποινα (Madame), σύζυγος τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Λουδοβίκου, ἐπιφορτισμένη μόνη τὴν προσέγγισιν τῶν βασιλέων τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας καὶ τὸν ἐξουλοθρευμὸν τῶν Ὀλλανδῶν, ἐπιβιάσθη εἰς Δουνκέρκ ἐπὶ τοῦ στόλου τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας, Καρόλου Β', ἀδελφοῦ τῆς, μετὰ μέρους τῆς αὐλῆς τῆς Γαλλίας· ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς τὴν δεσποσύνην Καρουάλ, κατόπιν δούκισσαν τοῦ Πορτσμουθ, τῆς ὁποίας ἡ ὠραιότης ἀντεστοίχει πρὸς τὴν τῆς κυρίας Μοντεσπὰν. Ἡ γυνὴ αὕτη ὑπῆρξεν ἔκτοτε εἰς Ἀγγλίαν ὅτι ἡ κυρία Μοντεσπὰν ἦν ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλὰ μετὰ πλείονος διαρκείας. Ὁ βασιλεὺς Κάρολος ἐκυβερνήθη παρ' αὐτῆς μέχρι τῆς ἐσχάτης στιγμῆς τοῦ βίου του, καὶ, ἂν καὶ συχνὰ ἀπιστος, πάντοτε ὑπῆρξε πειθήνιος ὑπήκοος. Οὐδέποτε γυνὴ διετήρησε χρόνον μακρότερον τὴν ὠραιότητά τῆς· εἰς ἡλικίαν ἐβδομηκοντα ἑτῶν εἶχεν ἀκόμη ὄβιν εὐγενῆ καὶ χαρίεσσαν, τὴν ὁποίαν τὰ ἔτη δὲν κατιόρωσαν νὰ μαράνωσιν.

Ἡ Δέσποινα εἶδε τὸν ἀδελφόν τῆς εἰς Καντορβέρυ καὶ ἐπανέκαμψε μετὰ τῆς δόξης ἐπιτυχίας ἐντελοῦς, τὴν ὁποίαν ἀπῆλθον, ὅποτε θάνατος αἰφνίδιος καὶ ὀδυ-

νηρὸς τὴν ἀνῆρπασεν εἰς ἡλικίαν εἰκοσιῆ ἑτῶν, τὴν 30 Ἰουνίου 1670. Ἐπιστεύθη παρὰ πολλῶν, καὶ διεδόθη, ὅτι ἡ Δέσποινα ἀπέθανε δηλητηριασθεῖσα, ἀλλ' αἱ λέγοντες τοῦτο οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀπόδειξιν πειστικὴν τὸν κεντὸν μάλιστα ἀναγκάζουσι πάντα νὰ πιστεύῃ αἱ διάφοροι γελῶσαι φῆμαι αἱ κυκλοφορήσασαι ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς δηλητηριάσεως. Ὑπόνοια ἔπασαν καὶ ἐπὶ τὸν σύζυγον τῆς Ἐρρίετης, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ οὗτος οὔτε πρὸ οὔτε μετὰ τὸ ὀδυνηρὸν αὐτὸ συμβᾶν ὑπέπεσεν εἰς πράξιν τινα ἀξιώμεμπτον καὶ σπανίως ἀπαντᾷ τις ἐγγληματικῆς, ὅτινες δὲν διέπραξαν εἰμὴ ἐν μόνον μέγα ἔγκλημα. Ἐπρωξέε δὲ τὸ κοινὸν εἰς τὴν ὑπόνοιαν τῆς δηλητηριάσεως καὶ τὸ ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχεν ἀρχίσει νὰ γνωρίζεται τὸ ἔγκλημα αὐτὸ ἐν Γαλλίᾳ.

Μετὰ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου ἤρξατο καὶ ὁ ἀστὴρ τῆς Μοντεσπὰν νὰ κλίνη πρὸς τὴν δύσιν του. Ὁ βασιλεὺς ἠδυνάετο ἐκυτὸν διακρούμενον συγγρόνως μετὰ τῆς Μοντεσπὰν, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδύνατο νὰ καταλίπει, τῆς δεσποσύνης Φοντάνζε, τὴν ὁποίαν ἠγάπα, καὶ τῆς κυρίας Μαιντενόν, τῆς ὁποίας ἡ συνομιλία ἀπέβαινεν ἀναγκασίαι εἰς τὴν καταπεποννημένην ὑγίαν του. — Ἡ νεότης καὶ ἡ ὠραιότης τῆς δεσποσύνης Φοντάνζε, εἰς υἱὸς τὸν ὁποῖον ἔδωκεν εἰς τὸν βασιλέα τὸ 1680, ὁ τίτλος τῆς δούκισσας δι' οὗ ἐκοσμήθη, ἀπειργὸν τὴν κυρίαν Μαιντενόν τῆς πρώτης θεσεως, τὴν ὁποίαν δὲν ἐτόλμα νὰ ἐλπίσῃ· ἀλλ' ἡ δούκισσα Φοντάνζε καὶ ὁ υἱὸς τῆς ἀπέθανον τὸ 1681· ὁ γάμος δὲ τοῦ ἐγγονοῦ τοῦ μεγάλου Κονδε μετὰ τῆς δεσποσύνης Νάντ, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως καὶ τῆς Μοντεσπὰν, ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος θρίαμβος τῆς κυρίας αὐτῆς.

Μετὰ τὸν γάμον τῆς θυγατρὸς τῆς ἡ κυρία Μοντεσπὰν ἀπεσύρθη ὀλοτελῶς τῆς αὐλῆς καὶ ἔζη ἐν Παρισίοις μετὰ μεγάλης ἀξιοπροπέιαις, λαμβάνουσα παρὰ τοῦ βασιλέως μνησίαν σύνταξιν χιλίων λουδοβικίων. Κατ' ἔτος μετέβαινεν εἰς τὰ λουτρά τοῦ Βουρβῶν καὶ ὑπᾶνδρευε θυγατέρας τοῦ περιγούρου, τὰς ὁποίας ἐπροκίριζε· δὲν ἦτο, βλέπετε, πλέον εἰς τὴν ἡλικίαν καθ' ἣν ἡ φαντασία, πληγθεῖσα ὑπὸ ζωγρῶν ἐντυπώσεων, ὠθεῖ τινὰ εἰς τὰς καμικλίτιδας. Ἡ

κυρία Μοντεσπὰν ἀπέβιωσεν εἰς Βουρβῶν τὸ 1707.

Ἡ κυρία Μαιντενόν, νικήτρια, τοσοῦτον προώθησε, τοιαύτην ἐνέπνευσεν εἰς τὸν Λουδοβίκον συμπάθειαν, ὥστε οὗτος, κατὰ συμβούλην τοῦ Λαταίξε, τὴν ἐνυμφεῖθη μυστικῶς κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1686. Τὸν γάμον, ἀνευ συμβολαίου καὶ ἀνευ οὐδενὸς κρότου γενόμενον, κηλόγησεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῶν Παρισίων, παρόντος καὶ τοῦ ἱερέως τοῦ βασιλέως· οἱ Μοντσεγερέλ καὶ Βοντάμ, πρῶτος θαλαμηπόλος, παρήσαν ὡς μάρτυρες. Ὁ Λουδοβίκος ἦν τότε τεσσαράκοντα ὀκτῶ ἑτῶν καὶ τὸ πρόσωπον τὸ ὅποιον ἐνυμφεῖθη πεντήκοντα καὶ δύο.

Ὁ Κωνσταντῖνος Ὁβινιέ, θέλων νὰ ἰδρῦθῃ μικρὰν ἀποικίαν εἰς Κρολίαν, ἀπετάθη πρὸς τοὺς Ἀγγλοὺς, διὰ τὸ ὅποιον ἐφυλακίσθη εἰς τὸν πύργον Τρομπέτ. ἀφ' οὗ τὸν ἀπελευθέρωσεν ἡ κόρη τοῦ διοικητοῦ· ὁ Ὁβινιέ ἐνυμφεῖθη τὴν εὐεργετιδὰ του, τὸ 1627, καὶ ὠδήγησεν αὐτὴν εἰς Κρολίαν. Ἐπανελθόντες εἰς Γαλλίαν κατεκλείσθησαν κατὰ διαταγὴν τῆς αὐλῆς εἰς Νιὸρ ἀμφοτέρω· ἐν τῇ φυλακῇ ταύτῃ τοῦ Νιὸρ ἐγεννήθη τὸ 1633 ἡ Φραγκίσκη Ὁβινιέ, προωρισμένη νὰ δοκιμάσῃ ὅλας τὰς κατὰρμάς καὶ τὰς εὐνίας τῆς τύχης. Ὁδηγηθεῖσα πριετῆς εἰς Ἀμερικὴν, καταλειφθεῖσα ὑπὸ βλαχῶς ὑπῆρξεν εἰς ἔρημον παραλίαν ὅπου μικροῦ δεῖν κατατρώγετο ὑπὸ ὄρεως, ἀπορραγισθεῖσα δωδεκαετίας ἀνατραφεῖσα μετὰ μεγίστης σκληρότητος ὑπὸ τῆς συγγενοῦς τῆς κυρίας Νεϊλλάντ, ὑπῆρξε λίαν εὐτυχῆς νυμφευθεῖσα, τὸ 1651, τὸν Πάλλον Σκαρῶν. Ἡ ὠραιότης καὶ τὸ πνεῦμά τῆς τὴν ἔκκαμον ἐντὸς ὀλίγου νὰ διακριθῇ· ἐπέζητεῖτο παρὰ τῆς καλλιτέρας κοινωνίας τῶν Παρισίων καὶ ἡ ἐποχὴ αὕτη τοῦ βίου τῆς ὑπῆρξε δι' αὐτὴν ἡ εὐτυχεστέρα. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου τῆς, τὸ 1660, εἰς μάτην ἐζήτησε μικρὰν σύνταξιν χιλίων πεντακοσίων λιτρῶν, τὴν ὁποίαν ἐκείνος ἐλάμβανεν. Τέλος μετὰ παρέλευσιν ἐνιαυτῶν τινῶν ὁ βασιλεὺς τῆ ἔδωκε σύνταξιν δισχιλίων λιτρῶν λέγων αὐτῇ. «Κυρία, σὰς ἔκαμα νὰ περιμεινῆτε πολὺν χρόνον· ἀλλ' ἔχετε πολλοὺς φίλους καὶ ἐγὼ ἐπεθύμουν μόνος ν' ἀποχλαῶ τοῦ προνομίου αὐτοῦ.»

Ὁ δούξ τοῦ Μαιν, υἱὸς τοῦ βασιλέως

καὶ τῆς Μοντεσπὰν, εἶχε τὸν ἕτερον πόδα κλοσθηματισμένον· ὁ ἰατρός τῆς ἐμπιστοσύνης ἐγνωμάτευσε νὰ περῶσι τὸ παιδίον εἰς τὰ λουτρά τῆς Βαρξέζ. Ἐσκέφθησαν εἰς ποῖον ν' ἀναθέσωσι τὴν φροντίδα ταύτην· ὁ βασιλεὺς ἐνθυμήθη τὴν Σκαρῶν· ὁ Λουδοβὸς μετέβη μυστικῶς εἰς Παρισίους νὰ τῇ προτείη τὸ ταξίδιον τοῦτο. Ἐκτοτε ἀνέλαβεν αὕτη ὀριστικῶς τὴν φροντίδα τῆς ἀνατροφῆς τοῦ δούκτος τοῦ Μαιν, ἐπιφορτισθεῖσα παρὰ τοῦ βασιλέως τοῦτο καὶ οὐχὶ παρὰ τῆς Μοντεσπὰν ὡς ἐλέγητο παρὰ τινῶν. Ἐγραψεν ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἡ ἀλληλογραφία αὕτη ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἀφορμὴ πρὸς τὸ κατόπιν μεγαλεῖόν τῆς.

Ἡ κυρία Μαιντενόν, ἧτις οὐδεμίαν ἄλλην λύπην εἶχεν εἰμὴ τὴν μονοτονίαν τοῦ βίου τῆς πλησίον ἐνὸς μεγάλου βασιλέως, ἔλεγε ἡμέρα τινὴ εἰς τὸν κόμητα Ὁβινιέ, τὸν ἀδελφόν τῆς. «Δὲν ἀντέχω πλέον. Ἐπεθύμουν ν' ἀπέθνηκτα.» Εἶναι γνωστὴ ἡ ἀπάντησις. «Ἐδώκατε λοιπὸν λόγον νὰ νυμφευθῆτε Θεὸν τὸν πατέρα;»

Ἀποθανόντος τοῦ βασιλέως ἀπιστῶρη ὀριστικῶς εἰς Σκὴν Σίρ. Ὁ βασιλεὺς δὲν τῇ ἀφῆκεν οὐδὲν ὠρισμένως, τὴν ἐσύστησε μόνον εἰς τὸν δούκα τοῦ Ὁρλεάν· Ἠρξίσθη εἰς σύνταξιν 80 χιλιάδων λιτρῶν, ἧτις τῇ ἐπληρώθη ἀκριβέστατα μέχρι τοῦ θανάτου τῆς, 15 Ἀπριλίου 1719.

Ὁ Λουδοβίκος προσεβλήθη περὶ τὰ μέσα Αὐγούστου 1715, ἐπανελθὼν ἐκ Μαρλὸ, ὑπὸ τῆς ἀσθενείας ἧτις ἔταμε τὸ νῆμα τοῦ βίου του. Ὁ δούξ Ὁρλεάν, ὅστις κατὰ τὸ εἰς Μαρλὸ ταξίδιον ἦν ὀλομόναχος, ἔσχε τότε ὀλόκληρον τὴν αὐλὴν περὶ αὐτόν. Ἐμπειρικός τις, τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς ἀσθενείας τοῦ βασιλέως, τοῦ ἔδωκε φάρμακον τὸ ὅποιον ἀνεζωπύρωσε τὰς δυνάμεις του· ἔρχετο, καὶ ὁ ἐμπειρικός ὑπεσχέθη νὰ τὸν θεραπεύσῃ. Τὸ πλῆθος τὸ περὶ τὸν δούκα Ὁρλεάν γλαττώθη ἀθωροῖ. «Ἐάν ὁ βασιλεὺς φάγῃ καὶ δευτέρην φορὰν, εἶπεν ὁ δούξ τοῦ Ὁρλεάν, δὲν θὰ ἔχωμεν οὐδένα πλησίον ἡμῶν». Ἀλλ' ἡ ἀσθένεια ἦν ἀνίατος καὶ ὁ Λουδοβίκος ἀπέβιωσε τὴν 1 Σεπτεμβρίου.

ΜΗΤΕΡΕΣ ΔΙΑΣΗΜΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

Η ΜΗΤΗΡ ΤΟΥ ΓΚΑΪΤΕ

Εἰς τὴν ἀπλήν φιλολογικὴν τῶν ἔργων τῆς μεγαλοφυΐας ἀνάλυσιν, εἰς τὴν ἱερκίτο ἢ ἀρχαία κριτικὴν, ἢ καθ' ἡμᾶς ἐποχὴν, λίαν ὀρθῶς ποιούσα, προσθέτει τὴν μετ' ἐπιστασίας μελέτην τῶν παραγαγόντων τὰ ἔργα ταῦτα, καὶ ἀναθιβάξει ἐν τῇ πρώτῃ τάξει τῶν ἑαυτῆς ἐρευνῶν ἐκείνας, αἵτινες σκοπὸν κυρίως προτιθενται νὰ διαχύσωσι φῶς τι ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς κόλποις τῆς οἰκογενείας καὶ ὑπὸ τὴν ἀμεσον αὐτῆς ἐπὶ ἴθειαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διανουμένων πρώτων τῆς ὑπάρξεως περιόδων. Ἄφατον ὑπάρχει ἄλλως τε θέλγητρον ἐν τῇ μελέτῃ νεαρᾶς ψυχῆς, εἰς διανοητικὴν προωρισμένης βασιλείαν, καθ' ὃν χρόνον ὑπακούει ἔτι καὶ, ἀγνοοῦσα ἑαυτὴν, ἐπιζητεῖ ἀορίστως πῶς νὰ ὀρμηθῇ πρὸς μέλλον οὐ τινος μυστηριώδη μόνον ἔχει προαίσθησιν. Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον προσηλοῦν τὴν ἡμετέραν διάνοιαν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην ἀνάπτυξιν, εἶναι ὅτι εὐκολώτερον δυνάμεθα τότε νὰ καταλάβωμεν τὸν σχηματισμὸν τῆς πρωτοτυπίας ἐκείνης, ἥτις μέλλει ἡμέραν τινὰ νὰ διατρανωθῇ δι' ἔργων κατὰ τὰ φαινόμενα αἰῶνης καὶ ἀφ' ἑαυτῶν γεννηθέντων. Κατὰ τὴν πρώτην ταύτην τοῦ βίου ἐποχὴν, βλέπομεν συνδυαζομένης ὑπὸ τὰ ὄμματα ἡμῶν τὰς οὐσιώδεις δυνάμεις, ἀφ' ὧν θὰ ἔξελθωσι τὰ μέλλοντα δημιουργήματα. Ἐὰν ἡ ἐνεργὸς αἰτία, ἢ εἰς συνδυασμὸν τὰς διαφορὰς ταύτης δυνάμεις ὠθοῦσα μὲν ἡμῶν ἀπρόσιτος, καθὸ μέρος τοῦ Θεοῦ, μεγάλην τουλάχιστον εὐρίσκομεν ικανοποίησιν δυνάμενοι μόνον ν' ἀποχωρῶσμεν τὰ διάφορα τοῦ συνδυασμοῦ στοιχεῖα.

Μεμετρημένοι εἰσὶν οἱ ἄνδρες οἵτινες ἠδυνήθησαν νὰ ἐξυγιάνωσι γυμνότερα ἢ ὁ Γκαΐτε τὰ στοιχεῖα ταῦτα, καθόσον αὐτὸς οὕτως ἀνέλαβε τὴν φροντίδα ν' ἀποχωρήσῃ αὐτὰ, οὐδαμῶς φυσικῶ τῷ λόγῳ δύναται κάλλιον ἡμῶν αὐτῶν νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὴν ἐργασίαν ταύτην. Μετὰ τῆς τοσοῦτον

διακρινούσης αὐτὸν ὀξυδερκεῖας ἐκείνης καὶ θαρσάλειας εὐλικρινείας, κατέβαλον ἀπάσας αὐτοῦ τὰς προσπάθειας εἰς τὸ νὰ ἀποσινθέσῃ τὸν ἴδιον αὐτοῦ ὄργανισμόν καὶ νὰ καταδείξῃ, ὅτι ὁ ὄργανισμὸς οὗτος δὲν ἦτο ἡ συμφύσημα ἰδιωματίων καὶ ἕξων μεταδοθειῶν αὐτῷ ὑπὸ τῶν διακρίων συγγενῶν του. Φαίνεται οὖν ἀρεσκόμενος ν' ἀποδώσῃ ὀλόκληρον ἑαυτὸν εἰς τοὺς ἀνιόντας αὐτοῦ. Ἡ εὐτελεστάτη ἀξία του ἦτο, κατ' αὐτὸν, ὅτι ἐχρησίμευσε μόνον ὡς σημειὸν συγκεντρώσεως εἰς τὰ διάφορα ταῦτα ἰδιώματα, καὶ ὅτι ὑπῆρξε τὸ τεταμένον νῆμα περίξτρουπόου τὰ διεσπαρμένα ταῦτα άτομα συνεσφραγίσθησαν καὶ ἀπεκρυσφάλωθησαν.

Οὐ μόνον δὲ δὲν ἀνεγνώριζεν ὅτι ἡ ψυχὴ του, καλῶς θεωρουμένη τοῦ πράγματος, δὲν ἀνέκειν εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ διεκέρυσεν ἐπίσης, ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀποκαλῆ, ἴδια τὰ ἔργα του δὲν ἦτο ὀλοσχερῶς ἀνεκφυσιώπητον, κατέστη, ἔλεγε, δὲν διεδραμάτισε κατὰ τὴν σύνθεσιν αὐτῶν ἢ ἀπλοῦν γραμματικῶς πρόσωπον, γράψας μετὰ τῆς μεγαλειότητος παυλινίας πᾶν ὅ,τι οἱ πλησιάζοντες αὐτὸν τῷ εἶπον εἶπε, ἢ πᾶν ὅ,τι ὁ βίος ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ αἰσθῆται δραστικῶς καὶ ὑπομονητικῶς τεχνίτης, ἰδοὺ τί ὑπῆρξεν.

Ἡ ἀπὸ τῆς πρωτοτυπίας παραιτήσις αὐτῆ, παράδοξος μὲν εἴη ἠ ἀπόλυτος, παρ' ἕως ἅμα, ἐν μέτρῳ περιοριζομένη ὁρίων πολυτιμῶν βία ἀληθείας. (Ὅταν μεγαλοφυΐαι τις ἀνὴρ ἐμφανίζηται ἐν τινὶ οἰκογενεῖα, φαίνεται ὡν πάντοτε ἡ ὑστάτη συναγομένη (la dernière résultante,) τὸ ὑστατον παραγόμενον ἀποκρύπτου ἐκκαθηρτικῆς καὶ διυλιστικῆς ἐργασίας ἐπὶ πολλὰς ἐνεργουμένης γενεάς. (1) Τοῦτο ἐξηγεῖ βεβιαῶς καὶ τῷ σχετικῶς ὑποδέεστερον τῶν υἱῶν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν. Οἱ κληρονομικοὶ ἐκείνοι γυμνοί, ἐπὶ χρόνον πολὺν συναβρυσζόμενοι καὶ κατὰ διαδοχὴν οἱ μὲν ἐπὶ τῶν δὲ προσβεβημένοι, δὲν ἦσαν ἱκανοὶ ἢ εἶναι μόνον νὰ ὑπέψωσι καρπὸν ὁ προνομιστοῦχος οὗτος καρπὸς ἐμφανίζεται, καὶ, ὑπὸ τῶν ἐξωτερικῶν βοηθούμενος περιστάσεων, ἀρικνεῖται εἰς λαυμασιάν ὀριμότητα ἄλλα

(1) Ἀπαιτοῦνται τρεῖς γενεαί, ὡς παραχθῆ ἕνεκ gentleman, λίγη ἀγγλική τις παρομοία.

καὶ ὁ κορμὸς ὁ ἔστιν ἡ οἰκογένεια, καταντῶν μετὰ τὴν παραγωγὴν του εἰς τὴν τακτικὴν αὐτοῦ ἀκμήν, ἐπανέρχεται κατ' ἀνάγκην καὶ εἰς τὴν συνήθη παραγωγικὴν δυνάμιν του.

Ἐὰν ἡ θεωρία αὕτη τῆς ἡλικίης φυσιολογίας ἦναι ὀρθή, πρέπει νὰ ἐπαίνωσμεν τοὺς καθ' ἡμᾶς βιογράφους, διότι τοσαύτας καθιεροῦσι φροντίδας πρὸς ἀκριβῆ ὄρισμὸν τοῦ χαρακτῆρος τῶν γονέων οἵτινες ἔδωσαν τὸ φῶς εἰς ἀνδρας περιφανεῖς. Χάρις εἰς τὰς ἀναζητήσεις αὐτῶν, εἰςδύομεν μυχαίτερον εἰς τόσας ψυχὰς τιμώσας τὸ ἀνθρώπινον γένος, καὶ βλέπομεν ἐν τ' αὐτῷ ἐξερχόμενα τῶν τῶν πλάσματα εἰς λήθην κατ' ἀρχαιοτέρας ἐποχᾶς παραδιδόμενα ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον ἐνίοτε ἔχοντα τὸ ἐνδιαφέρον.

Οὕτω καὶ ἡ μήτηρ τοῦ Γκαΐτε κατέστη, κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ καλλιτέρου βιογράφου τοῦ ποιητοῦ, Κυρίου Λέδες, «ἡ χαριστέρα μορφή τῆς γερμανικῆς φιλολογίας.» Εἶναι δὲ ἀξία νὰ καταστή γνωστὴ, οὐχὶ μόνον διότι λαμβάνει τις τὴν εὐχαρίστησιν ν' ἀνευρίσκη ἐν αὐτῇ πολλὰ ἐκ τῶν ἐκπληκτοτέρων χαρακτηριστικῶν τοῦ ὄργανισμοῦ τοῦ ἐνδόξου τέκνου της, ἀλλὰ καὶ διότι αὐτὴ ἡ ἴδια εἶναι ἀξιοπεριεργὸς τύπος, ἁρμονικὸς καὶ ἐντελής ἐν τῇ ἀπλοτάτη αὐτοῦ χαρακτῆρ.

Συζευχθεῖσα μόλις δεκαεπταετίς μετ' ἀνδρὸς μεσήλικος, δι' ἣν ἡσθάλῃ πάντοτε περισσώτερον περιουσιάζοντος πένθος ἢ ἔρωτα, ἢ δίκαιερίνη Ἐλισάβετ Τεξτόρος δὲν ἐγνώρισε πράγματι τὰς εὐχαριστίαις τοῦ συζυγικοῦ βίου ἢ δοκμάζουσα τὰς ἡδονὰς τῆς μητρότητας. Ὁ σύζυγός της ἀποκρητικὸς σύμβουλος, ἦτο εἰς τῶν τιμωτέρων καὶ λογιωτέρων πολιτῶν τοῦ Φραγκοφορέτου ἀλλὰ ψυχρὸς, αἰετοῦς σοβαρὸς, ἐπιτακτικὸς καὶ ὅπως οὐν σχολαστικὸς. Ἐκείνη, ἀπ' ἐναντίας, ἦτο φιλοπαίγμων, ζωηρὰ πλήρης ἐνθουσιασμοῦ, ἢ δὲ γόνιμος φανταστικῆς ἡρέσκετο ν' ἀνακαλῆ μειδιώσας μόνον καὶ διαυγεῖς εἰκόνας. Πόσῃν εὐχαιρῆσιν δὲν ἡσθάλῃ ἐπομένως ὅταν ἔλαβεν ὡς σύντροφον τῶν ἡμερῶν της τὸν Οὐολφγκάγγιον ἐκείνον, ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ὁποίου ἀνεγνώριζεν ἑαυτὴν καὶ ἦν ἡ δύνατο νὰ σχηματίσῃ ὡς ἔβούλετο! Ἀπὸ τὴν μικρὰν μητέρα μου *αἶχῳ τὴν γαυδάρν καὶ ἡρεμον γούσι, καὶ ἐπὶ πλέον τὴν καλλιαισθησιάν καὶ τὸ δῶρον τῆς βίωματικῆς ἐφευρέσεως.*»

Οὕτω ἔμελλε νὰ εἶπῃ ἡμέραν τινὰ τὸ παιδίου ἀνδρῶδεν, χαράττον οὕτω διὰ δύο ἀπλῶν γραμμῶν εἰκόνα, τῆς ὁποίας τὴν πλήρη ἀκριβῆσιν ἐπιβεβαιούσι πᾶσαι αἱ συλλεγείσασιν κατόπιν μαρτυρίαι.

Ἐξήσαμεν εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν, πάντες οἱ φιλοτιμούμενοι νὰ ἐπιδείξωσι κομμ' ὀνητα καὶ καλὴν ἀγωγήν, ὤφειλον νὰ φαίνωνται ἔραστοι τῆς μελαγχολίας ἤσαν ὅλοι τότε ὑπερήφανοι ὑπὸ σάκις εἶχον θλίψιν τινὰ νὰ καλλιεργήσωσι. καθ' ἐκάστην δὲ, ἐν τῷ μυχῷ τῆς καρδίας του, πᾶς τις ἤρθευε μετὰ μερίστης ἐπιμελείας μαρμαρῶν τι ἀνθὸς ἵνα συντηρήσῃ τὴν φίλην καὶ γλυκείαν ἀγχρότητα του. Ἡρέπει νὰ λάβῃ τις τὸ ἀκριβῶς ἀντίθετον τῶν τοιούτων χαρακτῆρων, τῶν ὁποίων παρῆλθεν εὐτυχῶς σήμερον ὁ συρμός, ὅπως ἐνόησῃ τὴν ἡγία καὶ εὐφροσιν τῆς μητρὸς τοῦ Γκαΐτε φύσιν. Ἡ ἐν ὅλῃ τῇ ἀγνοότητι καὶ τῇ λάμπει αὐτῆς τήρησις τῆς εὐθύμου γαλήνης, ἦν ἐκ γενετῆς ἐδωρημένο αὐτῇ ὁ οὐρανός, ἰδοὺ ποῖον ὑπῆρξε δι' αὐτὴν τὸ κύριον τοῦ βίου μελλίμα ἐπομένως πάντα διετάσσοντο εἰς τὸν οἶκον της ἐπὶ μόνον τῷ σκοπῷ τῆς τήρησεως τῆς ἡρεμίας ταύτης, ἀφ' ἧς, ὡς ὑπεγράψεν ἑαυτὴν, οὐδέποτε ἔμελλε ν' ἀπομακρυνθῇ. Ἄμα ὡς ἀπροσδόκητὸν τι συμβῆν ἡπεῖλαι τὴν διατάραξιν αὐτῆς, ἐλαμβάνετο ἐκ τῶν προτέρων πᾶσα φροντίς καὶ προσύλαξις, ὅπως ἢ ἐξ αὐτοῦ ἐπισυμβησομένη ταραχὴ ἐλαττωθῇ ὅσον ἐνεστι περισσώτερον. Ἐὰν ἦτο ἀναπόφευκτον νὰ δέλῃ δυσάρεστον τινὰ κρίσιν, τῇ ἐφαίνετο ἀσφαιρητὸν νὰ βλέπῃ αὐξανομένης τὰς ἐξ αὐτῆς ὀδύνας ὑπὸ τῶν βιαίων καὶ ταραχιδωνέκων παρεμπιπτόντων περιστάτικῶν, αἵτινα τόσοι ἄνθρωποι εἰς ὁμοίας περιστάσεις ἀδυνατοῦσι ν' ἀποφύγωσι. Τὸ μῖσος αὐτῆς μάλιστα πρὸς τοὺς νευρικοὺς ἐρεθισμοὺς ἐφθάνεν εἰς τοσοῦτον, ὡς διετάσσα τὴν μεγαλειτέραν σιωπὴν οὐχὶ μόνον ἐπὶ τῶν περὶ αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς συμβαινόντων δυστυχημάτων. Κατὰ τὸ 1805, ὁ Γκαΐτε, ὅστις διέμενε, τότε εἰς Βαίμαρ, ἠσθένησεν ἐπικιδύνας. Κατὰ τὰς συνθεσίας, ἂς αὕτη ἔκαμε νὰ ἐπικρατήσωσιν ἐν τῷ οἴκῳ της, οὐδαμῶς ἐτόλμησε νὰ τῇ εἶπῃ λέξιν περὶ τῆς ἀσθενείας ταύτης. Μόνον αὕτη ὠμίλησε πρώτῃ περὶ αὐτῆς καὶ ὅταν μάλιστα πᾶς κίνδυνος εἶχεν ἀπο-

κοιτηθῆ. « Πῆρξα ὅτι ὁ Οὐλογγαγγίος ἴτε βασιεὺς ἀσθενής, εἶπεν, ἀλλ' ἐκάλυπτε ἐξαιρετα οὐδ' ἐπιόντες μοι περὶ αὐτοῦ. Εἰς τὸ ἐξῆς ὅμως θύνασθε νά ὁμιλῆτε ὅσον θέλετε περὶ τοῦ τέκνου μου· ἐὰν θύναμι νά σᾶς ἀκούω προφέροντας τὸ ὄνομα του χωρὶς νά αἰσθάνωμι τὴν καρδίαν μου διαπεριωμένην ὑπ' ἐγγχειρῶν.»

« Ἡ τάξις καὶ ἡ γαλήνη, ἔγραφέ ποτε, ἰδοὺ ὅτι πρὸ πάντων με χαρκατηρίζει. Οὕτω διεκπεραιῶ τάχιστα ὅ,τι ἔχω νά πράξω, ἀρχίζουσα πάντοτε ἐκ τοῦ μᾶλλον δυσχεροῦ ἔργου. Ἐάν ἦναι ἀνάγκη νά καταπίω τὸν διάβολον, καταπίνω αὐτὸν χωρὶς νά τὸν κυττάξω, ἐπειτα ἐπαναλαμβάνω τὸν ἀρχικόν μου βίον, ἐπὶ τῆς συνήθους ὁμαλῆς καὶ ἠνωμένης ὁδοῦ τὴν ὁποίαν ἐξελεξάμην, καὶ τότε προκαλῶ ὅσον δήποτε νά με ὑπερβῆ, ἐάν θύναται, κατὰ τὴν εὐθυμίαν.»

Ἡ διαρκὴς αὕτη εὐθυμία, ἥτις, ἀφοῦ ὑπῆρξεν ἐν ἑστικτῶν ἐν αὐτῇ, ἀπεκατέστη ἀπαραίτητος κανὼν διανοήσεως καὶ ἡ βάσις τῆς πρακτικῆς αὐτῆς φιλοσοφίας, καθίστα αὐτὴν προσφιλεῖ εἰς πάντας ὅσοι ἔξω μετ' αὐτῆς ἢ ἀπλωδῶς ἐσύγχυον αὐτὴν. « Οὐτὸν ὁ υἱὸς τῆς κατέστη ὁμίνας Γκαϊτε, συνεσχέτισεν αὐτὴν μετὰ τῶν διασήμων συγγραφέων καὶ τῶν βασιλευδόντων ἡγεμόνων, ὧν ἦτο φίλος· ἐδέχθη δὲ ἀλληλοδιδογῶς παρ' αὐτῇ τὸν Λαθάτερ, τὸν Κλοποστῶκ, τὸν μετὰρρυθμιστὴν Βασεδῶ, τὸν Βιελλάνδον, τὸν φιλόσοφον Ἰακωβῶ, τὸν Μεράικ, τὸν συγγραφέα τῆς *Λενώρας* Βοῦργερ, τοὺς δὺο Στόλδεργ, τὸν Δοῦκα τοῦ Σάξ-Βεΐμαρ, κτλ. Πάντες οἱ ξένοι οὗτοι ἐτήρησαν ἐνθουσιώδη ἀνάμνησιν τῆς ἐπαγωγῆς καὶ φιλόφρονος ταύτης ἀσπῆς τοῦ Φραγκορορτίου, ἥτις τόσῃν ἔκρυπτον ὑπὸ τὴν νηπιακὴν εὐθυμίαν τῆς ἐμβρύθιαν.»

« Ἐννοῶ ἦδη πῶς ὁ Γκαϊτε ἠδυνήθη νά καταστῇ ὅ,τι εἶναι,» ἔλεγεν ἀφίπων αὐτὴν εἰς καταγοητευμένους ἐπισκέπτης. « Ἔχω, ἔγραψαν αὕτη ἀφ' ἑτέρου, « τὸ εὐτύχημα ὅτι οὐδέποτε εἶδον τινὰ ν' ἀπογοηστῆ ἔμοῦ δυσχεροῦς τινός· τοῦτο δὲ συμβαίνει, διότι οἱ ἄνθρωποι ἐννοοῦσιν ὅτι ὑπεραγαπῶ τὸν πλησίον μου, καὶ διότι οὐδενὸς εἶδους οἴησιν ἔχω, τοῦθ' ὅπερ ἀρέσκει εἰς ὅλους καὶ πάντες μοι ἀναγνωρίζουσι χάριτας ἐπὶ τούτῳ. Δὲν ἐπιχειροῦ νά διδάξω εἰς οὐδέν· αὐτὴν ἡθικὴν, ἐπιζητῶ ἐν πᾶσι νά ὑποδει-

κνύω τὴν καλὴν τῶν πραγμάτων ὁψιν καὶ ὅσον δ' ἀρρῶ τὴν κακὴν, ἀφίπων ν' ἀσχηλῆθ' ἐπ' αὐτῆς ἐκεῖνος, ὅστι ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον καὶ ὅστις γνωρίζει νά μεταλλάξῃ τὰ πάντα. Χάρις εἰς τὴν μέθοδον ταύτην, ἀπολαύω ἄκρας ὑγείας καὶ ζῶ ἡρεμῶς καὶ εὐχαριστῶμενη.»

« Ἡ εὐθυμία εἶναι ἡ μήτηρ πασῶν τῶν ἀρετῶν, λέγει ὁ υἱὸς μου ἐν τῷ δράματι αὐτοῦ ὁ *Γκαϊτε τοῦ Βερλινγγετ*, καὶ ἔχει δίκαιον. Ὅταν τις ἦναι πάντοτε εὐθυμῶς, εὐχεται νά βλέπῃ πάντας εὐχαριστημένους, καὶ καταυάλλει πᾶσαν προσπίθειαν, ὅπως πάντες οἱ περὶ αὐτὸν ὦσιν εὐδαίμονες.»

Ὁ δούξ καὶ ἡ Δούκισσα τοῦ Βεΐμαρ ἠνέρεξαν τακτικὴν μετ' αὐτῆς ἀλληλογραφίαν, εἰς τὴν ἀρίζων δ' ἐκάστης τῶν ἐπιστολῶν τῆς ἐτελείτο ἀληθῆς ἐροτῆ εἰς τὸν κύκλον τῆς μικρῆς ἐκείνης αἰλῆς. Εἶναι τῷ ὄντι ἀδύνατον νά γράψῃ τις μετὰ μείζονος εὐθυμίας καὶ ζωηροτέρως εὐτραπέλιος. Τὸ ὄφος αὐτῆς μετέχει τῶν ἀφίλων τῆς παιδικῆς ἡλικίας χειρονομιῶν καὶ τῆς καλοκάγθου καὶ γλυκείας εἰρωνείας πεπειραμένου καὶ συγκαταβατικῶν γέροντος. Ἐπεθύμησαν σφόδρα, λέγουσι, νά ἐλευθώσω εἰς Βεΐμαρ τὴν ἀξιολόγητον *Grau Aja* (1) ἀλλὰ μεθ' ὅλας τὰς παρακλήσεις οὐδέποτε ἀπεράσισε νά ἐγκαταλίπῃ τὴν φίλην αὐτῆς πόλιν. Κατέχεν, ἄλλως τε, ἐκεῖσε θέσιν ὄντως ἐπιζήλον καὶ οὕτως εἶπεν μοναδικήν.

Πατρικία τὸ γένος, θυγάτηρ δημάρχου, σύζυγος αὐτοκρατορικῶ συμβούλου, εἶχεν ἀποκτήσει καὶ ἐκ τῆς δόξης τοῦ Γκαϊτε νέαν ἀίγλην, διακοσμημένην καθιστώσῃν αὐτὴν εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην πρόσωπον. Ἀπέλασε δὲ αὕτη ἀρελεστότατα τῆς δόξης ταύτης τοῦ υἱοῦ τῆς, μένουσα οἶονεὶ ὁ ἐπίσημος παρὰ τοῖς συμπολίταις αὐτοῦ ἀντιπρόσωπός της. Ἐσπέραν τινὰ ἐδιδάσκειτο ἐν τῷ θεάτρῳ, ὅπου αὐτὴ ἐσύγχυζε τακτικώτατα, δράμα τι τοῦ Γκαϊτε «ἐάν παραστήσητε κληῶς,» ἐσπώναζε μεγαλοφώνως ἀπὸ τοῦ θεωρεῖόν της ὡστε εὗρισκετο εἰς τὸν οἶκον

(1) Ἡ ἐπίκλησις αὕτη, ἥτις δύναται νά μεταφρασθῆ διὰ τῆς ἐκφράσεως « ἡ Κυρία Παιδαγωγός », τῇ ἐδόθη ὑπὸ τοῦ μεγάλου μεσαιωνοδίδου καὶ ποιητοῦ Στόλδεργ κατὰ τινὰ ἐν Φραγκορορτίῳ διαμονὴν του

αὐτῆς, « θὰ τὸ γράψω εἰς τὸν Οὐλογγαγγίον. » Ἡ μητρότης αὐτῆς ἐθεωρεῖτο ὡς ἀξίωμα ἐν τῇ πόλει, αὐτὴ δὲ ἐδέσποζε τῶν κατοίκων τοῦ Φραγκορορτίου ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ υἱοῦ τῆς.

Ἠρέσκετο νά σανατοροῖζῃ περὶ αὐτὴν τὰς νεάνιδας· κατὰ δὲ τὰς ἐσπερίδας ταύτας, ἀνεγίνωσκε πλήρεις ἐνθουσιασμοῦ στίχους τοῦ Οὐλογγαγγίου, ἐβάλλε τὰ ἄσματα του καὶ πρὸ πάντων τὰ εὐθυμιώτερη. Οὐδέποτε ἐγνώρισε στιγματὴν ἀνίας ἢ μονοτονίας ἀδρανείας. « Ἔχω τέσσαρας μικρὰς ἐπασχολήσεις, καὶ ἀγνοῶ καὶ ἐγὼ τίς εἶναι ἡ προσφιλεστέρη μου,» λέγει εἰς τινὰ τῶν εἰς Βεΐμαρ σταλειτῶν ἐπιστολῶν της. « Ἡ πρώτη εἶναι ἡ κατασκευὴ τῶν τριχάπτων μου, ἐργασίαν τὴν ὁποίαν ἔμαθον εἰς προβεβηκυῖαν ἡλικίαν, καὶ ἥτις με πληροῖ νηπιακῆς χαρᾶς· ἡ δευτέρα εἶναι τὸ κλειδοκύμβαλόν μου· ἡ τρίτη, ἡ ἀνάγνωσις, καὶ ἡ τετάρτη, τέλος, τὸ ζατρίκιον, τὸ ὁποῖον ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐγκαταλείπω καὶ πάντοτε μετὰ χαρᾶς ἐπαναλαμβάνω νά παιζῶ.»

Κατὰ δὲ τὰ τελευταῖα τοῦ βίου της ἔτη, κατέστη λίαν φιλάσθενος. Ἡμέραν τινὰ, μίᾳ φίλῃ της ἠρώτα αὐτὴν πῶς εἶχε. « Χάρις τῷ Θεῷ συνεβιβάσθη μετ' ἐμαυτῆς, καὶ σκοπεύω νά διέλθω καλὰς τινὰς ἐβδομάδας. Ὅλον αὐτὸν τὸν καιρὸν ὑπέφερα πολὺ ἐπάλαιον κατὰ τοῦ Θεοῦ, ὡς παιδίον τὸ ὁποῖον δὲν ἤξεύρει περὶ τίνος πρόκειται. Ἀλλὰ χθὲς εἶδον ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι δύνατον νά διαρκέσῃ. » Ἐλα, εἶπον ἐπιπλήττους ὡς ἔπρεπον ἐμαυτὴν, δὲν χισχύνεσαι γραφὰ σύζυγε συμβούλου; Ἐλαθες ἀρεστάς καλὰς ἡμέρας εἰς τὸν βίον σου, καὶ ἐπὶ πλέον ἐλαθες ὡς υἱὸν τὸν Γκαϊτε. Δὲν πρέπει λοιπὸν, ὅταν ἔρχωνται καὶ ζωηρώτεροι ἡμέραι νά δέχεσαι αὐτάς εὐθymiως; Ἐάν ὁ Θεὸς σοὶ πεμπῇ τὸν σταυρὸν, ὄν πρέπει νά φέρῃς, μὴν ἦσαι τόσον ἀνυπόμονος καὶ δύστροπος! Θελεῖς λοιπὸν νά βαδίζῃς πάντοτε ἐπὶ βόδων; Μὴ δὲν ἐλαθες περισσώτερον τοῦ λογαριασμοῦ σου, σὺ ἢ φέρουσα ἐβδομηκοντα ὅλα ἔτη ἐπὶ τῶν ὤμων; — Ἰδέτε! ἀφοῦ εἶπον ὅλα ταῦτα εἰς ἐμαυτὴν, ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας μου ἤρχισεν ἀμέσως νά βελτιοῦται, διότι δὲν ἤμην πλέον δυσχεροῦς τινός! »

Ἀπέβουσε τὴν 13ην Σεπτεμβρίου 1808 μετὰ θανατικῆς τῇ ὄντι γαλήνης. Ἡσθέν-

τη πρόσεγγίζουσαν τὴν ὑστάτην αὐτῆς σιγμὴν ἐπιμελῆς δὲ οἰκοδόποινα καὶ πέραν ἀκόμη τοῦ τάφου, διετάξεν ἡ ἰδία τὸ ἀριστον, ὅπερ, κατὰ τὴν ἐθιμοτυξίαν τῆς πόλεως, ἐμελλε νά παρατεθῆ τοῖς προσκεκλημένοις εἰς τὴν κηδείαν. Ὑπέδειξεν ἡ ἰδία τοὺς οἶνους, οἵτινες ἔπρεπε νά προσφερῶσιν, καὶ ὡρισε ποιῶν εἶδους πλακοῦντια ἔπρεπε νά κατασκευασθῶσιν, ευστήσατα ἰδίως εἰς τὴν ὑπέρητρικὴν νά θέσῃ εἰς τὰ τελευταῖα ταῦτα ἄφρονον κορινθιακὴν σταφιδα. « Εἰς ὄλιν μου τὴν ζώην, εἶπε, δὲν ἠνεχθῆν νά τιμηταὶ ὀλίγη, καὶ τοῦτο ἐὰν με δυσχεροῦς ἀκόμη καὶ ἐντὸς τοῦ τάφου! »

Λέγεται δὲ, ὅτι ἀκούσασα ἐκ τῆς κλίνης της ὕλουργόν τινα, ὅστις ἤρχετο νά προσεγγίσῃ διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ φρέτζου, διέταξε νά τῷ δώσῃ ποσότητά τινα χρημάτων καὶ νά παρακαλῶσιν αὐτὸν νά δεχθῆ τὰς ἐκφράσεις τῆς λύπης της, καθύστερον ἢ ἐργασία αὐτὴ εἶχεν ἤδη ἀνατεθῆ εἰς ἄλλον.

Οὕτως ἐσθέσθη ἡρέμα, εἰς ἡλικίαν ἐβδομηκοντα ὀκτῶ ἐτῶν, ἡ γυνὴ αὕτη, ἣς ὁ εὐσταθὴς καὶ εἰρηνικὸς χαρκατῆρ μετεβίβασθεις ὁλόκληρος ἐν τῇ μεγαλοφυΐᾳ τοῦ υἱοῦ της, τὴν ἐδραυότεραν αὐτῆς μάσιν ἀποτέλεσε.

(Ἐκ τοῦ Magasin Pittoresque)

Π. Ι. ΤΥΠΑΛΛΟΣ.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

ΕΚ ΛΟΜΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΡΜΙΟΝ

"II

ΕΚΗΝΑΙ ΤΟΥ ΑΡΑΒΙΚΟΥ ΒΙΟΥ

[B. Gastineau]

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐν Ἀραβίᾳ διαμονῆς μου ἤμην εἰς τῶν τακτικωτέρων ποιητικῶν τῶν ἀραβικῶν κερρνεϊῶν, ὅπου συναθροίζονται οἱ Ἀραβες ἵνα παιζῶσιν, νά καπνίζωσιν, νά πίνωσιν, νά κοιμῶνται, νά ξυρίζωνται, νά διαπραγματεύωνται περὶ διαφορῶν ὑποθέσεων κτλ. διότι τὰ καταστήματα ταῦτα εἶναι συγγενῶς κερρνεϊκῶς, ξενοδοχεῖα, θέατρα, κουρέια καὶ εἰρηνοδικεῖα.

Κατ' ἔτος εἰς τὰς ἐορτὰς τοῦ ραμλῆξι-
νίου τὰ λεγόμενα τὰ τὰ καρχαρνεῖα μ. τα-
ποιοῦνται τὸ ἐσπέρας εἰς πραγματικὰ αἰ-
θούσας θεάτρων ἀντιγοῦσας ἐκ τῶν χορῶν
καὶ ἀσμάτων τῶν νομάδων ἀράβων· τέλος
κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἀγορᾶς, βλέπει τις
τοὺς καΐδας (δικασταί) καὶ καδίδες (ἐπίστας)
καθημένους σταυροποδίτι ἐπὶ τᾶπης προ-
τῆς ὕρας τῶν καρχαρνεῖων δικάζοντες, ἢ
συμβιβάζοντες τοὺς πιστοὺς ὁμοθρήσκους
τῶν ἢ ἐξετάζοντας μάρτυρας.

Τὰ ἡμέτερα καρχαρνεῖα οὐδ' ἴκων ἰδέαν
τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν ἀραβικῶν δύνανται νὰ
παρέξωσιν. Ἦς φαντασθῆ τις μεγάλην ἰ-
σόγαιον αἰθούσαν περιοριζομένην ὑπὸ τοί-
χων κεκαλυμμένων ὑπὸ σπληνύσσης ἀσθέ-
στου καὶ εἰς τὸ βάθος αὐτῆς ὑψίωμα ἐν εἰδίᾳ
ἐδράνου ἐπιστρωννυμένου διὰ τᾶπης. Εἰς
γωνίαν τινὰ τῆς αἰθούτης βράζει πρὸ τοῦ
ζωηροῦ πάντοτε πυρὸς ὑπερμῆγες ἀγγεῖον
καρχρῆ, ἀνωθεν δὲ τῆς ἑστίας πλατεῖα σάνις
ὑποβάλλει πολυάριθμα κύπελλα ὠροειδῆ τὸ
σῆμα τὰ ὁποῖα πλήρη καρχρῆ προσφῆρον-
ται ἀντὶ δέκα λεπτῶν εἰς τοὺς θαμῶνας
τοῦ καρχαρνεῖου· τοιοῦτοτρόπως δύνασαι νὰ
διέλθης ἀνενοχλήτως ἐντὸς τοῦ καρχαρνεῖου
ὄλην τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα ἀκόμη ἐν
ἐπιθυμίᾳ. Οὐδὲν γραικώτερον τῶν συμ-
πλεγμάτων, ἀτινα σχηματίζουσιν οἱ ἐν
αὐτοῖς φοιτῶντες Ἀραβῆς. Οἱ μὲν κἀκίτη-
ται σταυροποδίτι ἐπὶ ψιλάθων ἐκ φοίνικος
τείνοντες μετὰ προσοχῆς τὸ οὐς εἰς τὰς
διηγήσεις τινος μεταξὺ αὐτῶν ὅστις κρα-
τῶν βιάθων ἐλαίας ἀνὰ γείρας ἐξυμνεῖ τὰ
ἄθλα ἀρχηγῶ τινος τῆς βήμου. Ἐπειροὶ
δὲν φροντίζουν εἰμὴ πῶς νὰ βροθήσῃ τὸν
καρχρῆ των καὶ καπνίσωσι τὸ τσιμπούκι των
καὶ τινὲς μὲν ἀνεγείρονται ἐπὶ τῆ διαβά-
σει τοῦ Σέχου τοῦ χωρίου των καὶ προθυ-
μοποιοῦνται τίς πρῶτος ν' ἀσπασθῆ τὸ
ἄκρον τοῦ μανθίου του, τινὲς δὲ παίζουσι
τοὺς κύβους ἢ τὸ ζατρίκιον· τινὲς πάλιν
κείρουσιν ἀμοιβαίως τὰς κεφαλὰς διὰ τῶν
μαχαιρίων, τὰ ὅποια φέρουσιν ἐκ τῆς ζώνης
ἠρτημένα προσέχοντες ν' ἀρίνωσιν ἐπὶ τῆς
κορυφῆς τοῦ κρανίου θύσανον τριγῶν κα-
λούμενον Μωάμεθ. ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐν τῆ
στιγμῇ τοῦ θανάτου θὰ ἀναρπάξωσιν αὐ-
τοὺς οἱ ἄγγελοι, ὅπως τοὺς μεταφέρωσιν
εἰς τὸν παράδεισον τοῦ προφήτου.

Ὄτε κατώκουν εἰς τὴν Ματκάρην δύο

λούγας μακρὰν τῆς ὁποίας ἐγεννήθη ὁ Ἀβ-
δούλ-Καδῆρ, καθεκάστην μετεβαίνον εἰς τὸ
ἀραβικὸν καρχαρνεῖον, ἐνθα μάλιστα εἰσπρηγμένη
ὁ καρχαρνεῖωτικὸς μοῖ ἔφερε τὸ κύπελλον τοῦ
καρχρῆ καὶ τὴν μακρὰν ἐκ φοίνικος καπνοσύριγγα.
Ἔχον κατασταθῆ διδάσκαλος ὡς πρὸς
τὴν τέχνην τοῦ καπνίζειν τὸ τσιμπούκιον
καὶ τοῦ πίνειν τὸν καρχρῆ, πρὸς μέγα σκάν-
δαλον τῶν ἀράβων, οἵτινες μετὰ δυσαρε-
σκείας ἐβλέπον ἕνα γκισαὸν (ἄπιστον) νὰ
βεβηλόνη διὰ τῆς παρουσίας του τὰς συνα-
θροῖσεις τῶν πιστῶν. Ἐπῆρξα ἐπὶ πολὺ
ἀντικείμενον ὑποψίας τῶν νοθῶν τούτων
ἰθαγενῶν μὲ παρστήρουν καταρρονητικῶς
καὶ ἀγρίως, ἀνακοινοῦντες ὁ εἰς εἰς τὸ οὐς
τοῦ ἑτέρου οὐχὶ τύπον κολακευτικὰς περὶ
ἐμοῦ σκέψεις. Ἄλλ' εὐτυχῆς τις περίστας
διασκίδασε τὰς περὶ ἐμοῦ ὑποψίας των
καὶ μοῖ παρέσχε τὴν ὑπόληψίν των.

Καὶ δὴ τις ὄν πολλὰκις συνέπεσε νὰ
χαίρατήσω, μοῖ πρότειναν ἡμέραν τινα
παυγνίδιον ζατρίκιον ἢ ἐκπληκτικὰ ἀπεικον-
νίσθη εἰς τὰ πρόσωπα τῶν περιστοιχοῦν-
των ἡμᾶς Ἀράβων. Καὶ δὴ νὰ παίξω μετὰ
χριστιανῶν, νὰ τῷ παρέξῃ τοιαύτην ὑψη-
λὴν τιμὴν. . . ! Ἐν τούτοις μᾶς περι-
κύκλωσαν καὶ ἔργισαν νὰ ἐνδιαφέρωνται
διὰ τὰς φάσεις, ἅς ἐλάμβανε τὸ παυγνί-
διον. Ἦ τᾶξίς τοῦ Ἀραβικοῦ ζατρίκιον
εἶναι ὡς ἡ τοῦ ἡμετέρου, μὲ τὴν διαφορὰν
ὅτι, ἀντὶ βασιλέων, πρίγκων, ἰππέων, ὑπάρ-
χων μινκρίδων, δερβίσην καὶ Σουλτάνων,
γενναῖος διεφρονεῖται τὸ παυγνίδιον εἰς
τὸν καὶ δὴν, ἀλλὰ ἵνα μὴ τὸν ἐξοργίσω
καὶ ἐπομένως τὸν γάσω διὰ τὸ μέλλον,
τῷ παρεχώρησα τὴν νύκταν ὅλοι τότε οἱ
ἰθαγενεῖς ἐπακρότησαν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν
τοῦ ἀρχηγῶ των.

Ὁ σκοπός μου ἐπετεύχθη· ἀπὸ τῆς ἡ-
μέρας ἐκείνης οἱ Ἀραβῆς μὲ ἐθεώρουν ὡς ἕνα
ἐξ αὐτῶν ὁ καὶ δὴ μὲ προσέλαθε καὶ πάλιν
ὡς συμπαικτορα. Ἐβελήθη ἐκ τῆς
μεταβολῆς τῶν πρὸς ἐμὲ διαλέσεων τῶν ἀ-
ράβων συνέθεσα μετ' ὀλίγων φονάς σχέσεις
μετ' ἐνὸς ἰθαγενεῖς ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Μπε-
νακιά, εἰς ὅν ἐξῆρατα τὴν ἐπιθυμίαν, ἦν
εἶχον, ὅπως γνωρίσω ἐκ τοῦ πληθιῶν, οὐχὶ
πλέον τὸ Μαχῶρον, τὸν Ταῦσκον, τὸν Κου-
λουκλῆ ἢ τὸν Ἀραβῶ των πύλων, ἀλλὰ
τὸν ἀληθῆ καὶ γνήσιον ἰθαγενῆ, τὸν σκη-
νίτην Ἀραβῶ· πλὴν ἢ ἄπλῆς εἶχον περιτλῆ

νηθὲ πέρϊ τῶν ἀραβικῶν χωρίων καὶ πολ-
λάκις ὑπὸ τὴν πρόφασιν ὅτι ἐσκόπων ν'
ἀγοράσω αὐτὰ ἢ κανὲν βουρνούσιον διήλιον
ἀπαρτηρητὶ τὸ κατώτλιον καλύβης ἢ σκη-
νῆς· ἀλλ' οἱ Ἀραβῆς τῶν ὁρέων, οἵτινες ἔ-
χουσι δεισιδαιμονία φόβον τοῦ βιαζάνου
βλέμματος τοῦ Χριστιανοῦ, οὐδέποτε μοῖ
ἐπέτρεψαν ὅπως ἐμβάλνω εἰς τὰς περιερ-
γους λεπτομερείας τοῦ βίου των. Ὅθεν
μεγάλως ἐνχαρίστησα τὸν Μωχαμέτ Βεν-
ράτξιά ὅστις προσερόθη νὰ ἱκανοποιήσῃ
τὴν περιέργειαν μου· μόνον δὲ μετ' ὀλίγων
ἀνεσκήρασα ὅτε ἐξαγαγὼν ἐκ τῆς ζώνης
του μαχαιρίον μοῖ ἀπεκάλυψε τὴν κερα-
λὴν θέσας τὸ πῖλόν μου κατὰ μέρος καὶ
μὲ ἔδραξεν ἐκ τῆς κόμης.

— Τί θὰ κάμης λοιπὸν τὴν κεραλὴν
μου, τὸν ἠρώτησα κατὰ τὸ ἦμισυ σθεασίως
καὶ γελῶν.

— Ἀρσὸν με νὰ πράξω ὅτι θέλω, μοῖ
ἀπαντῆ ὁ Μωχαμέτ ἀραβιστὶ εἶναι ἀναγκ-
αῖον τοῦτο· μὴ ἀνεσχηθῆς ποσῶς.

Οὐδὲν εὐρίσκειον σπουδαῖον ἔπως ἀντι-
τάξω εἰς τὸν μέλλοντα ὄδηγόν μου, τοῦ
ὁποίου ὤρελλον νὰ ἐκπληρῶ ὅλας τὰς δια-
ταγὰς, ἐγκατέλιπον αὐτῷ τὴν κεραλὴν μου,
ἦν θέσας μετὰξὺ τῶν γονάτων του ἔρ-
χισε νὰ φιλοσοφῇ ἐυρίξων τὴν κόμην μου
διὰ τῆς κοπτερᾶς λεπίδος· ὅτε τὸ ἔρ-
γον ἐτελείωσε μοῖ παρουσιάσα θριαμβευ-
τικῶς μικρὸν κάτοπτρον. Εἶχον μεταμωρ-
φωθῆ σρικωδῶς· δὲν μοῖ ἔμειναν εἰμὴ εἰς
βόστρυχος κατὰ τὴν κορυφὴν τοῦ κρανίου
ὠμοιάζων Κινέζων.

— Ἀῦρον περὶ τὸ λυκαυγὲς ἔσο εἶποι-
μος, μοῖ λέγει ὁ Μωχαμέτ, ὁ Ἄλλαχ, νὰ σὲ
διαφυλάτῃ!

Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ταύτην ὁ Ἀραβὶ
μὲ ἀπεχαίρετέτησεν. Ἐγὼ δὲ πλήρης ἐντρο-
πῆς διὰ τὴν γελίαν χειροτονίαν εἰς τὴν
ὑπέκλυψα ὡς ἡ ἀλώπιξ τοῦ μύθου μὲ τὴν
κεκομμένην οὐράν, διήλιον δρομαίως τὰς
ὁδοὺς μέχρι τῆς οἰκίας μου εἰς τὴν ἐκλείσθη
ὅπως προπαρασκευάσω τὰ διὰ τὴν ἐπαύριον
ἀνταγκαῖα εφοδία. Μόλις ἐνέθεσα τὰ ἐνδύ-
ματά μου ἐντὸς τοῦ ὁδοιπορικοῦ σάκκου
καὶ βλέπω τὸν ξενοδόχον ὅστις μοῖ ἔφερεν
μικρὸν δῶμα ὑπερ' ἄραβ τις, ὡς μοῖ εἶπεν,
τὸν εἶχεν ἐπιφορτίσει νὰ μοῖ δώσῃ. Ἦνέω-
ξα αὐτὸν καὶ εὐρον πλήρη ἐνδυμασίαν ἰ-
θαγενεῖς. Ὅτε μόνον ἠνώησα διὰ τὸ μοῖ

ἐξῆρασε τὴν κεραλὴν ὁ Μωχαμέτ Βεν-ράτξιά.

Γουτευμένως ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ με-
τεμριεσθῶ εἰς Ἀραβῶ, ἐξέβαλον ἀμέσως
τὸν ἐπεινούτην μου καὶ περιέστρεψα περὶ
τὴν ἱσθὴν, τὸν τράχηλον καὶ τὴν κερα-
λὴν τὸ ἐλαφρὸν Χάικ τὸ ὁποῖον προσ-
ῆλθσα ἐπὶ τοῦ μετώπου μου διὰ πολλῶν
στρωρῶν ταινίας ἐκ δέρματος καμήλου·
μετὰ ταῦτα ἐρόψα ἐπὶ τῶν ὤμων τὸ ἐκ
λυκαυῶ μαλίου γαιτουρᾶ (εἶδος ἐπανωφο-
ρίου) καὶ τὸ βουρνούσιον ἐπὶ τέλους δὲ ἐ-
φῆρασα τὰ πλατεᾶ ὑποδήματα τὰ ἐκ κι-
τρίνου δέρματος καμήλου. — Οὕτως με-
τεμριεσθεῖς, κατεκλίθην ὅπως δυνηθῶ νὰ
ἦμαι ἕτοιμος εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ ὀδη-
γοῦ μου.

Τὴν προσθωρισθεῖσαν ὄραν ἤκουσα τὴν
χαμηλὴν φωνὴν τοῦ Μωχαμέτ ὑπὸ τὸ δω-
μάτιόν μου ἠγέρθη καὶ κατέβη ἀμέσως·
ὁ Μωχαμέτ ἔρᾶνη ἀπορήτας διὰ τὸν τρό-
πον μεθ' οὗ ἔφερεν τὴν νύαν μου ἐνδυμα-
σίαν. Ἰππευσεν ἐν τούτοις νεύσας καὶ εἰς
ἐμὲ νὰ πράξω τὸ αὐτὸ ἐφ' ἵππου ὅν δι' ἐμὲ
ἔφερεν μόνος του, καὶ ὁ εἰς πλησίον τοῦ ἄλ-
λου ἐξήλθομεν ἀμρότεροι τῆς Ματκάρης
ἐκ τῆς Πύλης Ὁράν.

Ἀνεβθόντες τὴν εὐρείαν τοῦ Γκρῆς πε-
διάδα καὶ ἀφῆσαντες δεξιόθεν ἡμῶν τὴν
σειρὰν τῶν ὁρέων τῆς Οὐέδ-ἐλ-Ἀμμάν, ἐ-
πορευθήμεν πρὸς τὰ ὄρη ὀπισθεν τῶν ὁ-
ποίων ἠθέλωμεν εὗρη τὸ χωρίον τοῦ Μω-
χαμέτ.

Οὐδὲν θελκτικώτερον διὰ βεμβάζοντα
περιηγητῆν ἢ τὸ νὰ ταξιδεύῃ πλησίον
συνοδοιπόρου Ἀραβῶ. Εὐχαριστεῖται νὰ σὲ
ὀδηγῇ, νὰ σὲ ὑπερασπίζηται ἐν ἀνάγκῃ
χωρὶς νὰ διατακίσῃ τοὺς βεμβασμούς
σου διὰ γελείων ἐπιφωνήσεων καὶ πληρο-
φορῶν, διὰ τῆς ἀπορήτου οὐλαρίας τοῦ
Εὐρωπαϊκοῦ ὀδηγοῦ. Δὲν σοὶ λέγει κατὰ
παῦσαν στιγμὴν: «Πρακτῆρήσατε λοιπὸν, τί
μαγευτικὴ θέσις, εἶναι ὡραία ὡς αἰ ποιη-
τικὰ ἀνοηδόμενοι τοῦ Ρουσιᾶ ἢ τοῦ Δου-
πρέ! Οἰωνμάσατε λοιπὸν τὸν λόρον τοῦτον,
ταύτην τὴν πεδιάδα καὶ τὰ δένδρα ταῦτα
... πόσον εἶναι πράσινα! καὶ τί λαμπ-
ρὸς οὐρανός. . . » Ὅπόταν αὐτὴ ἡ φῶ-
σις ἠμιλεῖ τίς ἢ ἀνάγκη τῶν φρασσολογισῶν
τοῦ ἀνθρώπου; ἐξετίμων ὅθεν πολὺ τὸν
Μωχαμέτ ὅστις μὲ ἔπεισε νὰ ζῶ, νὰ ἀνα-
πνῶ ἐλευθέρος, νὰ θαυμάζω ἀνετίως τὴν

ἀκεανὸν τῶν κρουσῶν τῶν ὀρέων, αἵτινες ἤγγιζον τὸ στερέωμα διὰ τῶν ἀπολελιθωμένων κυμάτων τῶν, τὰς στενάς καὶ βαθείας ἀτραπούς αἵτινες διανοίγοντο πρὸ τῶν καὶ μᾶς ματέφερον εἰς σκινογραφίας θεατρικάς, εἰς πεδιδάδας κατακρούτους καὶ πεποικιλμένους ὑπὸ ἀποτόμων σκιῶν, τὰς χαράδρας ἐκείνας εἰς ὧν τὸ βάθος διακνύη βυσσάκια ἀντήχουσι λούοντα τοὺς πόδας ἀγρείων ἐλαιῶν, τὰς κάκτους (ἀγρεία συκὴ) τῶν ὁποίων τὰ στιλβνὰ φύλλα ἀπήστραπτον πρὸς τὸν καυστικὸν οὐρανόν, τοὺς ὀγκώδεις λίθους ἐκείνους τοὺς πρὸ αἰῶνων μένοντας εἰς τὸ χειλὸς κρημνοῦ καὶ ὑποβασταζομένους ὑπ' ὀλίγη ἀμμου καὶ τοὺς ὁποίους νομίζεις ὅτι μικρὰ πνοή ἀνέμου θέλει κατακρημνίσει : ὅλα τέλος τὰ θαυμάσια ἐκείνα καὶ μεγαλοπρεπῆ ἀντικείμενα, ἀπεικονίσματα τῆς Ἀφρικανικῆς φύσεως.

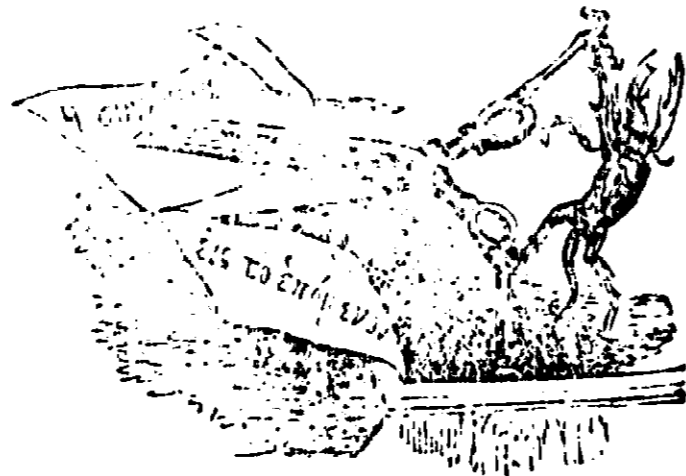
Ὁ ἵππος μου σταθεὶς ἀποτόμως διέκοψε τὸ γοητεῖαν ὑπὸ τὴν ἐπιρραϊαν τῆς ὁποίας διετέλουν. Ἦμην μόνος ἀνιήσυχος ἐβέβηρον τὰ περίξ μου. Οὐδεὶς φόβος τότε ἀνεξήγητος κατέλαβε τὴν τετρακνήμεν φαντασίαν μου. Τί εἶχε γίνει ὁ Μωχαμέτ. Ἀναμφιβόλως ὁ προδότης οὗτος ἐμελλε νὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ τῶν ἀγρίων του συντρόφων ὅπως κατασφάξωσι τὸν Χριστιανόν. Περίτρομος ἐκτύπησα ὀρμητικῶς τὸν ἵππον μου διὰ τῶν πτεροσπέρων ὅστις μετ' ὀλίγα βήματα μετ' ὄλην τὴν πλησίον τοῦ Μωχαμέτ οὗτος, τὸν ὁποῖον ἐγὼ εἶχον ἐιλάθει ὡς δολοφόνον, ἐκεῖτο γονυκλιτῆς πρὸ ἐνὸς τεκέ, μνημείου δηλαδὴ περικλειόντος τὰ λείψανα ἀγίου τινος. Τὸν εἶδον τρεῖς ν' ἀσπασθῆ τὸ ἔδαφος, τὸ πρόσωπον πρὸ ἀνατολῆς ἔχων ἐστραγγμένον, καὶ νὰ ὑποτονθορίζῃ τὰς συνήθεις ὀρεῖας τῶν Μωαμβελῶν προσήγγετο τότε διὰ τὴν μεσημβρίαν (Σαλλά). Ἐβούμην τὸν θρησκουτικὸν ζῆλον τοῦ Μωχαμέτ.

Λίθωνόμενος μεγάλην ἐντροπὴν διὰ τοὺς ματαιοὺς φόβους μου καὶ θέλων νὰ ἀποκρῖνω ἀπὸ τὸν Μωχαμέτ τὰς ὑποψίας μου ἐστρέψα πρὸς τὰ ὀπίσω τὸν ἵππον μου πρὶν ἢ τελειώσῃ τὴν προσοχὴν του. Περαιθεῖς τότε ἀνηγέρθη, ἔλαβεν ἓνα λίθον καὶ ἐνάθεσεν αὐτὸν ἐπὶ στροφίας γαλιτικῶν ἀνακράξας ἀὼ-νατσα-λε-μπελ Γασέρν. Τὰ ἰηταῖα εἶναι περαιοσμένα πρὸς διακνήσιν τὰς μαθήτας τῶν ἡμερησίων εἰς

τὰ μέρη ἓνα ἐξετελέσθησαν, μέχρις οὗ οἱ ἐνοχοὶ παραδοσιατικῶς τιμαρτηθῶσιν. Ὁ Ἄραψ ποτε δὲν διέρχεται πρὸς μιᾶς τοιαύτης σωρείας λίθων χωρὶς νὰ προσθέσῃ καὶ αὐτὸς τὸν ἰδικὸν του μαρτυρίαν ἐνοχοποιητικὴν καὶ πρὸς ἀπλήν καὶ ὑψηλὴν ἐπικλησίαν τῆς αἰωνίου δικαιοσύνης ἦν προσδοκῆ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐν ἐλλάψει τῆς τῶν ἀνθρώπων. Ἐπερ μὲν τὸν Μωχαμέτ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Χαμζά κατακλίθει εἶχε προκαταλάθει τὸ καρὰ-σαράι τοῦτο Ἄραβες ἐκράτουν εἰς τοὺς ὄρους των βαρὰ φορτία, ἄλλοι περιέφερον τοὺς ἵππους, ἐνῶ ἕτεροι ἔδιδον ὕδωρ εἰς τὰς καμήλους. Ἦμιν αὖ ἐκστάσει ἐνώπιον τῆς ἐκρησσικωτάτης φυσιογνωμίας ἐνὸς τῶν τοῦ καρὰ-σάι, ὅστις μόλις ἐκκλύπτετο ὑπὸ πάλαιός τινος βουρνούζιου εἰς βράκη μεταβληθέντος, ὅπου καθύπερθε περὶ τὰς ἡλιοκαύστους κνήμες του ὑποδεδεμένης ὑπὸ πῶλων ἐκ δόματος βοῆς. Οὐδέποτε εἶδον τύπον ἐνεργείας τοιοῦτον, καὶ ἀνάπτυξιν μύθων ἀνταξίαν τῆς γραφίδος τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου. Ἐκάνην ἐπὶ τὸ σκιοποιεῖον του μετὰ τῆς μεγαλειότηρας ἀφροντισίας καὶ εὐτυχίας ἥτις ἀνέλαμπε καὶ ἐστιλβεν ἐπὶ τῶν παρεῶν του. Εὐτυχῆς νομῆς τῆς Σαχάρας, περιπλανώμενος Ἰουδαῖος τῆς Ἑρήμου, ὅστις οὐδὲν ἐπιθυμᾷ οὐδὲν φοβεῖται ἐπὶ τῆς γῆς εἰρή. . . τὸν Ἀλλάχ!

Περαιθίνα τὸν Μωχαμέτ ν' ἀναπαυθῶμεν ἐντὸς τοῦ ξενοδοχεῖου ἀλλὰ τοῦτο ἀπήρθεσκον εἰς αὐτὸν ἐγνώριζε πηγὴν τινὰ, ὅχι μακρὰν ἀπὸ ἐκεῖ παρὰ τὴν ὁποῖαν θὰ εἶμεν κἄλλιον ἢ ἐν τῷ ξενοδοχεῖω, ὡς ἔλαγον ἐκεῖ ἐμείναμεν ὅπως προγευματίσωμεν μετ' ὀλίγον ἄρτον, φρίνικας κηρούς καὶ σύκα τῆς Βαρδαρίας, ἀτινα ὁ Μωχαμέτ εἶχε συνάξει ἐκ τινος κάκτου.

ARIST. PARABANTINOS

ΔΙΑ ΤΟΥ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟΥ

ΔΙΗΓΗΜΑ

(Φρειδερίκου Hackländer)

V.

[συνέχεια ἐξ ἐυλ. 5.]

Συδιαισθεῖς.

Ἰὼχερ' ἴσθησα τὴν Ῥοδίαν σφίγγων αὐτῆ τρυφερώτατα τὴν χειρά. — Τί θέλετε νὰ πράξω, ἀγαθὴ μου κυρία; πρώτιστα τὴν θεῖαν.

— Νὰ προλάβητε, μοὶ ἀπακρίθη ἐκείνη ζωηρῶς. Ἀτίμως σκευωρία γαλκεύεται πρὸς βλάβην σας. Ἴάν δὲν προφθάσητε τὸν συκοράντην, πρέπει νὰ παραιτηθῆτε πάσης ἐλπίδος συνδρομῆς ἐκ μέρους τοῦ βείου σας.

Ἰπόπτευστα πρὸ πολλοῦ, ὅτι πράγματι ἤμην τὸ θῆμα μυσταῖς μηχανορραφίας, ἀλλ' εἶχον ἀπελπισθῆ ν' ἀνακαλύψω αὐτήν.

— Ταχεῖα ἐπιμέλαις δύναται μόνη νὰ σχίσῃ τὸ προσωπεῖον τοῦ κακούργου, ἐξηκολούθητε λέγουσα ἡ θεῖα.

— Μὴ περιμένετε τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἀνθρώπου τούτου, προσέειπεν ἡ Ῥοδία.

— Ἀλλὰ τίς ἄρα γὰ εἶναι ὁ ἄνθρωπος οὗτος; πρώτητα ἐπὶ τίλους. Πλὴν ἡ θεῖα δὲν ἠδυνήθη νὰ με θέσῃ ἐπὶ τὰ ἔργα του. Ὁ Φρίτζ ἐβλεπεν αὐτὸν κατὰ πρώτην φράσιν, ἡ δὲ περιγραφή τῶν χαρακτηριστικῶν του, ἦν μοὶ ἔδωκε, δὲν ἀνεφῆρετο εἰς οὐδέναι ἐκ τῶν γνωρίμων μου. Μάστιγ λοιπὸν κατέστασανίξωμεν τὸν νοῦν μας ἵνα δυνηθῶμεν ν' ἀνακαλύψωμεν αὐτόν, καὶ ἡ θεῖα ἐπαρήγγετο πάντοτε εἰς τὸ θέμα σας, ὅτι δηλαδὴ ὄφειλον ν' ἀναχωρῆσω τὸ ταχυτέρον, ἵνα καταστρέψω πᾶσαν παρὰ τῷ θεῷ μου προκατάληψιν καὶ ἀνακτίσω τὴν πρὸς ἐμὲ εὐνοίαν του.

Ἄλλὰ τίμι πρῶτον; That was the question — τὸν τοῦτο ἡμῖν ἐστὶ τὸ ζήτημα. — ὡς λέγει ὁ μετὰ τὸν Θεὸν πλειότερα δημιουργήτας ποιητῆς τοῦ Ἀλλέτου. Ἡ ὀδύπορος ἔπεισε νὰ γῆν μετὰ ταχυτέρας ἀστραπῆς. Αἱ φίλαι μου δὲν ἐγνώριζον κατὰ βάθος ὅλα τὰ μέσα τῆς μετακτι-

νήσεως τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς, ἐγὼ δ' αὐτὸς ἀπέρειγον ἐπίτηδες νὰ βοηθῆσω αὐτά; εἰς τὴν ἀπαρίμνησιν τῶν μέσων τούτων, καθόσον ἐστέρωμην τοῦ πρωτίστου δι' ἓνα ὀδοιπῆρον ἐρωδίου, τῷ ἀπολύτως δηλονότι ἀναγκασίον μετάλλου, στέρμασι ἦν ψευδῆς ἐντροπή καὶ ὁ φόβος μὴ παρεξηγηθῶ μ' ἐμπόδιζον νὰ ὁμολογήσω. Ἐν τούτοις προσεκαλέσαμεν εἰς τὴν συνδιάσκεψιν καὶ τὴν ἀγαθὴν οἰκοδόμησιν μου, αὕτη δὲ χέρι, ὡς προεῖπον, ἀμαξήλατον καὶ γνωρίζουσα ἐπομένως κατ' ἀκριβείαν ἅπαντα τὰ μέσα τῆς μετακτι-

— Δὲν ὑπάρχει καλλίτερον μέσον διὰ τὸν Κύριον Ἰλλίμπερ, ἀνέκραξε μετὰ τῆς εὐχριστήσεως ἀνθρώπου προτεινόντος σωτήριόν τι μέτρον, παρὰ τὸ ταχυδρομικὸν λεωφορεῖον. Ἀναχωρεῖ ἀπ' ἐδῶ τὰς πέντε τὸ πρωὶ τὸ λέγει τὸ ἡμερολόγιον καὶ φθάσει εἰς Βελτθέρου τὰς δέκα τὸ ἔσπερας ὥστε θὰ ἤσθε ἐκεῖ μίαν ἡμέραν πρὶν ἢ φθάσῃ ὁ Ἰουδας ἐκεῖνος, ὅστις βέβαια θὰ λάβῃ τὴν ἀμαξὴν τοῦ δικηγόρου.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ σιδηρόδρομοι ἦσαν ἀγνωστοί, ἄλλως τε καὶ οὐδέποτε θὰ ἰδρωθῶτι μεταξύ Βελθέρου καὶ Φελδθέρης. Τὸ ταχυδρομικὸν λεωφορεῖον, οὕτινος τὸ ὄνομα ἦτο ἀκόμη συνώνυμον τῇ ταχύτητι, ἔλαβεν ὅλιον τὰς ψήρους.

— Ὁραῖα, ἐξείσια! ἀνέκραξαν μιᾶ φωνῇ ἡ τε θεῖα καὶ ἡ ἀνεψιᾶ.

— Ἐξείσια! ἐπανέλαθον καὶ ἐγὼ δικήν ἡγοῦς, προσπαθῶν νὰ μειδιάσω, ἐνῶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἐσφιγγον σπασμοδικῶς τὸ ἐν τῷ θυλακίῳ μου κενὸν βάλαντιόν μου.

Ἐν τούτοις ἡ Σαβίνα δὲν ἔπαυεν ἐγκωμιάζουσα τὴν ἐγκατάστασιν τῶν ταχυδρομικῶν λεωφορείων καὶ τὴν ἐκπληκτικὴν πρόνοιαν ἥτις ἐξεδηλώτο διὰ τοῦ στόματος ἐνὸς τινακτοῦ ἐνδυμάτων τόσον καλῶς, ὅσον ἄλλοτε διὰ τοῦ ἐν Δελφῶς Μαντείου. Ἐνῶ δὲ ἡ θεῖα μετέβαινε πλησίον τοῦ Φρίτζ, ὅπως ἐξέπληκτον ἐκ νέου περὶ τοῦ πολυσέξου ἐκείνου κυρίου. ἡ Ῥοδία ἐπέμεινε νὰ προσεβῶ πάρυστα νὰ λάβω εἰσιτήριο θέσεως τινος ἐπὶ τοῦ λεωφορείου.

Ἐσπευσα νὰ ἐξέλθω μετὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἀλλ' οὐδόλωρ ἐγνώριζον πῶς ἤθελον δυνηθῆ νὰ πραγματοποιήσω αὐτόν.

VI

Ὁ δικαστικός πάρεδρος. — Ὁ ὑπολοχαγὸς *Heterleüs*

Κατηνύθητε τεταραγμένοι καὶ βραδαῖ τῷ βήματι πρὸς τὴν ὕβριν τῆς διευθύσεως τῶν λειψορραίων. ἵνα λάβω γνώσιν τῆς διατιμίσσεως, ἐν τῷ πίνακι τῆς οποίας μετ' ἀληθῶς τρόμου ἀνέγκω, ὅτι ἡ τιμὴ θέσεως ἐκ φιλοδόξου εἰς βελτιωρὸν ἀνήρχεται εἰς πέντε σκῶδα καὶ ἐπέκεινα. Τὸ ποσὸν τοῦτο ὑπερέβαινε κατὰ πολὺ τὴν περιουσίαν μου, καὶ κατεβασάνισον τὸν νοῦν μου πρὸς ἀνέρες μέρου τινὸς δι' οὗ νὰ ἐπιτύχω τὴν συμπλήρωσιν του. Ἀπὸ βρεμβασμοῦ εἰς βρεμβασμόν καὶ ὁδοῦ εἰς ὁδὸν μεταβαίνων, εὐρέθην αἰφνης ἐκτός τῆς πόλεως, ἐπὶ τοῦ ὡς περιπάτου χρησιμεύοντος προχώματος. Ἀφοῦ ἐπὶ πολὺ ἐσκέφθην, ἐνθυμῆθην ἐπὶ τέλος διάφορα ποσά, ἅτινα κατὰ τὰς εὐτυχεῖς μου ἡμέρας εἶχον δανείσει εἰς ἀγαθοῦς τινὰς φίλους καὶ τῶν ὁποίων δὲν εἶχον μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀπαιτήται τὴν ἀπότισιν. Ἡ καρδία μου ἐπαλλεν ὑπὸ χαρᾶς ὅτε τὴν αὐτὴν μάλιστα στιγμὴν τὸ πλανώμενον τῆδε κάκεισε βλέμμα μου ἔπεσεν ἐπὶ τινος δικαστικοῦ παρεδρου, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα διέπρεπεν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ καταλόγου τῶν ὀφειλετῶν μου. Ἠρχετο κατ' εὐθείαν πρὸς ἐμέ. Ἡ ἐν τοιαύτῃ ἀμυχανία συνάντησις του ἐξείναιτό μοι ἀποτέλεσμα τῆς θείας ἀγαλότητος. Πεποιθὸς ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν καὶ στενοτάτην φιλίαν ἣτις μᾶς συνίδεε κατὰ τὸν χρόνον τῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον φοιτήσεώς μας, ἔφραξα αὐτῷ τὸν δρόμον χαιρετήσας φιλικῶτα καὶ προσαγορεύσας αὐτὸν εἰς ἐνικὸν ἀριθμόν. Ἄλλ' ὁ ἀνὴρ πῶς μου, ἀπ' ἐναντίας, με παρετήρησε, μεγάλους ὀπισθεν τῶν ὀμματουαλίων του διανοιγὼν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξάντη δυσκολευόμενος ν' ἀναμνησθῆ τοῦ ταπεινοῦ μου ἀτόμου, πλὴν ἐξήκολούθησε μ' ὅλα ταῦτα τὴν συνομιλίαν μετὰ τῆς αὐστηροτέρας ἐθιμοταξίας καὶ ἀπευθυνῶν μοι τὸν λόγον εἰς πληθυντικὸν ἀριθμόν. Ὅτε δὲ τέλος τῷ ἐξήκησα νὰ μοὶ ἀποδώσῃ τὰ ἑκατὸν σκῶδα, ἅτινα πρὸ καιροῦ τῷ εἶχον δανείσει.

— Πῶς! τί σημαίνει τούτο; ἤρῳτῃσέ μετ' ἀλλοζωνικῶς κλύου. Ἐγώ, διδάκτωρ τὰ νομικὰ καὶ πρῶτος πάρεδρος τοῦ κακοϋριονομίου ν' ἀποταβῶ εἰς διεραχμένον μαθητίσκον! προσέβηκεν ὑποκρινόμενος μετὰ τῆς μεγαλειότητος ἀναιδείας. Ἡ ἐξέστητε τὰς φρονεῖς, καὶ τότε σὰς λυποῦμαι, ἢ εἴθε ἡ κούραειρα προσωποποιήμενη καὶ ζητεῖτε νὰ ἐλιπτε εἰς ἔριδας μετ' ἐμοῦ εἰς δημόσιον μέρος. Ἐάν εὐρισκόμεθα εἰς τὸν οἶκόν μου, ἅ ἡκούμεν νὰ διατάξω νὰ σὰς βίζουν κάτω τῆς κλίμακος διὰ λακτισμάτων ἄλλ' ἤδη ἀφίνω εἰς τὴν ἀστυνομίαν τὴν φροντίδα νὰ σὰς εἶπῃ κατ' ἐπὶ τὸ ὅποιον (ἀ διδάξῃ εἰς τοὺς ἀλήτας τοῦ εἶδους σας νὰ μὴ διαταράττωσιν ἄλλοτε τὸν περίπατον τῶν τιμῶν ἀνθρώπων.

Τρία ἀλλεπαλλήλα πλήγματα κεραυνοῦ θὰ μοὶ ἐνεποιούν, εἰμὶ βέβαιος, μικροτέρην ἐκπλήξιν. Οὐδὲν οὐγὶ εὐαρίθμων διαβητῶν εἶχε συναβροισθῆ εἰς βημάτων τινῶν ἀποστασι, ἢ ἀπολάσει τῆς θέας τῆς ἡπτης μου. Ἡ σύγχυσις ἐδέσμευε τὴν γλῶσσάν μου καὶ τὴν χεῖρα μου, ὅτε δὲ τέλος, ὑπὸ δικαίας κατεχόμενος ὀργῆς, ἐμείλλον νὰ παιήσω χεῖρσιν τῆς ῥάβδου μου, ὁ ἀξιότιμος κύριος διδάκτωρ τὰ νομικὰ καὶ δικαστικός πάρεδρος εἶχε γίνεαι ἄφαντος.

Ἀπεμακρύνθη καὶ ἐγὼ τὸ ταχύτερον, τὴν καρδίαν πλήρη μνησικαχίας ἐχῶν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς μεστούς δακρύων πείσματος. Τὰ πάντα ἀσμένως ἤθελον δώσει ἀρ' ἐνός, ἵνα μοὶ ἐπιτραπῆ ν' ἀρήσω ἐλεύθερον τὸν δρόμον εἰς τὴν δικαιοτάτην ὀργήν μου, ἀλλ' ἤρκισθην ἀρ' ἑτέρου νὰ περιορισθῶ εἰς τὴν διαδραματίσιν ἐλευνοῦ προσώπου, διότι ἄλλως, πτωχὸς ὡς ἔμην, διέτρεχον τὸν κίνδυνον νὰ ἐπισύρω κατ' ἐμοῦ τὰς ἐπικρίσεις καὶ τοὺς ἐμπαιγμοὺς τῆς ἀριστοκρατίας τῆς φιλοδόξου, ἣτις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, διήρχετο ἐμπροσθεν μου πεζῆ, ἐφιππος καὶ εὐ' ἀμάξῃ.

Ἐπανῆλθον λοιπὸν εἰς τὴν πόλιν διὰ τῆς ἐγγυτέρας πύλης. Ἀφνης τὴν δυσχερεῖαν μου διεδέχθη, εἰλπίς τις διεγεγεῖσασεν ἐν ἐμοὶ ὑπὸ τῆς θέας ἀρχαιοτάτου φίλου καὶ σπουδαιοτάτου ὀφειλέτου μου.

Ἦτο δὲ οὗτος ὁ Ὑπολοχαγὸς *Heterleüs* ἐν μεγάλῃ σχολῇ καὶ σημείω ὑπηρεσίας. Ἐκάνεισε παμπέγεβες καπνοσυρίγγιον (*brule-gueule*) ἐκ σπινθίου ὑπὸ τὴν κιο-

νοστογιάν τοῦ φυλακείου τῆς πόλης. Ἡ γνωστὴ μοὶ ἐλευθεριότης του μοὶ ἔλεγε μετὰ τινος βεβαιότητος, ὅτι εἶχον εὐρεῖ τὸν ἀνθρώπον μου. Ἐβάδισα κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν ἀρχαῖον τοῦτον σύντροφον τῶν δειπνῶν καὶ τῶν κυνηγίων μου. Μεῦ ὑπεδέχθη ὅπως οὐκ καλῶς, καὶ τοὶ ὀλίγον ψυχρότερον ἢ ἄλλοτε μετὰ τὰς συνήθειαι προσρήσεις, ἔθιξα τὸ περὶ ἀποτίσεως τοῦ χρέους του ζήτημα, παρακαλέσας αὐτὸν νὰ μοὶ ἀποδώσῃ τὰ τριάκοντα δουκάτα, ἅτινα πρὸ πολλῶν ἐτῶν τῷ εἶχον δανείσει. Ὁ *Heterleüs* μοῦ ἤκουσθη μειδιῶν καὶ σείων τὴν κεφαλήν, ὡς ἀνθρώπος ἐν μεγίστη ἀπορία διατελών.

— Τί σὲ κατέβη, φίλε μου, εἶπεν ἐπὶ τέλους, καὶ ἐπανερχεσθαι αἰφνης ἐπὶ τοῦ εὐτελοῦς τούτου ποσοῦ; *Primo*, ἐξήκολούθησε λέγων μετὰ τόνου καὶ χειρονομίων ἀγορεύοντος καὶ ἐν ὅλῃ τῇ θερμότητι τῆς ἀποδείξεώς του εὐρισκόμενου δικηγόρου, δὲν ἐνθυμοῦμαι καλῶς ὅτι σοὶ ὀφείλω τί *secundo*, ὑπάγει λόγος νὰ στοιχηματίσῃ τις δέκα ἐπὶ ἐνός, ὅτι σὲ ἐπλήρωσα ἡδὴ *tertio*, εἶσαι γελοῖος, φανταζόμενος ὅτι εἶναι ποτε δυνατόν νὰ εὐρεθῶσι τριάκοντα δουκάτα εἰς τὰ θυλάκια ἀξιωματικοῦ ἀγαπῶντος τοὺς κύνες, τοὺς ἵππους, τὸν οἶνον καὶ τὰς γυναῖκας.

Δὲν ἤξευρα τί ν' ἀπαντήσω. Ἐπὶ τέλους τῷ προέτεινα νὰ ἐξορλήσῃ τὸ χρέος του κατὰ δόσεις.

Ὁ *Heterleüs* ἐμειδίασεν ἐκ νέου βεβαιῶν με ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς τιμῆς του, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐξαπλῆ κατάσχεσις ἐπέβη τὰς ἀποδοχάς του, καὶ ὅτι ἐβδόμη τις θὰ ἦτο ἴσως ἀπαράδεκτος. Καὶ ταῦτα εἰπὼν μοὶ ἔστρεψε τὰ νῶτα.

Ἐμβρόντητος, ἐμείλλον ἡδὴ ν' ἀποσυρθῶ καὶ ἐκείθεν, ὅτε ὁ ὑπολοχαγὸς μ' ἐπλησίασεν ἐκ νέου, καὶ μετ' ἤθους ἐνδιαφέροντος, μοὶ εἶπεν εἰς τὸ οὖς.

— Ἀλλὰ, σύντροφε, ἀφοῦ δὲν δύναμαι νὰ σοὶ δώσω χρήματα, ὡραλήθητι καὶ ἐκ τῆς διπλῆς ταῦτης συμβουλῆς μου. Καὶ πρῶτον μὲν, μὴ δάνειζε ποτὲ εἰς ψυχὴν ζῶσαν, καὶ ἂν ἀκόμη δύνασαι νὰ μετρέας τὸ χρυσίου σου διὰ κοιλοῦ ἔπειτα δὲ, πρόσπεχε. Ὁ κυβερνήτης γνωρίζει ὅτι εἶσαι σὺ ὁ συγγραφεὺς τῆς σατῆρας ἐκείνης, ἐν ἣ ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργῶν ἀπο-

καλεῖται βλάξ καὶ ἀμάξῃς. Ἀφρον ὁ εἰσαγγελεὺς προτίθεται νὰ σὲ καταγγεῖλῃ ἢ ὑπόθεσις δὲ αὕτη δύναται κάλλιστα νὰ στραφῇ πρὸς βλάβην σου. Φεύγε λοιπὸν. . . ἂν θελῃς, ἀκουσόν με· φεύγε καὶ χάρε!

VII

Ὁ φίλος *Βερνάρδος*

Οὐδόλως καλλιτέραν τύχην ἔσχον καὶ παρὰ τῷ ἑφημερίῳ *Λιεβράιχ*, δὲν ἄλλοτε, δι' ὀφθογήκοντα σκῶδων, εἶχον ἐξαγάγει τῆς δαινοτέρας ἀμυχανίας. Ὁ θεοσεβέστατος οὗτος ἀνθρώπος, δὲν εἶρον διερχόμενον βιβλίον τι προσευχῶν ὑπὸ το φῶς ἰσχνῶς τρεφομένου λύχνου, με ἤρῳτῃσε με χαμηλωμένους ὀφθαλμοὺς περὶ τῶν αἰτίων τῆς ἐπισκέψεώς μου. Δὲν ἤρνήθη μὲν τὸ χρέος του, ἀπήτησεν ὅμως ἐγγράφον ἀποδείξειν. Οὐδέποτε, κατὰ τὴν λαμπρὰν τοῦ βίου μου ἐποχὴν, ἀπήτησα ἀπόδειξιν τινὰ ἐκ μέρους ἐκείνων, εἰς οὓς ἐδάνειζον ἐπομένως μοὶ ἦτο ἀδύνατον καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ἐκείνῃ νὰ ἐκπληρώσω τὴν διατύπωσιν ταύτην. «Ὀὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων . . . λοιπὸν, . . . ἐψέλλισε μειλιχίως ὁ αἰδέσιμος *Λιεβράιχ* ἅ μιν ἐπιτρέψητε νὰ μὴ λάβω ποσῶς ὑπ' ὄψιν μου τὴν ἀπαίτησιν τῆς *Εὐγενείας* σας. Λυποῦμαι κατὰμάρδα, ἀλλὰ, δὲν δύναμαι . . . δὲν δύναμαι νὰ σὰς πληρώσω ἀνεὺ μιᾶς ἀποδείξεως ὑπογεγραμμένης παρ' ἐμοῦ, ἰδίᾳ χεῖρι». Καὶ ταῦτα λέγων, με ὤθησεν ἐκ τῶν ὤμων ἔξω, ἔστρεψεν τὸν σῦρτην τῆς θύρας του, ἐγὼ δὲ . . . ἐμείνα ἐκεῖ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἐκπληκτος καὶ διὰ τρίτην φορὰν, ἀτενίζων τὸ ὄμμα ἐπὶ τῶν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπὶ τοῦ στερεώματος ἐμφανιζομένων ἀστέρων, οἰοῦναι ἐκάλουν αὐτοὺς μάστυρας τῶν ταπεινώσεων ἅς ὀφιστάμην!

Ἀφνης ἀπότομος φωνὴ ἤχισεν εἰς τὰ ὦτά μου, ἐνῶ χεῖρ ἐπι ἀποτομωτέρα ἔδραξε τὴν ἰδικὴν μου σείων αὐτὴν μετὰ δυνάμεως ἰκανῆς ἵνα τὴν ἐκτοπίσῃ.

— Αἴ, Τί δι' ἄλογο κάμνεις αὐτοῦ, ἀκίνητος ὡς ὀρόβητης λίθος; Μήπως ἔγεινες ἀπρησμένος; Εἶναι αἰὼν ὀλοκλήρης ἀφρότου δὲν σὲ εἶδα. Τί ἐγείνες λοιπὸν τῶνον καιρὸν γηραιῶ, ἀστειὲς καὶ πολυφάγε ὀμοτρᾶπέζε μου;

Ο ὀρμητικὸς οὗτος φίλος ἔπο παλαιὸς τις σύντροφος, ὀνόματι Βερνάρδος. Μ' ἔτυρεν ἐντὸς κερνείου τινος, ἵνα μάθῃ τὰ κατ' ἐμὲ ἀφ' ἧς ἐποχῆς δὲν εἶχον ἐν ἰδίῳ ἀλλήλους. Ἡ χάριστη τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ τῷ διακρίθην πάντα τὰ συμβάντα μου καὶ τὰ περιστατικὰ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἐπέστρεψας αὐτῷ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναχωρήσεώς μου καὶ τὸ ἀδύνατον τῆς πραγματοποίησεως αὐτῆς. Εἰς τὴν ἐξομολόγησιν ταύτην ὁ Βερνάρδος ζῆε τὸ οὐδ', ἀνασύρα τοῦ μακροῦς βοστρύχου τοῦ, συσπᾶ τὰς ὄφραϊς καὶ ἀνακαρῆζει.

— Ἀδελφὲ Γλίμμερ, μὲ κάμνεις νὰ ἐρυθρίω, διότι δὲν ἐλησμόνησα ὅτι μετα τὸ τελευταῖον χαρτοπαίγνιον μας εἰς τὸ πνευματικόν, ὅπου ἐπαῖα τὰ κακὰ τῆς μοίρας μου, ἠθέλησας νὰ μὲ συνδράμῃς διὰ δέκα σκούδων, τὰ ὅποια δὲν σοὶ ἀπέδωκα ἀκόμη . . . ὁ ἄθλιος! Δυστυχῶς οὕτε καὶ σήμερον δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ πληρώσω τὸ ἴσον τοῦτο χρέος μου! Μέχρις ὅτου ὁ οὐρανὸς εὐδοκήσῃ νὰ μοὶ πέμψῃ θέσιν τινὰ εἰς κανὲν γραφεῖον. Ζῶ εἰς τὴν πλάτην τῆς μητρὸς μου, ἦτις, ἐκ τούτου ὅτι δὲν ἔχει πλέον καὶ μεγάλα πράγματα, εἶναι καὶ ὀλίγον φιλάργυρος. Ἐδῶ ἔχω πίστωσιν διὰ πούνητον, κατὰ ζῦβον καὶ ὅ,τι ἄλλο ποτόν, ἀλλὰ δὲ χρήματα, οὕτε δὲ ἐν λεπτὸν σκωριασμένον! Μ' ὄλα ταῦτα μοὶ ἔρχεται μία ἰδέα τὸ λεωφορεῖον ἀναχωρεῖ ἀφ' ἑοῦ εἰς τὰς πέντε τὸ πρωί, καὶ φρονῶ ὅτι δύναται νὰ λάβῃς εἰσιτήριον τὰς πέντε παρὰ τέταρτον. Σωτήρ;

— Πολὺ σωστὰ, δὲκόβια μειδιών, ἀλλὰ τὸ λεωφορεῖον... δὲν κάμνεις πιστώτην.

— Αἴ! τὸ ἥξεύρω, ἐπανελάβε λέγων ὁ Βερνάρδος. Ἄκουσε λοιπόν! Ἀπόβῃς ὑπάρχω νὰ λάβω τὸ ταῖον εἰς τῆς ἀδελφῆς μου . . . ἥξεύρεις, τῆς συζύγου τοῦ ἱατροῦ. Βαρύνομαι αὐτὰς συνναστροχὰς, ἀλλὰ μὲ ἔλαει ἐκεί σήμερον ἐν μικρὸν ἐρωτίδιον ἐκτός τούτου ἠδυνάμην νὰ μεταβῶ καὶ πρὸς γαρίην σου μόνον. Ἡ ἀδελφὴ μου λαμβάνει ἐνίστε τὴν κελωσίνην νὰ μοὶ διδῆ κανὲν ποσόν. Θὰ τῇ ὁμιλήσω. Ἐνδεχεται νὰ μὴ κατορθώσω νὰ λάβω τὰ εἰς σκούδα τὰ ὅποια σοὶ ὀφείλω, ἀλλὰ θὰ λάβω βεβαιῶς τὰ τέσσαρα καὶ ἂν τόσα σὲ ἀρκούν, δύνασαι νὰ ἦσαι βέβαιος, ὅτι περὶ τὰ χρήματα, ἀμὰ σήμερον ἢ τετάρτη καὶ

τρίτη τετάρτη, θὰ ἔμαι εἰς τὴν διαβύβουν τῶν λεωφορείων ἵνα σοὶ τὰ ἐγγυήσω.

Ἐδέχθην ἀσμένως, εὐχαριστήσας ἀπὸ καρδίας τὸν ἀγαθὸν Βερνάρδον, εἰς οὗ τὸν λόγον ἐβασιζόμενον ὅτι καὶ εἰς τὸν ἰδικόν μου. Ἐπικνεθῶν λοιπὸν εἰς τὸν οἶκόν μου ἐπερῆσα τὴν Σάββαν νὰ διαβιβάσῃ τοῦς χαιρετισμούς μου πρὸς τὸν Ροδίαν, συνήθροισα εἰς δὲμα τὰ ἀναγκασιότατα εἶδη ἰματισμοῦ, καὶ κατκλιθεὶς, ἔβλεπον ἐμαυτὸν ἤδη κατ' ὄναρ ἐπὶ τῆς εἰς Βελτδερὸν ἀγοῦσας.

VIII

Τετάρτη καὶ τρίτη τετάρτη.

Πραγμαμένου ν' ἀναχωρήσῃ τις τὴν πέμπτην πρωϊνὴν ὥραν, σπεύδει βεβαίως νὰ ἐγερθῆ, νὰ ἐνδύθῃ καὶ νὰ ρθᾶσῃ τὸ ταχυτέρον καὶ ἐν πλήρει πνευματικῇ εἰς τὸ Γραφεῖον τῶν λεωφορείων, ἢ ὅπου ἄλλοθεν ὀφείλει νὰ λάβῃ τὸ εἰσιτήριόν του. Γενικῶς, πᾶς ἄνθρωπος ρθάνει ἐκεῖ προύως καὶ ἀπορεῖ πῶς αἰ ὥρα πηρέχονται τούτω βραδέως. Ὁ σπεύδων ὀδοιπόρος κατακρᾶται τὴν ὡς γελῶντος πορείαν των, ὅπως πρὸ μικροῦ ἐφοβεῖτο μὴ ἢ σάλπιγγ' ἀκούσῃ τὸ τελευταῖον ἦχημα κατὰ τὴν ἀπουσίαν του. Τοῦτο ἐδοκίμαζον τότε καὶ ἐγὼ. Πάντα τὰ ἐν τῇ ἀλλῇ τῶν λεωφορείων ἀνεπαύοντο κατὰ τὴν ἀφίξιν μου ἐν μέσῳ σιωπηροῦ λυκαυγοῦς τὸ γραφεῖον διετέλει εἰς πληρέστατον σκότος τὸ ἀκάματον λεωφορεῖον ἵστατο ἀκίνητον καὶ ἄνευ ἵππων εἰς τὸ ἀμαξοστάσιον ἐν δὲ μόνον ζῶν πλάσμα, ὁ ὑπέρτης τῶν σταύλων, αὐτὸς μόνος ἔπο ἐπὶ ποδῶς καὶ κατεγεινέτο σκαρῶν ἑμπροσθεν τοῦ πυλῶνος. Εἰς τὸ ἀπέναντι ξενοδοχεῖον, ὅπου οἱ ὄδοιποροὶ συνειθίζουσι ν' ἀναμένωσι τὴν ὥραν τῆς ἀναχωρήσεως, ἔλκυσον ἀμυδρὸν τι φῶς, πολλὰ δὲ σικαὶ ἀναφάνιζοντο ὀπισθεν τῶν παραθύρων. Ἐβαδίζον ἄνω κάτω κατὰ μῆκος τοῦ ξενοδοχεῖου τούτου, γοῶν οὐδὲ στιγμήν νὰ παύσω ἔγων ὑπ' ὅβρον μου καὶ τὴν εἴσοδον τῆς διευθύνσεως τῶν λεωφορείων καὶ τὴν ὁδὸν, ἀφ' ἧς ἔμελλε νὰ ἐμφανισθῇ ὁ Βερνάρδος. Ὑπὸ τὸ φῶς τῆς προβαίνουσας ἠοῦς περιτήρησα λίαν δυνακωμένως ἀμὰ ἔιν τὴν παραμύθουσαν πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ

ἐνθίου καδόμενος μου καὶ εἰς τράκοντα σχεδὸν βραχίονα ἀπέστασιν ἀπὸ τοῦ μέρους, ἐνθὲ ἐβαδίζον δίκην σκοποῦ.

Εἰς τὴν θέαν ταύτην τὸ ἀμὰ ἐκόχλασεν εἰς τὰς φλέβας μου. Τὸ λεωφορεῖον μοὶ ἐφάνη παρὰ πολὺ βραδύ, ὥστε νὰ μὲ ἐξυπερετάσῃ μετὰ τῆς ταχύτητος ἣν ἀπέθει ἢ ἀνυπομονησία μου. Ἐπεθύμουν νὰ εἶχον πτέρυγας, ὅπως ἐν μῆ βροτῇ ὀφθαλμοῦ διελθῶ τὰς ἀπὸ τὸ Βελτδερὸν χωρίζουσας δέκα καὶ πέντε λεύγας, ἵνα περυσίσω περὶ τὴν τράπεζαν παρ' ἣ ὁ θεὸς μου ἐπινε τὸ ταῖον του καὶ ἀναθερίων ἐν αὐτῷ τὸν σπόρον τῆς πρὸς ἐμὲ εὐνοίας του, ὃν ὁ κύριος Τρουβσάλ καὶ Σ^α εἶχον ἐπιζητήσας νὰ πνίξωσι διὰ τῶν βραδυουργιῶν των. Τοιαύτη τις ἐμφάνισις, καθ' ὅλα ὅμοια πρὸς τὴν ἐμφάνισιν ἀγγέλου, ἐφάνητό μοι κατ' ἀλλήλως νὰ διαβῆσῃ τὸν θεῖόν μου εἰς πᾶν εἶδος ἀγαθότητος δι' ἐμὲ. Ἐφανταζόμενον ἐμαυτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ εὐεργετικοῦ ἐμπόρου, οὕτινος δὲν ἐνθυμούμην πλέον τὰ χαρακτηριστικὰ, διότι μὰς εἶχεν ἀφίξει ὅταν ἐγὼ ἦμην ὀκταετής μόλις ἢ ἐννεαετής χαμινιον. Ἐβλεπον ἐμαυτὸν ἀποσπῶμενον ὑπὸ τῆς γεννησιότατης χειρὸς του ἐξ ὅλων τῶν ἀμηχανιῶν μου, ἀποκαθιστάμενον ἐκ νέου εἰς τὸν οἶκον τῶν πνεύματων μου καὶ ὅ,τι πλέον, ἐνούμενον μετὰ τῆς προσφιλοῦς μοὶ Ροδίας, ὅτε αἶφνης . . ὅπως ὁ οἰκηματίας Ἰκαρος, ἠτιάνθη ἐπίσης τὸν κερὸν τῶν πτερύγων μου ἀνακλύμενον.

Τῷ ὄντι, πολλὰ λεπτὰ εἶχον ἦδη παρῆλθε ἀφ' ὅτου ἐσήμερον τὰ τρία τέταρτα, ὁ δὲ φίλος Βερνάρδος δὲν ἐνεφανίζετο ἀκόμη. Τὸ γραφεῖον ἐρωτιζέτο ἦδη, ὁ ὑπερέτης τοῦ σταύλου ἠτοίμαζε τοῦς ἵππους, πολλοὶ ταξιδιωτῆς ἐξελεύοντες τοῦ ξενοδοχεῖου περιεστράγγιζον τὸ λεωφορεῖον, πλὴν δι' ἐμὲ ἦτο ἀκόμη ἀμύθηλον ἐάν ἐμελλον νὰ ὦ εἰς τὸ ἀριθμὸν των.

Ἡ ἀδημονία καὶ ἡ δυσχερῆσις μου ἐδιπλασιασθήσαν. Τὸ μικρὸν μου δεμα εἰς τὸν βραχίονα κερῶν, ἐπλανώμην ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλαν ἄκρην τῆς αὐλῆς ὑπὸ κακοῦ βραχυζόμενος δαίμονος. Τὸ προσηλωμένον καὶ διαπεραστικόν ὄμμα μου δὲν ἄφην τὸν δρόμον τοῦ Βερνάρδου, ἀλλ' ἠδυνάτο νὰ βιάσῃ αὐτόν νὰ σπεύσῃ: Δύναται τις νὰ ἴδῃ, ὅτι δὲν βλέπεται: Ὅποια

ταπεινώσις δι' ἐμὲ, ἐάν ἐμελλον, ἀντὶ ν' ἀναχωρήσω, νὰ ἐπιστρέφω πλησίον τῆς Λαθίνης. ἢ γὰρ μετὰ τσαύτης ζέσεως διαβόλαιον ὅτι εἶχον λάβει ἐν γραμματίον λεωφορείου! Ὅποια ἀνυπολόγητος βλάβη, ἐάν ἄφηνον νὰ διελθῇ ἡ ἡμέρα αὐτὴ χωρὶς νὰ ἐφελθῶ αὐτῆς! Ὅποια δὲ ὄφελειν διὰ τοῦς ἐχθροῦς μου! Ἡ τύχη μου, ἡ τύχη τῆς Ροδίας ἐξήρατο ἐκ τῆς ἀμάξης ἐκείνης. Ἀλλὰ! . . . πῶς ν' ἀναχωρήσω;

Τὸ ἐρολόγιον τοῦ δευτερίου, ὅπου ἔχει τὴν ὅπως δὴποτε ἐπιλήθμον φιλοτιμίαν νὰ προπορεύηται τῶν ἄλλων κατὰ πέντε λεπτὰ, ἐσήμινεν ἦδη τὴν πέμπτην πρὸ μεσημβρίας. . . . Ἐξεύγγυον. . . Ἡ θεσις μου καθίστατο ἐπὶ μάλλον καὶ μάλλον κρισιωτέρας, καὶ ἂν ἀκόμη τὴν στιγμήν ἐκείνην ἐλάμβανον ἐπὶ τέλους τὰ χρήματα, ὀλίγος καιρὸς ὑπῆρχεν ἵνα ἐγγραφῶ, καθύστερον ἢ ὑπηρεσία τῶν λεωφορείων εἶναι ἀπελπιστικῆς τῷ ὄντι ἀκριβοῦς.

Ἄλλὰ, φεῦ! ὁ φίλος μου δὲν ἦρχετο. Ἡ ἀμὰ τὸ Τρουβσάλ ἐκυλίετο ἐν ὀπίῳ μου ὀρεσθωδῶς. Δὲν ἠδυνάμην μὲν ν' ἀναγνωρίσω τὸ ἐντὸς αὐτῆς πρόσωπον, ἀλλὰ τίς ἄλλος ἠδύνετο νὰ ἦναι ἢ ὁ σατανικὸς πράκτωρ, ὅστις εἶχεν ἐπιφορετισθῇ ἵνα διὰ τῆς ἰσθόλου γλώσσης του μὲ καταστρεφῇ ἀνεπικροτήτως ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ μου! Αἰ ὀδύνη πᾶσαι ἀγρίου βατάνου συνέτριβον τὴν καρδίαν μου, ὅτι δὲ εἰς τὴν θέαν κλητῆρος διερχομένου κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἐμπροσθεν μου, ἀνεμνήσθην ἄφνης τοῦ ἀπειλήσαντός με δικαστικοῦ παρῶρον καὶ τοῦ προτιθέμενου νὰ μὲ καταγγείλῃ ὡς λυβέλλογραφὸν εἰσαγγελέας, μυρίαί ζοφροὶ λογισμοὶ ἐκυλίεθ' ὄντες διὰ μιᾶς ἐντὸς τοῦ ἐγκεφάλου μου.

IX.

Ὁ ἀριθμὸς ἐξ, διάβολε!

Ἐν ἐκατομύριον! . . . ὦ, ἐάν εἶχον αὐτῶν ὀλίγον ἢ τὸ ἴσον ἀντὶ μιᾶς θέσεως ἐν τῷ λεωφορεῖῳ, ὅπως τὸ ταχύτερον εὐρεθῶ μακρὰν τοῦ μέρους ἐκείνου! Καὶ ἐν τούτοις ὁ Βερνάρδος δὲν ἦρχετο μὲ τὰ καταρμένα τέσσαρα σκούδα του! Ἡ ἀπελπισία μου διπλασιζέτο. Αἰφνηδῶς τις ἰδέα

μ' ἔκαμε νὰ ἀνασκιστήσω. « Ἀλλ' ἐστὶ ὁ φίλος μου—ἤρώτησα ἐμαυτὸν —μὲ περιμένη πρὸ πολλοῦ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ;...

Ἐστρεξα ἐκεῖ. Οὐδεὶς ὑπῆρξεν ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐκτὸς ἐνὸς μόνου κοιμωμένου ἐπὶ τινος ὀθωμανικοῦ ἀνακλίντρου. Ὁ ὕπνος του ἐρζινετο βαθύτατος διότι οὔτε ἐταράχθη καὶ ὀπόταν ἐγὼ τὸν ἐπλησίασα ἵνα τὸν παρατηρήσω μετὰ πλειοτέρας προσοχῆς. Οἱμοὶ ! δὲν ἦτο ὁ Βερνάρδος, ἀλλ' ἄγνωστος τις φέρων ἐνδύματα ὁδοιπορίας, μινδύαν καὶ πῖλον τριχωτόν. Ἡ φυσιογνωμία του, εἰς ἣν ὁ ὕπνος ἐπέστρεπε νὰ ἐκδήλοι ὄλην αὐτῆς τὴν φυσικὴν ἐκφρασιν, εἶχε τι τὸ εἰδεχθῆς. Ἡ λαμπαρνία του, ἣ εἰς τὴν καλὴν τροφὴν συνήθειά σου, προσδίδετο ἐξ ὄλων τῶν περιστοιχιζόντων αὐτὸν ἀντικειμένων. Ὁ γυθαῖος ἐκεῖνος Λονκουλός ἐκοιμάτο τῷ ὄντι μεταξύ Γοττιγκαίου ἀλκάντος καὶ βαυκαλίου οἴνου Μαλάγας, ἐν μεγίστῃ ἴσως βία κενωθέντος, τοῦ ὄπερ σκινεταί, καὶ παρήγαγεν ἐπὶ τοῦ ἤμιστα συνειδημένου νὰ ἐγειρηταί τόσῳ πρωῒ συμβαρίτου μας τ' ἀποτελέσματα ὕπνου.

Ἀποσύρθην χωρὶς οὐδὲ λέξιν νὰ προσέρω, μετὰ ὑλιψείας τὴν ἀπιστίαν τοῦ φίλου μου συλλογίζομενος, καὶ ἠτομιάζομην νὰ ἐπανέλθω παρὰ τῆ Σαβίνης, ὅτε ὑπάλληλός τις ἠρμῶν πρὸς ἐμέ.

— Σεῖς, κύριε, ἠρώτησεν, ἐλάβετε τὴν ὑπ' ἀριθ 6 θέσιν ; Χωρὶς δὲ νὰ περιμαίνη ἀπάντησίν μου, ὑπέλαβην. — Ἴδού τὸ εἰσιτηρίόν σας ; εἶναι τὸ τελευταῖον.

— Ναί, οἴλε μου, ἐγὼ, ἀπάντησα λαμβάνων μετὰ δειλίας τὸ εἰσιτηρίον. Ἔχει καλῶς . . . ἀλλ' ἡ τιμὴ τῆς θέσεως ; . .

— Ἐἶναι πληρωμέντ', ἀπάντησεν ὁ ὑπάλληλος ; δὲν ἔχετε παρὰ νὰ σπεύσῃτε, διότι τὸ λεωφορεῖον ἀναχωρεῖ εἰς τὴν στιγμήν. Δότε μοι τὸ δέμα σας, ἵνα τὸ τοποθετήσω.

Καὶ ταχὺς ὡς ὁ λόγος, μοὶ ἀρπάζει τοῦτο ἐκ τοῦ βραχίονος καὶ φεύγει. « Ἀριστε Βερνάρδε, εἶπον κατ' ἐμαυτὸν, πόσον καλῶς σε ἔκρινον ! Εἶγες λάβει πρὶν ἔτι ἐγὼ φθάσω τὸ εἰσιτηρίον, ἀποκτήσας οὕτω τὴν αἰώνίαν εὐγνωμοσύνην μου !

Ἀνελίζας δὲ ταυτοχρόνως μηχανικῶς πως τὸ εἰσιτηρίον, ἀνέγνων, ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ φανοῦ, ὄνομα ὅπως διάφορον τοῦ ἰδικοῦ μου καὶ πάντα ἄγνωστον εἰς ἐμέ.

— τὸ ὄνομα Νοῦϊσταν !

Ἴδού ἐξεπληκτούμην καὶ προεβουλόμην εἰς τὰ μέγιστα τῆς ψυχῆς μου, ὅτι παρεξήγησάς τις ἐλάβουκε βεβαίως χώραν, καὶ ὅτι μὲ εἶχον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐλάβει ἀντὶ τοῦ κολοσσιαίου ἐκεῖνου Πιτελλίου, ὅστις ὕπνωσεν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, ὁ ξενοδόχος ἐξέρχεται ἐκ τινος πρὸς ἀριστερὰ καμμένης θύρας, μοὶ εὐχεταί μειδιῶν καλὸν κατευόδιον, κλείει χασμώμενος τὴν θύραν τοῦ δωματίου ἐν ᾧ ἐρόγγυζεν ὁ ἀλήτης Νοῦϊσταν, καὶ ἔπειτα, δίδων μοι νὰ ἐννοήσω ὅτι ἐπεθύμει νὰ κατακλιθῆ ἐκ νέου κλείει ὀπισθέν μου διὰ τῆς κλειδῆς καὶ τοῦ σύρτου τὴν ἐξωτερικὴν θύραν. Ἴδού ἐγὼ λοιπὸν ἐν μέσω τῆς ὁδοῦ, ἔρμαιον τῆς δεινατέρας τῷ ὄντι ἀπορίας. Τὸ δίκαιον ἀπῆται βεβαίως ν' ἀναμνήσω εἰς τὸν ἀπρόσεκτον ὑπάλληλον τὸν ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐγκαταλειθέντα ἐλέφαντα ; ἀλλ' εἴτε ἐκ τύχης, εἴτε ἐξ ὑπαγορεύσεως τῆς ἰδίας συνειδήσεως μου, ἀπεμακρύνθη οἶονεῖ ὑπ' ἀνωτέρας δυνάμεως συρόμενος πρὸς τὸ λεωφορεῖον, οὗτινος μάλιστα ὁ ἠνίοχος, ἀναβῆς κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὴν ἔδρας του, ἐσήμκινε τὸ ὕστατον διὰ τῆς σάλπιγγός του σύνθημα.

— Ὁ ἀριθμὸς 6 ! ἔκραζεν οὕτως μετὰ ταῦτα.

Οὐδεὶς ἀπεκρίθη. Ἐτήμανεν ἡ πέμπτη.

— Ὁ ἀριθμὸς 6, διάβολε !

— Ὁ ἀριθμὸς 6 ! ἐπανέλαβεν ὁ περιποιητικὸς ὑπάλληλος ὁ ἀναλαβὼν τὴν φροντίδα νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ δέμα μου, καὶ μ' ἔσυρε πρὸς τὴν ἀναβάθραν. — Ἐμπρὸς, κύριε τοῦ 6 !

Καὶ πρὶν ἢ λάβω καιρὸν νὰ σκερθῶ εὐρέθην ἐπὶ τῆς ἀμάξης. Ἡ θυρὶς ἐκλείσθη ἐν βίᾳ, ὁ ἠνίοχος ἔτριψε τὴν μάστιγά του, οἱ ἵπποι ἐκκινούσι καὶ τὸ φορτεῖον διέρχεται ἤδη ταρῶ καὶ θορυβώδες τὰς ἐκτὸς τῆς πόλεως ἀγούσας.

[Ἐπειτα τὸ τέλος]

Η. Ι. ΤΙΠΛΑΣΟΥΣ.

ΚΑΛΙΟΕΤΡΟΣ

Ὁ βίος τοῦ μυστηριώδους τούτου ἀνδρός, τοῦ καταπληξάντος σύμπαταν τὴν Εὐρώπην κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, καὶ οὐχὶ ὀλίγον συντελέσαντος εἰς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ πολυμήματος, τῆς γαλλικῆς τοῦ 1789 ἐπαναστάσεως, καίτοι ἄγνωστος κατὰ μέγα μέρος καὶ σκοτεινός, παρουσιάζει σπάνιας περιπετειᾶς καὶ παραδόξου ἐνταυτῷ ἀντιθέσει χαρακτῆρος. Γεννηθεὶς ἐν Χαλάρῳ τὴν 8 Ἰουνίου 1743 ἐκ γονέων ματρίας καταστάσεως, ἀληθῆς ὄνομα εἶχε τὸ Ἰωσήφ Βάλσαμος. Ἡ νεότης του διήλθε πολυτάραχος ἀρ' οὐδ' ἄγνοιας πανουργίας κατώδηως νὰ λάβῃ ἐξίκαντα στήρια

χρυσῶ παρα τρεῖς χρυσοῦ Μαρᾶνου εἰς ὃν ὑπεστέθη νὰ παραδώσῃ ἠσκαυρὸν κατακεχωσμένον εἰς σπήλαιον καὶ φυλασσομένον ὑπὸ τῶν πανηρῶν πνευμάτων, ἐγκατέλειπε τὴν πατρίδα του καὶ ἤρχθη νὰ περιηγήται εἰς διαφόρους χώρας. Ἐπεσκέψθη ἀλλοδαπὰς τὴν Ἑλλάδα, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Ἀραβίαν, τὴν Περσίαν τὴν Ρόδον καὶ τὴν νῆσον Μελίτην. Ἐν τῇ Ἀνατολῇ, τῇ γῶρᾳ τῶν μάγων, ὡς ἡ Εὐρώπη νομίζει αὐτὴν, συνεδέθη φιλικῶς μετὰ τοῦ γέροντος Ἀλθώτα, ὃν αὐτὸς ὁ Καλιόετρος ἐξικονίζει ὡς τὸν σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἀπεγορεύσει δ' αὐτοῦ ἐν τῇ Μελίτῃ, ἐδοξά τότε τοῦ ἰσχυροτάτου τῆγματος τῶν ἰωαννιτῶν ἵπποτων. Ὁ Μέγας Μαχίστωρ τοῦ τῆγματος ὑπεδύχθη προσκχόντως τὸν νεὸν Βάλσαμον, μάλιστα τῆς εἰρήνῃ κακότητος αὐτοῦ καὶ εὐφῆας δείξ-

ματὰ ἕκτοτε παρουσιάζοντα, καὶ τῷ ἐνε-
χίρεισε συστατικῶς ἐπιστολῶς διὰ Νεάπο-
λιν. Ἐκ Νεαπόλεως μετέβη εἰς Ῥώμην ὅ-
που ἐνημερεύθη τὴν Αλφρεντίνην Φελικιάνην
(Iorenza Feliciani), περὶ ἧς πολλὰ διε-
δόθησαν, ἕνεκα τῆς μετὰ τοῦ παραδόξου
τούτου ἀνδρὸς συζεύξεώς της. Ὅπως ἀπο-
φύγη τὴν καταδίωξιν τῆς ἐν Ῥώμῃ ἱερᾶς
ἐξετάσεως, καὶ προσέτι ὅπως ὁ βίος του
περιβάλλεται μυστηριωδέστερον πέπλον ὁ
Βάλλσαμος διέπρεξεν ὅλας τὰς πόλεις τῆς
Ἰταλίας ὀνομαζόμενος ἐκείστοτε Τίσιος
(Tischio), Μέλισσας (Melissa), Βελμούντε
(Belmonte), Πελλεγρίνης (Pellegriini),
Ἄννας (Anna), Φαίνιξ (Fénix), Ἡρά
(Harat), καὶ Καλιόστρου (Cagliostro)

Τὴν 1^η Σεπτεμβρίου τοῦ 1789 ἦλθεν
εἰς Στρασβούργον ἡ ὑποδοχὴ, ἧς ἔτυχεν,
ἦτο λαμπρότατη καὶ πρωτοφανής εἰς τὰ
χρονικὰ τῆς πόλεως ταύτης.

Ὅλοι ἐρρέοντο νὰ γνωρίσωσι τὸν ἄν-
δρα ἐκεῖνον, ὅστις πανταχοῦ ἔτρεχεν ὅπου
ἡ πάσχουσα ἀνθρωπότης τὸν ἐκάλεε, καὶ
ὅστις χιλιάδας ἀσθενῶν ἔσωσε διὰ τῶν
μεγάλων ἐπιστημονικῶν γνώσεών του, ἃς
εἰς τὰς περιηγήσεις αὐτοῦ προσεκτήσατο.

Τὴν 30^η Ἰανουαρίου 1785 ὁ Καλιόστρου
ὅστις εἶχεν ἦδη πρὸ πολλοῦ ἐπισκευθῆ
τοὺς Παρισίους, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν μεγα-
λόπολιν ταύτην καὶ κατόκησεν εἰς τὴν
ὁδὸν Ἁγίου Κλαυδίου. Κατὰ τὴν ἐποχὴν
ταύτην κατηγορήθη ὡς συνένοχος τῆς δι-
ασήμου κλοπῆς τοῦ περιδερξίου τῆς βασι-
λεύσεως ἢ κατηγορία μὴ στηρίζομένη
παντάπασι ἐπὶ βασιμῶν λόγων, περιεῖχε
προσέτι καὶ τινὰς ἀλλοκότους καὶ γελοίας
κατ' αὐτοῦ καταγγελίας. Ὁ Καλιόστρου
ἀνῆρσε ταύτας δι' ὑπομνήματός, ὅπερ
μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἀνέγνωσαν οἱ Παριῖσι,
ἐν ᾧ χωρὶς νὰ ἰκανοποῖ ἢ παντάπασι τὴν
περιέργειαν τοῦ ἀναγνώστου, ἀνέφερε περι-
στατικὰ τινὰ τοῦ μυθιστορικοῦ βίου του,
ὑπεδείκνυσεν ὅτι ἡ καταγωγή του ἂν καὶ
ἀγνωστος, εἶναι ὅμως ἐπιφανής, ὠνόμαξε
τραπεζίτας διαφόρων πόλεων, ὅτινες τῷ
παρεῖχον ἀφ' ἑαυτῶν μέσσα, χωρὶς ὅμως νὰ λέ-
γη πόθεν ταῦτα προήρχοντο καὶ ἀνέφερεν
ὡς σχετικούς αὐτοῦ φίλους τοὺς διασημο-
τέρους τῆς Ἑuropῆς ἀνδρας. Τὴν 31 Μαΐ-
ου 1786 ἡ ἀπόφασις τοῦ κοινοβουλίου ἐ-
κήρυξεν αὐτὸν ἄβυσσον, ἀλλὰ τὴν ἐξήρξε

τα· Γαλλίαις πρὸς ἀποφυγὴν σκανδάλων,
διότι ἡ δίκαι τῶν περιδερξίου καίριον κα-
τήρως τραῦμα κατὰ τῆς μοναρχίας. *

Ἐκ Παρισίων ὁ Καλιόστρου μετέβη εἰς
Ἀγγλίαν ὅπου δέμεινε δύο ἔτη, ἐκίβην
δὲ εἰς Βέλγην, ἔπειτα εἰς Βιέννην, εἰς Σα-
ξῶν, εἰς Χαρίναν, εἰς Ἰόνουαν, εἰς Βερόνην
καὶ ἐπὶ τέλους εἰς Ῥώμην, ὅπου δὲν διέ-
φυγε τοὺς ὄνυχας τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως,
συλληφθεὶς τὴν 27 Δεκεμβρίου 1789 καὶ
φυλακισθεὶς μετὰ τῆς συζύγου του εἰς τὸ
φρουριον τοῦ Ἁγίου Ἀγγέλου. Ἐδικάσθη
δὲ καὶ καταδικάσθη εἰς θάνατον τὴν 7
Ἀπριλίου 1791, ὡς ἐξασκῶν τὴν γραγ-
μασομανίαν. Ἄλλ' ἡ ποινή ἐματριάσθη εἰς
ισόβια δεσμὰ ἀπέθανε δὲ ὡς λέγουσι
κατὰ τὸ 1793 εἰς τὸ φρουριον τοῦ Ἁγίου
Λοντοῦ. Ἡ σύζυγός του καταδικάσθη καὶ
αὐτὴ νὰ κατακλεισθῆ διὰ βίου εἰς τὸ μο-
ναστήριον τῆς Ἁγίας Ἀπολλίνης.

N. P. ΠΟΥΛΗΣ

ΠΕΡΙ
ΣΥΝΘΕΤΩΝ

(Συνέχεια ἴδε σελ. 71.)

Πρὸς ἐξήγησιν τῆς διαφορᾶς τῶν κρι-
τικῶν ὠρῶν ἀπὸ τῶν ἰσημερινῶν, παρατη-
ροῦμεν ὅτι κατὰ μὲν εἰς τὸ 1/2 τῆς ἡ-
μέρας κατὰ τὰς ἰσημερίας, ἐκεῖνα δὲ τὸ
1/2 τῆς διαρκείας αὐτῶν κατὰ τὴν ἀντι-
στοιχοῦσαν ἐκάστοτε ὥραν τοῦ ἔτους. Καὶ

*) Περὶ τῆς δίκης ταύτης ἐκτενῶς βλ. Fou-
quier, Causes célèbres. Le collier de la reine.
— καὶ τὸ μυθιστόρημα τοῦ A. L. Du m a s, Le
collier de la reine. — Τὸ μυθιστόρημα τοῦτο, ἔ-
πως καὶ τὸ ἐπιγραφόμενον Joseph Balsamo: — Mé-
moires d' un médécin τοῦ αὐτοῦ μυθιστοριογράφου
πολλὰς ἀξιολόγους πληροφορίες περιέχουσι περὶ τοῦ
βίου τοῦ Καλιόστρου, αἵτινες εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-
στον ἀληθεῖς, καθ' ἕνα τὴν ὕλην τῶν μυθιστορη-
μάτων τούτων, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Eug. Mi-
racoire, παρέσχεν εἰς τὸν Δουμῆν ἡ περὶ τὴν γαλλι-
κὴν ἱστορίαν ἐντριθέστατος Paul Lacroix (le Bil-
liophile Jacob.)

ἢ χρῆσις δὲ ὡρῶν τῆς ἡμέρας παρὰ Πτο-
λεμαίω, ὧν ἡ ἀρχὴ ὑποτίθεται κατὰ τὴν
ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ὅπως τοῦτο κατὰ
Πλίνον ἐπραττον καὶ οἱ Βαβυλώνιοι, ἐνι-
σχῶσαι τὴν γνώμην ταύτην. Ἐπι δὲ παρέχει
καίτοις τὸ ἐνδόξιμον νὰ δεχθώμεθα, ὅτι τὸ
ἔτος αὐτὸ τὸ ἐκ 365 ἡμερῶν ἦτο ἐν χρῆ-
σει ἴσως μόνον παρὰ τοῖς Χαλδαίοις, οὐχὶ
δὲ καὶ παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις, διότι διὰ
τούτους μόνον σταθερὸν ἡλιακὸν ἔτος ἦτο
χρήσιμον ἐν τῷ γεωργικῷ βίῳ αὐτῶν, ἐνῶ
τὸ ἀόριστον ἴσως εἰσήχθη τὸ πολὺ κατόπιν
ὑπὸ τῆς Περσικῆς κατακτήσεως.

Ὅλοις ὅμως ἀγνωστον ἐὰν οἱ Βαβυλώ-
νιοι καὶ δια τὸν κοινὸν αὐτῶν βίον μετε-
χειροῦσαν τὸ ἀόριστον αὐτὸ ἔτος, τὸ ἄλ-
λως κατὰλληλον διὰ τὴν ἀναγραφὴν πα-
ρατηρήσεων, ἢ καὶ ἄλλων συμβεβηκότων
ἕνεκα τῆς ἀπλότητος αὐτοῦ διὰ τὴν ἔλ-
λειψιν ἐμβολίων ἡμερῶν ἢ μηνῶν. Δὲν εἶ-
ναι ἀπίθανος ἡ γνώμη τοῦ Φερρέτου δε-
χομένου τὴν χρῆσιν ἡλιοσεληνιακοῦ ἔτους
παρὰ τοῖς Βαβυλώνιοις, ὅπως τοιαῦτα εἶ-
χον καὶ ἄλλοι σημιτικῆς καταγωγῆς λαοί.

Αἱ ἀκριβεῖς Χαλδαϊκαὶ παρατηρήσεις
τῶν φάσεων καὶ ἐκλείψεων τῆς σε-
λήνης καὶ τοῦ δρόμου αὐτῆς πείθει ἡμᾶς,
ὅτι τὸ οὐράνιον αὐτὸ σῆμα εἶχε σημεῖον
δι' αὐτοὺς ὅθεν οὐδόλως ἀπίθανον, ἐπι-
νετο χρῆσις οἰκονομικῶν τῆς σελήνης ἐν τῷ
βίῳ, δηλ. τῆς χρονολογίᾳς. Τὰς ὅλως ἀβε-
βάως μαρτυρίας μεταγενεστέρων συγγρα-
φῶν περὶ χρῆσεων παρόμοιων ἐχρησισμένων
ἐκ φαινομένων τῆς σελήνης δὲν ἐξετάζομεν,
διότι οὐδὲν θέτικον ἢ ἀρκούντως πιθανόν
δυναμέθαι νὰ ἀναφίρωμεν. Δυστυχῶς δυ-
νάμεθα νὰ εἰπώμεν καὶ περὶ αὐτῶν, ὅτι καὶ
περὶ τῶν Αἰγυπτιακῶν, ὅτι πληροφορία
τοιαῦτα μᾶλλον σύγχυσιν φέρουσιν ἢ φῶς,
διότι ἐκτὸς τῆς ἐκ τῆς ἐλλείψεως Ἡσι-
κίων δεδωμένον δυσχερῆσαι, ἀνάγκη εἶναι
ὅπως οἱ περὶ ταῦτα ἀσχολούμενοι νὰ προ-
σέχωσιν, ἵνα μὴ ἀποπλανηθῶσιν ὑπὸ πλε-
ροφοριῶν ἐσφαλμένων καὶ καταπολεμῶσι
ἐσφαλμένως δοξασίας, πολυῶν βελτίως ἐρ-
ρίσσομενας.

Ἐὰς ἐλπίζομεν δὲ ὅτι προϊόντος τοῦ
χρόνου δὲ τῆς ἐξακριβώσεως τῶν σεληνο-
ειδῶν ἐπιγραφῶν, ἴσως διαχυθῆ φῶς καὶ
περὶ τῆς χρονολογίας καὶ ἀστρονομίας τῶν
Βαβυλωνίων. Τὰς ἡμέρας αὐτῶν διείρων οἱ

Βαβυλώνιοι εἰς 12 ὥρας. Δυναμέθα δ' ἐν
παρόδῳ νὰ εἰπώμεν ὅτι παρ' αὐτοῖς ἀπαν-
τῶμεν τὰ σπέρματα τῶν πρώτων ἀστρο-
νομικῶν γνώσεων τῶν Ἑλλήνων.

Παρὰ τοῖς Ἀσσυρίοις τῆς Νινευὸς κατὰ
τὰς ἐρεῦνας τοῦ Ὀππερτίου (ἐν τῷ περιο-
δικῷ συγγράμματι τῆς τῶν Γερμανῶν Ἀ-
νατολικῆς ἐταιρείας τοῦ ἔτους 1869) ἐκ τῶν
σεληνοειδῶν ἐπιγραφῶν, ἦτο ἐν χρῆσει ἡ
τῶν ἔτων ἐπωνυμία κατ' ἐπωνύμους ἐπιστή-
μονας ἀνδρας καὶ οὐχὶ ὅπως παρὰ τοῖς Βαβυ-
λωνίοις (κατὰ τὸν κανόνα τοῦ Πτολεμαίου)
κατὰ τὰ ἔτη τῶν ἡμερώνων πρὸς τού-
τοις δὲ καὶ μὴν ἐμβολίμως, δηλ. ἔτος
ἡλιοσεληνιακόν, ἦτοι ἔτος ἡλιακόν συγ-
κροτούμενον ἐκ μηνῶν σεληνιακῶν, ἐπομέ-
νως ὅτε μὲν 12 ὅτε δὲ 13 ὅπως τοῦτο
θέλομεν εἶρει καὶ παρ' Ἑλλησι καὶ τοῖς
Ἰουδαίοις. Εἶχον δὲ δύο ἀρχὰς τοῦ ἔτους
τὴν μὲν θεσηνευτικὴν, τὴν δὲ τοῦ ἐπωνύ-
μου ἔτους, ἀπεχούσας ἀλλήλων κατὰ ἐξ
μηνῶν. Ἡ τοῦ ἐπωνύμου ἔτους ἀρχὴ συ-
νέπιπτε μὲ τὴν θεσηνευτικὴν ἰσημερίαν.
Πλὴν εἰσέτι εἰσὶν ἀβέβαια καὶ τὰ περὶ
τῶν Ἀσσυρίων, ὅθεν καὶ δι' αὐτοὺς ἃς ἐκ-
φράσομεν τὴν αὐτὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως τὰ
μνημεῖα τῆς Νινευὸς παράγωσιν τὴν λύ-
σιν τῶν σκοτεινῶν ἐπιζητημάτων.

Ἐν τῇ μακροτάτῃ ΕΛΛΗΝΙΚῃ ἀρχαιο-
τατι ἀνευρίσκομεν συμφώνως μὲ τὸν γεωγ-
ρικὸν καὶ ναυτικὸν τῆς γῶρας βίον τὸν
ενικυτὸν, ἐν τῇ ἐννομῇ ἔτους συνδεομένου
μὲ τὸν ἐτήσιον φαινομένον δρόμον τοῦ ἡ-
λίου εἶχον δηλαδὴ ἔτος ἡλιακόν. Μετὰ
ταύτου ὅμως δὲν πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ
συνδέσωμεν καὶ τακτικὴν χρονολογίαν,
ἀλλ' ἀπλῶς τὴν χρῆσιν ἔτους ὅπως τοῦτο
ὑπάρχει περὶ ἀνθρώποις ἀπλοῖς τὸν βίον,
παρ' οἷς εἰσέτι δὲν ἀνεπτύχθη ἡ ἀνάγκη
τακτικῆς χρονολογίας, ἀλλ' οἵτινες ἀπλοῖς
περιηρῶσιν εἰς τὰ τῆς πρώτης ἀνάγκης.
Ἐἴν θελήσωμεν ν' ἀνεζητήσωμεν καὶ ἀρ-
χὴν τινὰ τοῦ ἔτους αὐτῶν τοιαῦτα ἦτο
ἴσως ἡ θερινὴ τροπὴ τοῦ ἡλίου, διότι ταύ-
την εἰς σκοποῦν εἰς τοὺς μετέπειτα ἱστορι-
κούς χρόνους τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαῖότητος,
ὅθεν ἐπιτρέπεται ἡ ἀνω ὑπόθεσις ἐὰν δὲ
εἶναι ἀνάγκη ἀνευρίσκειν ἀρχὴν τοῦ ἔτους
ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ. Ἀλλὰ καὶ τὰ τοῦ
Ὀμάρου ἐν ὁδ. κ. 459 κατὰ ὑποδεικνύουσι
τὴν χρῆσιν προσηκῶ ἔτους ἐν τῇ βαθεῖα

ἐλληνική ἀρχαιότητα.

Τὸ δὲ ἔτος διιρήθητο εἰς ὄρας, αἵτινες παρ' Ὀμήρου ἦσαν τρεῖς διηλ. ὁ χειμῶν, τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος. Ὅπως δὲ ὁρθῶς οἱ Ἰδε- λῆρος παρετήρησεν ἡ λέξις ὁπώρα σημαί- νει μέρος τοῦ θερους καὶ οὐχὶ τὸ νῦν φθι- νόπωρον διότι καὶ τὸν Σεῖριον καλεῖ ὁ Ὅμηρος ἀστέρω ὀπωρινόν, ἐνῶ τούτου ἡ ἐπιτολή ἐγένετο τότε περὶ τὰ τέλη Ἰου- λίου τῆς ἰουλιανῆς χρονολογίας.

Ἐπίσης καὶ τοῦ Ἡσιόδου τὸ ἔτος εἶναι τροπικὸν ὅπως τοῦτο ἐν τοῖς ἔργοις καὶ ἡμέραις σαφῶς φαίνεται, τὰ δ' ἐν αὐτῷ φαινόμενα ὀρίζονται διὰ τῶν φαινόμενων (διπλαδὴ ἐπιτολῶν, μεσουρανήσεων, δύσεων καὶ τῶν τοιούτων) λαμπρῶν τιῶν ἀστέρων καὶ ἀστερισμῶν, οὐχ ἕτερον ἀπαντῶ- μεν καὶ τὰς τροπὰς τοῦ ἡλίου ὅπως καὶ εἰς τὸν Ὅμηρον, ὅθεν ἐπι μάλιστα δυνάμεθα νὰ δεγθῶμεν μετὰ τιος πιθανότητος, ὅτι τὰ φαινόμενα ταῦτα καὶ μάλιστα ἡ καὶ εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους σημαντικὴ θε- ρινὴ τροπὴ, ἐσχετίζετο μετὰ τοῦ ἐν γῆ- σει τροπικοῦ ἔτους, διπλαδὴ ἐχρησίμευεν ὡς ἀρχὴ τοῦ ἔτους, ἐὰν θέλωμεν νὰ ἀνεύ- ρωμεν τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους ἐν τοῖς τότε χρόνοις.

Καὶ εἰς τὸν Ἡσιόδου εὐρίσκωμεν τρεῖς ὄρας τοῦ ἔτους τὸν χειμῶνα, ἀρχίζοντα μὲ τὴν ἑῶν δὺσιν τῶν Πλειάδων, διπλαδὴ περὶ τὰ μέσα Νοεμβρίου, τὸ ἔαρ ἀρχίζον μὲ τὴν ἑσπερίαν ἐπιτολὴν (ἐπιτέλλεται ἀκρονόφαιος) τοῦ Ἀρκτούρου ἐξήκοντα ἡ- μέρας μετὰ τὴν χειμερινὴν τροπὴν, ὅπως τοῦτα λέγει ἐν στίχ. 382 κτλ. τῶν Ἔργ. καὶ Ἡμ. καὶ τὸ θέρος, τοῦ ὁποίου τὸ τε- λος θέτει πεντήκοντα ἡμέρας μετὰ τὴν θερινὴν τροπὴν, ἐνῶ ἴσως τὴν ἀρχὴν του ἰδέχοντο τότε μὲ τὸν ἄμητον, διπλαδὴ μὲ τὴν ἑῶν ἐπιτολὴν τῶν Πλειάδων, ἧτις τότε ἐγένετο περὶ τὰ μέσα τοῦ Μαΐου (κατὰ τὴν ἰουλιανὴν χρονολογίαν). Διὰ τῆς διαρκείας ὅμως ταύτης τοῦ θερους ὑπολεί- πεται κενὸν μέγα μέχρι τῆς κατὰ τὸν Νοεμβρίου ἀρχῆς τοῦ χειμῶνος. ὅθεν ἐν καὶ δὲν ἀνευρίσκωμεν παρὰ τῷ Ἡσιόδῳ βῆτως τὸ φθινόπωρον, εὐλόγως ἐμῶς δυνά- μεθα νὰ δεγθῶμεν ὅτι μετὰ τὸ κατ' ἐξο- χὴν θέρος, ἐδέχοντο τὸ μέγιστον τοῦ χειμῶ- νος διάστημα, ὡς ὀπώραν περιλαμβάνου- σαν τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ θερους ἴσως

δὲ καὶ τὴν μετοπώραν, διότι ἀπαντῶμεν εἰς τὸν Ἡσιόδου τὰς μετοπωρινὰς βρογὰς (113 Ἔργ. καὶ Ἡμ.), διηλ. τὴν νῦν ὄραν τοῦ φθινοπώρου. Ἀπαντῶμεν λοιπὸν παρ' Ὀμήρου καὶ Ἡσιόδου τρεῖς κυρίας τοῦ ἔτους ὄρας, χειμῶνα, ἔαρ καὶ θέρος, ὅπως καὶ παρὰ τοὺς Ἀγρυπτίους· τούτο δὲ διιρήθητο εἰς κυρίως θέρος καὶ εἰς ὀπώραν, περιλαμβάνου- σαν καὶ τὸ νῦν φθινόπωρον. Τὴν ἀρχὴν δ' ἐκάστης ὄρας διέκρινον διὰ τῶν ἐτήσιων φάσεων, λαμπρῶν ἀστέρων, ἢ ἀστερι- σμῶν, ὅπως ἐπίσης μετὰ τοιούτων φαινόμε- νων συνδέον καὶ τὰς ἐποχὰς διαφόρων βιωτικῶν ἀσχολιῶν ἐξαρτωμένων ἐκ τῶν ἐκάστοτε ὠρῶν τοῦ ἔτους.

Κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους ἀνευρί- σκωμεν τὴν ὑποδιάρσεις τοῦ ἔτους εἰς πλείονας ὄρας, συνδυομένας ἢ μὲ φάσεις ἀπλανῶν ἀστέρων, ἢ μὲ τὸν φθινόμενον ἐ- τήσιον δρόμον τοῦ ἡλίου. Ὅπως εὐρίσκο- μεν παρὰ τῷ Ἱπποκράτῃ ἐν τῷ περὶ ἀέ- ρων κτλ. τέσσαρας τοῦ ἔτους ὄραν διπλαδὴ χειμῶνα, ἔαρ, θέρος καὶ μετόπωρον, ὅπερ φθινόπωρον λέγεται ἐν τῷ ἀμφιπόλω τοῦ Ἱπποκράτους περὶ διαίτης. Εἰς τὴν ἐπο- χὴν λοιπὸν τοῦ Ἱπποκράτους εὐρίσκωμεν βεβαίως τέσσαρας τοῦ ἔτους ὄρας.

Κατὰ δὲ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Γαληνοῦ ὁ Ἱπποκράτης διέκρινεν ἐπτὰ τοῦ ἔτους ὄρας αἵτινες ὀρίζοντο ἢ διὰ φάσεων ἀπλα- νῶν, ἢ διὰ τοῦ φαινόμενου ἐτήσιου δρόμου τοῦ ἡλίου, ἐνῶ ἡ ἀρχὴ ἐκάστης τῶν ὠρῶν αὐτῶν κατὰ τὸν Ἰδελῆρον διὰ τὸ μέσον τῆς Ἑλλάδος πλατὸς (38^ο), ἦτο ἡ κα- τωτέρω σημειωμένη Ἡ ὑποδιάρσεις αὕτη τοῦ ἔτους ἦτο ἀναγκαία διὰ τὸν κοινὸν βίον καὶ μάλιστα διὰ τὸ μέγα τοῦ χειμῶ- νος καὶ θέρους μήκος, ἐλτεινομένων τοῦ μὲν ἀπὸ τῆς ἑῶας δύσεων τῶν Πλειάδων μέχρι τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας, τοῦ δὲ μέχρι τῆς ἑῶας ἐπιτολῆς τοῦ Ἀρκτούρου (ἀρχὴ τοῦ φθινοπώρου). Αἱ ὄραι λοιπὸν τοῦ ἔ- τος, ὅπως ταῦτα, κάλλιστα διέταξεν ὁ σοφὸς Βιόςκλιος ἐν τῇ περὶ τοῦ Ἐιδόξου πραγματείας του καὶ κατὰ τοὺς ὑπολογι- σμούς τοῦ Ἰδελῆρου (εἰς ἰουλιανὸν ἡμερο- λόγιον) ἦσαν

ΤΟ ΘΕΡΟΣ

Θέρος ἀπὸ τῆς ἑῶας ἐπιτολῆς τῶν Πλει- ὄδων (21 Μαΐου).

Ἰππῶρα ἀπὸ τῆς ἑῶας ἐπιτολῆς τοῦ Σεΐριου (28 Ἰουλίου).

Τὸ ΜΕΤΟΠΩΡΟΝ ἀπὸ τῆς ἑῶας ἐπιτο- λῆς τοῦ Ἀρκτούρου (21 Σεπτεμβρίου).

Ο ΧΕΙΜΩΝ

Ἄροτος ἀπὸ τῆς ἑῶας δύσεως τῶν Πλειάδων (5 Νοεμβρίου).

Χειμῶν ἀπὸ τῆς χειμερινῆς τροπῆς (26 Δεκεμβρίου).

Φυταλιὰ ἀπὸ τῆς ἑσπερίας ἐπιτολῆς τοῦ Ἀρκτούρου (27 Φεβρουαρίου).

Τὸ ΕἌΡ ἀπὸ τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας (26 Μαρτίου)

Ἰππῶρον λοιπὸν ἐκτὸς τῶν κυρίων τεσ- σάρων τοῦ ἔτους ὠρῶν καὶ ὑποδιάρσεις τινες αὐτῶν, ὅπως τοῦτο καὶ ἐξ ἀρ- χαίων παραπληγματῶν δήλον γίνεται, διότι ἐν τοιούτοις παραπληγμασίν, ἐν οἷς σχετι- ζονται αἱ ἡμέραι τοῦ ἔτους πρὸς φάσεις τῶν ἀπλανῶν ἀναφέρεται καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ὀπώρας. Εἰς τοὺς ὑστέρους ὅμως τῆς ἀρ- χαιοῦτος χρόνους, ἀντὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ὠρῶν τοῦ ἔτους νὰ συνδέεται μετὰ φάσεων ἀ- πλανῶν, ὀρίσθη διὰ τῶν κυρίων σημείων τοῦ ἐτήσιου φαινόμενου δρόμου τοῦ ἡλίου, διπλαδὴ τῶν ἰσημερινῶν καὶ τῶν τροπῶν, ἀν καὶ διὰ τὸν κοινὸν βίον ἦσαν ἐν γῆσει αἱ τῶν ἀπλανῶν φάσεις. Μετ' αὐτῶν δὲ συνεδέοντο καὶ μετεωρολογικὰ φαινόμενα, ὅπως τανῦν παρὰ τῷ κοινῷ λαῷ μετὰ τῶν φάσεων τῆς σελήνης, ὅπως τοῦτο βλέπομεν εἰς τὸν Γεμίνον καὶ τὰ φαινόμενα καὶ τὰς ἐπισημασίας τοῦ Πτολεμαίου. Ἐξ αὐτῶν δὲ παρατηροῦμεν πρὸς τούτοις ἐκ τῶν ἀ- ναφερομένων ὀνομάτων ἀστρονόμων, ὅτι τοῦτο ἐγένετο καὶ εἰς τοὺς ἀρχαιότερους χρόνους.

Ὅτι αἱ τοῦ ἔτους ὄραι εἰσὶν ἄνιστοι εὗρεν ὁ Ἱπποκράτης πρῶτος (περὶ τὰ 150 π. Χ.)

Πρὶν ἐξετάσωμεν τὸ πολικὸν ἔτος τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰς διαιρέσεις αὐτοῦ, θέλωμεν εἶπει ὀλίγα περὶ τῶν ὠρῶν τῆς ἡμέρας.

Ἐκτὸς τῆς φυσικῆς διαίρέσεως τοῦ νυ- χθημέρου εἰς ἡμέραν καὶ νύκτα, παρ' Ὀμή- ρου εὐρίσκωμεν καὶ τινὰς διακρίσεις ὡς τὴν ἕω καὶ ἄλλας τινὰς. Τὴν ἑκφρασιν νυκτός ἀμοιολογῶ τινὲς μὲν θεωροῦσιν ὡς σημαίνου- σαν τὴν πρωΐαν, ἄλλοι ὅμως (τὴν γνώμην δὲ τούτου ἀποδέχεται καὶ ὑποστηρίζει

καὶ ὁ Ἰδελῆρος), θεωροῦσιν ὡς τὴν βαθεῖαν νύκτα.

Τὰς διαφόρους ὄρας τῆς ἡμέρας διέκρι- νον βεβαίως ἐκ τῆς πρὸς τὸν ὀρίζοντα θέ- σεως τοῦ ἡλίου, πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ γνώμονος, ἢν οἱ Ἕλληνες κατὰ τὴν μαρ- τυρίαν τοῦ Προδότου ἔλαβον παρὰ τῶν Βαβυλωνίων. Ἐνταῦθα δεῖν νὰ προσθέσω- μεν ὅτι παρὰ Προδότῳ πόλιος, ἢν οὗτος λέγει ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐδέχθησαν παρὰ τῶν Βαβυλωνίων, σημαίνει τὴν γνώμονα κατὰ τὴν ἐριμεταίν δοκιμωτάτων. Τὰς ὄρας τῆς νυκτός διέκρινον δ' αὖ τῆς θέσεως τῶν ἀ- στέρων, ὅπως τοῦτο ἐπι καὶ νῦν πράττουσιν ἐνίοτε οἱ ἀγρόται· πρὸς τοῦτο ὅμως δεῖν νὰ ἔχη τις ὑπὸ ὄφιν τὴν ὄραν τοῦ ἔτους, διότι διάρρηξι αἱ κατὰ τὴν αὐτὴν ὄραν τοῦ νυχθημέρου (ἑσπείας τοῦ αὐτοῦ ἀστερισμοῦ πρὸς τὸν ὀρίζοντα κατὰ τὰς διαφόρους ἡ- μέρας τοῦ ἔτους.

Τὴν εἰς δώδεκα μέρη διαίρεσιν τῆς ἡ- μέρας ἔλαβον οἱ Ἕλληνες κατὰ τὸν Πρό- δοτον παρὰ τῶν Βαβυλωνίων, παρ' οἷς ἦτο ἐν γῆσει τικτικὴ τῆς ἡμέρας διαί- ρσεις, ὅπως τοῦτο ἐκ τῶν παρὰ Πτολεμαίῳ σωζομένων παρατηρήσεων αὐτῶν καταρτά- νεται. Πρὸς μέτροσιν δ' αὐτῶν μετεχει- ϱίζοντο τὸν γνώμονα.

Καθὼς δὲ ὁ Ἰδελῆρος εἰκάζει πρὸς μέ- τρησιν τῶν νυκτερινῶν ὠρῶν μετεχειρίζοντο οἱ Βαβυλώνιοι, ὅπως καὶ οἱ Ἕλληνες ὕ- δρωρολογία, μετροῦντα τὰς παρεχόμενας ὄρας διὰ τῆς ἐκροῆς ὕδατος ἐξ ἀγγείου, ἀδιακόπως πληρουμένου. Οἱ ἀρχαῖοι ἔμῳς γνώμονες ἦσαν καθέτοι καὶ οὐχὶ ὅπως οἱ νεώτεροι παράλληλοι μὲ τὸν ἄξονα τῆς ἡ- μερησίας περιστροφῆς τοῦ οὐρανοῦ. Ἐκ τοῦτου ἐνῶ οἱ νεώτεροι γνώμονες ἐκτὸς τῆς ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ μέσου καὶ ἀλη- θοῦς χρόνου προκινητοῦς διαφορᾶς, ἔχου- σιν ἀμετάβλητον τὴν θέσιν τῆς γραμμῆς τῆς δεικνυοῦσης ἐκάστην ὄραν, εἰς τοὺς ἀρχαίους (καθέτους) γνώμονας, δεῖν νὰ γνωρίζῃ τις ἐκτὸς τοῦ ἐξάρματος (ὕψους τοῦ πόλου τῆς ἡμερησίας περιστροφῆς τοῦ οὐρανοῦ) καὶ τὴν ἐκάστοτε ὄραν τοῦ ἔτους, διότι ἡ θέσις τῆς σκιάς δι' ὀρισημένην τινα ὄραν δὲν εἶνε ἡ αὐτὴ ὅπως εἰς τοὺς νεώ- τερους γνώμονας δι' ὅλας τὰς ἡμέρας τοῦ ἔτους, ἀλλὰ διάφορος. Πλὴν τῆς εὐρέσεως τῆς ὄρας διὰ τῆς κατευθύνσεως τῆς σκιάς

του γνώμονος, εύρισκον αὐτήν οἱ ἀρχαῖοι καὶ διὰ τοῦ μήκους τῆς σκιάς καὶ μάλιστα τῆς τοῦ ἴδιου σώματος. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἵστατο ὁ παρατηρητής ὀρθοῦς, παρετήρει τὸ ἄκρον τῆς σκιάς τοῦ σώματός του καὶ εἶτα ἐμίστρα ταύτην διὰ τῶν ἰδίων ποδῶν· ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος τοῦ μήκους τοῦ ποδὸς πρὸς τὸ ἀνίστημα εἶνε συνήθως σταθερὸς (ὡς 1 πρὸς 6), εύρισκον οὕτω τὴν ὥραν τῆς ἡμέρας, ἔχοντες ὑπὸ ὄψιν τὴν ὥραν τοῦ ἔτους. Ἐκάλουν δὲ τὴν σκιάν εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην στρομεῖον καὶ τὴν μέθοδον ταύτην μετεχειρίζοντο ἰδίως διὰ τὴν ὥραν τοῦ δεῖπνου.

Ἐκτός τῶν ἡλιακῶν ἢ σκιοθρησκικῶν ὠρολογίων ὑπῆρχον ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ κλεψύδρακι, δηλαδή ἀργεῖα πληρούμενα ὕδατος μέγρις ὠριζομένου τινος ὑψους καὶ εἶτα ἐκκενούμενα δι' ὀπῆς ἐν τῷ κεννύμενῳ αὐτῶν εύρισκομένης. Τοιαῦτα εἶσι καὶ νῦν εἰνε ἐν χρήσει, πεπληρωμένα ὁμοῦς ἄμμου ἀντὶ ὕδατος. Ἐγίνετο δὲ χρῆσις αὐτῶν καὶ πρὸς ἀλλαγὴν τῶν τεσσάρων νικητηριῶν φυλακῶν. Τὸ μέγεθος τῆς ὀπῆς κατὰ τὸ διάφορον μέγεθος τῆς νικτὸς ἐτροποποιεῖτο διὰ τῆς προσκολληθείσης κηροῦ περὶ τὴν ὀπῆν, δι' οὗ αὕτη ἐσυμκρῖνετο ἀνὰ λόγους τῆς συμκρῖνσεως τῆς νικτὸς. Ἐλευθέρω κηροῦ ἢ ὀπῆ ἀνεσπύρει πρὸς τὸ τέταρτον τῆς μερίσεως νικτὸς.

Ἄλλ' ἐκτός τῆς ἐν τοῖς προηγουμένοις ὑποδειγθείσης ὑποδικαιρέσεως τοῦ τροπικοῦ ἔτους εἰς ὥρας, χρησῖμοις δὲ τῆς κοινῆς βιωτικῆς ἀσχολίας, ὑπῆρχεν ἐν χρήσει καὶ ἡ ὑποδικαίρεσις αὐτοῦ εἰς μῆνας, συνθεσόμενους μάλιστα καὶ μὲ τὴν χρῆσιν ἔτους οὐχὶ καθαρῶς ἡλιακοῦ, ἀλλὰ μικτοῦ ἡλιοσεληνιακοῦ, συγκεκμημένου δηλαδή ἐκ συνοδικῶν σεληνιακῶν μηνῶν, ὧν ἀριθμὸς τις ἀκέραιος ἀποτελεῖ ἐπίσης ἀκέραιον τινὰ ἀριθμὸν ἡλιακῶν τροπικῶν ἐτῶν. Τὴν χρῆσιν μηνῶν ἀνευρίσκομεν καὶ παρὰ τῶν Φυλῶν, ὅστις μετεχειρίζεται τὴν λέξιν ταύτην ὡς ὠριζομένου μέτρου τοῦ χρόνου καὶ μάλιστα παρ' Ἡσιόδου, ὅστις ἀναφέρει εὐτυχεῖς καὶ ἀτυχεῖς ἡμέρας τοῦ μηνός. Ἄλλ' ὅποιος ἦτο ὁ μὲν τοῦ Ὀμήρου καὶ Ἡσιόδου, ὅπως ἀγνωστον. Ἦτο μὲν σεληνιακός, ἢ μὲν ἀποτελῶν ὠριζομένον τι μέρος τοῦ ἡλιακοῦ ἔτους, ἀγνωσθῆναι ἐντελέως. Πιθανόν εἶναι τὸ πρῶτον, διότι τοιοῦ

τους μῆνας εἶχον οἱ Ἕλληνες κατὰ τοὺς μετέπειτα ἱστορικοὺς χρόνους, ὅθεν πιθανόν ὅτι ὡς εἰς πάντας τοὺς Ἰνδοερασιμικοὺς λαοὺς σεληνιακοὶ μῆνες, ἦσαν ἐν χρήσει καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν· πιθανόν ὁμοῦς καὶ νῦ εἰπήγησαν κατόπιν. Ὅτε τακτικῆς χρονολογίᾳ ἐκανονίσθη διὰ τῆς χρήσεως τῶν Ὀλυμπιακῶν, γενόμενοι δεκτοὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὅτε οὗτοι ἤλθον εἰς ἐπιμιξίαν μὲ λαοὺς ἀσιατικοὺς, παρ' οἷς ἦτο πιθανόν ἐν χρήσει ἔτος ἡλιοσεληνιακόν, δηλαδή τοῖς Βαβυλωνίοις, παρ' ὧν καὶ ἄλλας τινὰς πρῶτας ἀστρονομικὰς γνώσεις ἐλάβον οἱ Ἕλληνες, ὡς λ. γ. τὸν γνώμονα, τὴν εἰς δώδεκα διαιρέσιν τῆς ἡμέρας, ὅπως τοῦτο ῥητῶς λέγει ὁ Ἡρόδοτος, πρὸς ταύτας δὲ ὅπως ὁ Λετρονῆιος μετὰ μεγάλης πιθανότητος ἐδειξε καὶ τοὺς πλανήτας καὶ τὸν ζωδιακόν. Ἀληθῶς ὁ Ἰδελῆρος δὲν θεωρεῖ πιθανόν ὅτι οἱ Ἕλληνες, ἤθελον ποτὲ ἀρήσει τὸ ἀπλούστερον ἡλιακὸν ἔτος, ὅπως δεγλιῶσι τὸ πολυπλοκώτερον μικτόν, ἀλλ' ὁμοῦς ἐννὸς διὰ τῶν μυθικῶν προσώπων Δαναοῦ καὶ Κέκροπος ἤλθον οἱ Ἕλληνες εἰς ἐπαρῆν μὲ τοὺς Αἰγυπτίους, ἢ χρῆσις μηνῶν μὴ σεληνιακῶν δὲν εἶναι ὅλος ἀπίθανος, μάλιστα τοῦ ἔτους αὐτῶν ὄντος τροπικοῦ ἐν τοῖς ἡρωϊκοῖς χρόνοις. Τὴν γνώμην ταύτην, συζητούμενην καὶ ὑπό τινος χωρίου τοῦ Θεοδώρου Παλῆ, λέγοντος ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶχον διπλοῦν ἔτος, δηλαδή ἡλιακὸν ἐκ 12 τριакονθημερίων μηνῶν καὶ πέντε ἐπαυριμένων ἡμερῶν, ἢ εἴ ἀνὰ τετραετίαν καὶ ἕτερον σεληνιακόν ἐκ 30 ἡμερῶν μετ' ἐμβολίου ἐνίοτε μηνός, δηλαδή ἔτος ἡλιοσεληνιακόν, δὲν δυνάμεθα μὲν ὡς βεβαίως νῦ ἀποδειχθῆμεν, καίτοι τοῦ Παλῆ ἔχοντος ἴσως ὑπὸ ὄψιν πηγὰς ἀπολεσθείσας, διότι τὴν ἀξίαν τῶν πηγῶν δὲν δυνάμεθα νῦ ἐκτιμηθῆμεν ἐξειδίμως καὶ τινὰ πιθανότητι, διὰ τοὺς ἀνω ὑποδειχθέντας λόγους. Πολὺ πιθανώτερα ὁμοῦς εἶνε ἡ γνώμη τῆς ἀρχῆθεν χρήσεως σεληνιακῶν μηνῶν, μεθ' ἧς συνεθέοντο καὶ αἱ θρησκευτικαὶ ἐρητικά. Ἐπειδὴ δὲ ὁ συνοδικὸς μὲν ἔχει 29 ἡμέρας καὶ 13 περιούσι ὥρας, τινὲς μὲν μῆνες εἶχον 29 τινὲς δὲ 30 ἡμέρας ὅθεν οἱ κοῖλοι καὶ πλήρεις μῆνες ὧν ἡ διαίρεσις εἶνε βεβαίως ἀρχαιότερα τοῦ Σόλωνος, εἰς ἧν ὁ Λαέρτιος ἀποδοδεῖ τὴν εἰρησιν τῆς διαίρεσεως ταύτης τῶν

μηνῶν, διότι ἀρκεῖ ἀπλῆ καὶ οὐχὶ μακροχρονίᾳ παρατήρησις τῆς ἐκ νέου ἀναφανέσεως τῆς νέας σελήνης, πρὸς εἴρεσιν τῆς μείζονος τῶν 29 ἡμερῶν διαρκείας τοῦ συνοδικοῦ μηνός. Πρὸς τοῦτοίς δὲ ἀπαντῶμεν παρὰ τῶν Ἡσιόδου τὴν πρῶτον ἡμέραν τοῦ μηνός, ὅθεν ἐὰν δεγλιῶμεν τὴν ἐν τοῖς χρόνοις αὐτοῦ χρῆσιν τοῦ σεληνιακοῦ μηνός, ἔπεται καὶ ἡ χρῆσις μηνῶν ἐχόντων ὅτε μὲν 29 ἡμέρας ὅτε δὲ 30. Τῶν μηνῶν δ' ἐγίνετο χρῆσις εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ὅπως ὀρθῶς φαίνεται λεγὼν ὁ Ἰδελῆρος, ἐκτός τῆς πρὸς τέλεισιν τῶν ἐρητῶν ἐν ὠριζομένοις αὐτῶν ἡμέραις καὶ διὰ τὰς ἐν αὐτοῖς ὡς ἀγαθὰς καὶ ἀπυκταῖας νομιζομένας ἡμέρας, οὐχὶ δὲ πρὸς κανονικὴν χρονολογίαν, ἐν ἣ ἐτηρεῖτο τακτικῆς σειρά τῶν μηνῶν ἐν τοῖς ἔτεσι, διότι τοιαύτης δὲν ἦτον ἀνάγκη κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, καθ' οὓς ὁ βίος ἦτο ὅλος ἀπλούς καὶ ἀπείρητος· πρὸς τοῦτοίς οὐδὲ ἔγνωσι σώζεται τοιαύτης, οὔτε εύκολος ἦτον αὐτὸ διὰ τὴν μὴ χρῆσιν τῆς γραφῆς. Ἡ ἀρχὴ δ' ἐκάστου μηνός ἐλογίζετο ἀπὸ τῆς ἀναφανέσεως τῆς νέας σελήνης. Πρῶτοντος ὁμοῦς τοῦ χρόνου καὶ ἀναπτυσσομένου τῶν σέσεων καὶ τῆς ἐπιμιξίας, ἴσως δὲ καὶ διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ παραδείγματος ζένων ἀναπλοικῶν λαῶν, παρ' οἷς ἦτο ἐν χρήσει τακτικῆς χρονολογίᾳ, ἐγίνετο ἐπαισθητὴ ἢ ἀνάγκη τακτικῆς χρονολογίας, βῆσιν ἐχόντων εἰς τὰς ἡμέρας καὶ τοὺς μῆνας τὴν σεληνίαν, διὰ δὲ τὸ ἔτος τὸν φαίνόμενον ἐτήσιον δρόμον τοῦ ἡλίου, ὅθεν ἡ ἀνάγκη τῆς ἀνευρίσεως περιόδου τινος, ἐν ἣ περιλαμβάνεται ἀκέραιος ἀριθμὸς ἡλιακῶν ἐτῶν καὶ σεληνιακῶν μηνῶν, μετὰ περιλευσιν τῆς ὁποίας ἡ αὐτὴ τοῦ ἔτους ὥρα γίνετα· κατὰ ταυαυτήν ἡμέραν τοῦ συνοδικοῦ μηνός. Ἐντέθεν ἢ χρῆσις ἐμβολίων μηνῶν πρὸς ἐξίσωσιν τῶν ἡλιακῶν ἐτῶν, ἵτις κατα τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐγίνετο εἰς διὰ τῆς ἀπλής ἐκάστοτε ἀπλήξεως οὐχὶ διὰ τινος κακτικῆς διατάξεως, ἐννὸς τὸ τοιαύτη ἐξίσωσις τῶν ἐτῶν δι' ἀκέραιου ἀριθμοῦ μηνῶν, ὅπως τοῦτο ἐγίνετο εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους τῆς ἀρχαιότητος.

(ἔπεται συνέγημο)
Α. ΚΟΚΚΙΝΙΣ

Ο ΚΑΤΑ
ΤΩΝ ΕΡΑΣΤΩΝ ΔΙΩΤΙΜΟΣ

Mothisioria C. De Bernard
(Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ).
(Συνεχία τῆς φ.λ. Β'.)

— Ὁ κ. Λαέρτιος μὲ ἔλεγε πρὸ μικροῦ περὶ τινος περιπατοῦ εἰς τὸ Croix de Berny εἰς ἧν θέλεις νῦ παρευρέθης μετὰ τῆς κ. Γαβριέλλ.
— Ἐθέλω! ἀν θέλεις καὶ σύ, ἀπεκρίθη ἡ νεῖνις συνοδεύσασα τοὺς λόγους τῆς διασωπευτικῆς βλάμματος.
— Τίς ἀνευρέθητε; ὅτι ἐγὼ εἶμι ὁ κύριος; εἶπεν ὁ Κολλόνζ ὑπομαρτυροῦν, μὴ κατακέυσις Λησθλῖα.
— Ἐργεσαι μαζί μας;
— Καὶ ἡ εἰκὼν μου;
— "Ε! ἴδω ἡ συνήθως ὑπεκρυψή ἡ εἰκὼν σου!... Ἐάν ἡξουρες πόσον μισῶ τὴν ζωγραφικὴν δὲν ἔα μαζί ἔλεγε ἀενάως περὶ τῆς εἰκόνος σου.
— Μισεῖς τὴν ζωγραφικὴν, ἀλλ' ἀγαπᾷς τὸν ζωγράφον.
— Εἶα τὸν ἀγαπᾷ ἂν εἶναι ἀξίως ἀγάπης.
— Τί σημαίνει τοῦτο;
— Νᾶ εὐθὴς μαζί μας; κάλλιστα δύνασαι νῦ ἐξουθεῖς πρὸς γάμον μου μίαν ἡμέραν.
— Ἐάν παρακόσω τὴν εἰκόνα μου εἶμι εἰς τῆς διαταγῆς σου, ἀπεκρίθη ὁ ζωγράφος, οὐτις ἐν τῷ κάλλιτοχνικῷ αὐτοῦ πορτοφύλει ὡς μεγίστην συμφορὴν τινὴ ἀπώλειαν ἔστω καὶ μίαν ἡμέραν.
— Δὲν βλάπτει, συνεπαίρειν ἡ κ. Κολλόνζ προσβληθείσα. Ἦδη εἶναι τρεῖς ὥρες ἐξουράστικῆς θέλεις νῦ καλῶσομεν τὴν ἀμακῆν;
Μεταξὺ ὄλων τῶν διαταγῶν δὲ δύναται σέξιος νῦ λάθῃ παρὰ τῆς σύζυγου σου, ἡ κάλλιον ἔχουσα εἰς τὰ ὠτά σου εἶναι ἢ τῆς ἀναχωρήσεως. Ὁ Κολλόνζ, ὅστις ὡς οἱ συνοδὸλογοί σου, ἀπιστοφόστο μεγάλως τὰς μέγρις ποῦ ὡς διαρκούσας ἐσπερίδας, παρεγγρέμα ἐξῆλθε τῆς αἰθούσης, ἐντα ταγεῖς ἐπανάλῃ μετὰ μικρόν δὲ, οἱ δυν σέξιος ἔλαβον τὴν πρῶτην πινάκι τῶν

ἀγούσαν. Πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὸν ἀντιθάλαμον ἢ λυρήλια εἶδε τὸν κ. Λαβερόν, τὸν ποικιτὴν Ρενιέρ καὶ τὸν βραβόνον Λιβερόνα οὔτινας, ὡς ἡ κατὰ τὴν δύτιν τοῦ ἡλίου κλίνουσα γλῶσση, προσῆλθον δρομιαίως, ὅπως τῇ ἀπονεύματι τὰς τιμὰς τῆς ἀναχωρήσεως. Αὕτη ὑπερυδιώθη μὲν ἐπιγραφίτως εἰς τὸν πρῶτον χαριστίσαντα αὐτὴν, ὑποδεγθεῖσα δὲ δι' ἀρχημένον ἤθους τοῦ περιπαῖτες βλέμμα τοῦ δευτέρου, συνισπρώθη ἀνεπαίσθητως ὅτε ὁ τρίτος προσῆλθεν οἰκειότερον ὅπως τῇ προστρέξῃ τοῦ χαριστισμοῦ του. Ὁ ζωγράφος οὐδὲν εἶδεν, ἢ τοῦλάχιστον προσπεποιθεὶ ὅτι οὐδὲν τούτων ἠγνόησεν.

Ἐν τῇ ἀμάξῃ οἱ σύζυγοι ἔμειναν ἐπίτινας στιγμὰς σιωπηλοί, ὁ μὲν σύννομος ἢ δὲ παρωρισμένη.

— Πόσον θελατικὴ ἐσπερίδα! εἶπε τέλος ἡ Αὐρηλία ἐκφυλλίζουσα ἀμειλῶς τὴν ἀνθοδέσμην τῆς.

— Θελατικὴ! ἔπανέλαθεν ὁ σύζυγος τῆς.

— Λέγουσιν ὅτι ὁ χορὸς προξενεῖ δυσαρέσκαιαν, πλὴν οὐδὲν τούτου ψευδέστερον, ἐξηκολούθησεν ἡ Αὐρηλία τὸ ἐπ' ἐμοὶ ἢ ἐχόμενον καθ' ὅλον μου τὸν βίον μετ' ἴσως πάντοτε ἡδονῆς.

— Λοιπὸν διεσκέδασες ἀριστά;

— Ὁ! λαμπρότατα! ἔλαβον μέρος εἰς ὄλους τοὺς ἀντιχορῶς.

— Ἐχθρεύσας μὲ τὸν Λαβερόν; ἠρώτησεν ὁ Κολόνζ, χωρὶς νὰ διαῖξη ποσῶς ὅτι ἡ ἐρώτησις τὸν παρεῖχε δυσαρέσκαιαν.

— Τρεῖς ἀπεκρίθη ἡ Αὐρηλία ἥτις ἐφρόντισε ν' ἀπαγγείλῃ εὐκρινῶς καὶ τὰς λέξεις ταύτας, πόσον εἶναι κομψός, πόσον εὐτράπελος καὶ ἀστεῆος!

— Τῶνόντι ὁ Λαβερόν εἶναι τοσοῦτον πνευματώδης ὅσον εἶναι χονδροειδής, εἶπεν ὁ ζωγράφος, ἀγανακτιστὴς ἐπι μᾶλλον ὡς ἐκ τῆς ἀπιστίας τοῦ φίλου του.

— Δὲν μοὶ φαίνεται τοσοῦτον χονδροειδής, ἐπανέλαθεν ἡ Αὐρηλία μετὰ ζωηροτέρας δικτικότητος, εἶναι μόνον καλῆς κράσεως εἶναι εὐσωμος, ἔχει ἀρκετὴν κομψότητα καὶ ἐν γένει εἶναι ὠραῖος ἀνὴρ. Ὁ ζωγράφος οὐδ᾽ ὀλίως ἀπῆντησεν εἰς τὰς λέξεις ταύτας, αἴτινας κατόπιν τῶν λεγθέντων αὐτῷ ὑπὸ τοῦ κ. Λιβερόνα, κακῶς ἐπρεπε νὰ ἠχίωσιν εἰς τὰ ὤτα αὐτοῦ. Ἀπὸ τινῶν στιγμῶν μετ' ἀγωνίας ἐπάλαξεν κατὰ τὸν

ὑπνοῦ, οὔτινας ἢ ὁμοιόμορρος κίνησις τῆς ἀμαξίας, καθίστα τὴν δύναμιν ἐπι μᾶλλον ἀκαταμάχητον. Ἐπειδὴ ὅθεν ὁ σύζυγος τῆς δὲν τῇ ἀνταπάντη, ἢ κ. Κολόνζ πλειότερον κατ' αὐτοῦ γολωθεῖσα, ἐπειράθη ἐτέρως τινὸς ἐρῶδου.

— Ἡ κ. Γαβριέλα θὰ ἠγαχιστήθῃ ἐκ τῆς ἐσπερίδος τῆς; οἱ κεκλημένοι ἦσαν ἀληθῶς ἐκλεκτοί; αἱ ὠραῖαι κυρίαί καὶ οἱ κύριοι ἦσαν μεγίστης ἀξίας . . . . .

Ἐπὶ παραδειγματι ἀνθρώπων ἀξίας, ἤκουσας νὰ γίνεται λόγος περὶ τόμου τινὸς ποιήσεων ἐπιγραφημένου «*Melagrains et Dracouin*» καὶ δημοσιευμένου ὑπὸ τοῦ κ. Ρενιέρ; Ἐξ ὅσων φαίνεται τὸ βιβλίον τοῦτο ἔσεται λίαν περιζήτητον, μοὶ εἶπον ἄλλωστε, ὅτι δι' αὐτὸ ἢ ἐκχυᾶτο καὶ αὐτὸς ὁ Λαμπρίνος. Ἡ Αὐρηλία περιέμεινε ἐπ' ὀλίγον τὴν ἀπάντησιν τοῦ συζύγου τῆς; βλέπουσα ἑμῶς ὅτι δὲν ἀπεκρίνατο, ἔκλινε πρὸς αὐτὸν, ὅπως τὸν ἐκδιᾶσῃ νὰ ὁμιλήσῃ.

Ἀλλ' ὁ ζωγράφος καταβλήθεις ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῶν δεικνύων κόπων προξενηθείσης αὐτῷ στενοχωρίας, εἶχε στήριξις τὴν κεφαλήν ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς ἀμαξίας, καὶ εἰς τὸ πείσμα τῆς ζηλοτύπου ἀδημονίας του καὶ τοῦ ἐρωτός του, ἐκοιμήτο! Ἡ κ. Κολόνζ παρατήρησεν αὐτὸν δι' ὕψους εἰρωνος ἐνδεικνύοντος θλίψιν συνάμα καὶ ὀργήν.

Ἐὰν ἐπρίκειτο ὁμιλία τις περὶ ζωγραφικῆς, εἶπε καθ' ἑαυτὴν, θὰ ἐγρηγορή τῆς εἰκόνας του ἐξικουμένης, ὀλιγοῦσα περὶ πάντων. Ἄν ἄλλοι προσπαθοῦσι νὰ μὲ εὐαρστωσιν, νὰ μὲ θωπεύωσι, αὐτὸς ἀδιασφραξὶ δὲν συναίσθάνεται ποσῶς. Νὰ μὲ ἐπιμελήται, νὰ τρέμῃ μήπως ἀπωλέσῃ τὴν ἀροσιώσιν μου, νὰ ἴναι τέλος ζηλοτύπος ἢ ἤτο πολὺ ἀνάξιον ἀνθρώπου περὶ μηδενὸς ἄλλου σκεπτομέσου ἢ περὶ τέχνης. Τέγρη! φήμη! δόξα! λέξις δὲ βδελύσσομαι. Δὲν ἀπέμειναν ἄλλο ἢ νὰ ὑπνώτῃ καὶ ὅταν τῷ ὁμιλῶ! Ὅριστικῶς δὲν τὸν ἀγαπῶ πλέον!

Ἡ Αὐρηλία περιβλήθεισα καλῶς διὰ τῆς ἐσπερίδος τῆς ἀπεμακρόθη ὅσον οἶόντε τοῦ ζωγράφου, στήριγθεῖσα ἐν τῇ ἀντιθέτῳ γωνίᾳ τῆς ἀμαξίας; ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ὑπνώσασθαι, ὡς ὁ Κολόνζ, ἐδυσθίσθη τὰς σκέψεις. Εἶναι δὲ γνωστὸν, ὅτι αἱ σκέψεις ἐπιβαρύνουσιν ἐνίοτε τὸν σύζυγον, κυρίως δ' ὅταν ὑπνώτῃ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Πρὸ τοῦ γάμου τοῦ ὁ Κολόνζ, ἐξ ἀμελείας μᾶλλον ἢ ἐκ ταπεινοφροσύνης, οὐδόλωσ ἐποίησατο ἐπίδειξιν τῆς μεγαλοφυΐας του καὶ κατ' ἀπερ διάσκημοι τινες καλλιτέχνη ἀπερβάνονται τὰ μεγάλα ἔργα, οὕτω καὶ αὐτὸς ἐπεδόθη ὀλιγῶς εἰς τὰς μικροσκοπικὰς ζωγραφίας, οὐχὶ διότι τῷ ἐφάνοντο εὐκολώτεροι τῶν ἱστορικῶν, ἀλλὰ διότι ἐπασχρόντο μικρότερον γῶρον ἀπῆτον ἤπανα κόπον. Ὅσακις ἐλάμβανεν ἀναγείρας τὴν γραφίδα, ἐπρότιμα ἐκ τῶν ιδέων του τὴν δεομένην μικροτέρου γῶρου. ἀπερριπτε δὲ μεγάλα ἐπινοήματα, ὧν ἡ ἐκτέλεσις ἢ τὸν παρέσχε περὶν ὅριου, οὔτινας ἢ ἀπάθειά του ἀπεφάσαιεν οὐδέποτε νὰ ὑπερβῇ τὸ σημεῖον. Ὁ σκοπὸς τοῦ Κολόνζ, ὃν εὐλικρινῶς ὠμολόγη, ἦν ἡ ἀπόκτησις ρήμης κατὰ τὸ δυνατόν εὐνοιώτερας. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾶ τὴν διαρκῆ δόξαν, τὴν εὐγενῆ ἐκείνην υπερηράνειαν τῶν ἀληθῶς καλλιτεχνῶν, ὁ Κολόνζ τὴν ἐθεώρει μὲ βλέμμα στυγίου καθυμένον ἐπὶ θάμνου καὶ παρατηρούντος θελωδῆς τι μέρες δι' οὗ μόνον ὁ ἀετὸς ἔχει τὸ προνόμιον νὰ διερχέται.

Ἡ δούξα! ἔλεγεν ἐνίοτε διὰ μειδιήματος σιωπηλοῦ, καὶ ἀν ἐπιποθῇ τὴν γινωρμίν μου, ἐγὼ δὲν τὴν ἐπιθυμῶ παντάπασιν. Ἡ θέσις τῶν μεγάλων ἀνδρῶν εἶναι λίαν ἐπιπόνος.

— Ἀλλ' ὁ νοῦς δὲν εἶναι τὸ δικαίωμα νὰ διεῖξη ἐν ἀνηρία, τῷ ἔλεγον τότε οἱ φίλοι του, ἀν ἡ ἀδυναμία εἶναι συγγνωστή, ἢ ἀκηδεία οὐδέποτε σὺ δὲν σερεῖσαι νοῦς, ἀλλὰ θελήσεις. Τί θελεὶ συμβῆ ἂν χωρὶς ν' ἀνορύτῃς μεταλλάξῃς τι μόνον ἀπανθῆς αὐτό; ἀντὶ γουστοῦ θὰ συλλέξῃς ἄμμιον. Πρὸσεγε ὅθεν ἵνα μὴ ἐξοδευθῇ εἰς μικρὸν λόγου ἔργα οὐστρὸν ὅστις καλλιὸν χραισμοποιούμενος ἤρκει νὰ δοῦναι τὸ ὄνομα σου. Σκέφθητι ὅτι μία καὶ μόνη, ἀλλ' ἐπίμονος προσπάθεια, συγγνώμῃ προάγει ἀβάντα ἀποτελέσματα. Ὁ Πρωκὸς ἀρετίζει τὴν δόξαν του εἰς μίαν μόνον εἰκόνα.

— Λὸν εἶμαι Γαβριέλα, ἀπεκρίνατο μετ' ὕψους μεταφροσύνης ὁ ζωγράφος.

— Ἀλλὰ τὸ μέλλον; Δὲν θέλεις νὰ ἀρῶμαι ἐπίθυμιαν νὰ συνδέσῃς μετ' αὐτοῦ σ' ὄνομα σου, τὰ ἔργα του;

— Τί μὲ μέλλει ἂν θὰ ἐπιζήσωσιν ἢ οὐ τὰ ἔργα μου; ἀρκεῖ νὰ μοὶ παρέχωσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα.

Διὰ τῆς ἀρελοῦς ταύτης ἀπαντήσεως ἐφίμου, αἰείποτε ὁ Κολόνζ τὸ στόμα τῶν ἀρειδῶς ἐπιδαφίλουόντων αὐτῷ συμβουλάς.

Εἰς τὰς μεσημβρινὰς γώρας ὑπάρχουσι τοσοῦτον γόνιμα πεδία, ὅστε τὸ καλλιεργεῖν αὐτὰ καθίσταται πάντῃ περιττὸν ἀρκεῖ νὰ διευκολύσῃ τις μικρὸν τὸ ἔδαφος καὶ νὰ σπείρῃ σίτον, ὅπως ἀναβλάσῃ τῷσι θαλλορώπατοι στάχεις. Τὸ πνεῦμα τοῦ νέου ζωγράφου ὠμοιάζε τοιαῦτα προνομιοῦσα πεδία. Ἀρκούντως καλλιεργηθὲν ὑπὸ τῆς μελέτης τῶν ἰσχυρῶν καρπὸς μὴ δροσμένους πάντοτε οὐδέ διὰ τῆς ἐπιμονωτέρας ἐπιμελείας. Ἦν ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχῃ τις δι' ὀλιγοτέρου κόπου καὶ ὁ Κολόνζ ἐν βραγεί καὶ ἀνευ σχεδὸν προσπαθειῶν ἀπέκτησε λαμπρὰν φήμην ἀνάλογον ἀληθῶς πρὸς τὸ εἶδος τῶν ζωγραφιῶν εἰς ἧς κατεγίνετο.

Ὁ γάμος διὰ τοὺς πλείστους τῶν καλλιτεχνῶν εἶναι ἀρομὴ νύκτας, ἐνίοτε δὲ καὶ ληθέρου δια τὸν Κολόνζ τὸν ἀντιτῶν ὁ γάμος ἐγένετο ἀρομὴ ἐρηφροσύνης ἐνταῦθα δὲ δὲν θεωροῦμεν ἀνευ σκοποῦ νὰ ἱστορήσωμεν πῶς ἔλαβε γῶραν τοιαύτη ἐκ τῆς νοηρότητος πρὸς τὴν ζωηρότητα μεταβολῆ, καὶ πῶς ἠναῖεν ἡ φλόξ ἢ ἀποτερωώσασα τὴν ἀκαθὴ Καπούνην, ἐν ἣ ἔμεινε νεναρκωμένον οὕτως εἰπεῖν ἄλλο; τοῦδε τὸ πνεῦμα τοῦ ζωγράφου.

Ἐσπῆραν τινὰ, ἐν τῷ συναναστροφῇ ἔθεα ὁ Κολόνζ συνῶδουσε τὴν Αὐρηλίαν, ἤκουσε τὸν ἐξῆς διάλογον μετὰ τῆς δύο, ὅπιθεν τῶν ὁποίων κατὰ συγκυρίαν εὐρέθη.

— Τίς εἶναι ἡ μελανχρορόσσα ἐκείνη γυνί; εἶπεν ὁ εἰς.

— Ἡ Κ. Κολόνζ, ἀπεκρίθη ὁ ἕτερος. Ἀληθῶς, δὲν εἶναι ἐρασιώτατι;

— Ἀγγελοῦ! εἶναι ἔγγυμος ἢ γήρα;

— Τῆς ἀληθείας ἄγνωθ' πιστεύω ἕμῶς ὅτι εἰς γωνίαν σινὰ τῆς αἰούρας θὰ ὑπέρχῃ τις φέρων τοιοῦτον ὄνομα; ἀλλὰ δὲν γινώσκω ἐκί οὔτοι εἶναι μουσικοδ. δ. ἀσκαλος, δικατὸρος, συμβολαιογράφος, ἢ ἄλλο τι καὶ τοῦ, τίς φροντίζει περὶ αὐτοῦ; Εἶτα ἀπέβαιεν εἰς τὴν ὀλίγον τοσοῦτον κομψὸν γυναικὸς εἶναι ταύτην ὡς ἐκ μὲ ὑπέρχην.

Ὁ Κολόνζ ἠσθάνθη πολλὴν ἐπιθυμίαν νὰ δώσῃ πείραν τῆς ὑπάρξεώς του, ράπιζων τὸν ἀρνούμενον αὐτὸν ἀυθάδη. Ἐκράτησεν ὅμως τὴν ὀργὴν του. Ἀλλ' ἡ ἔμμεισος αὐτῆ προσβολή, ἦν ὑπερβεβωθη κατ' ἀνάγκην νὰ παρίδῃ, ἐνέβαλεν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ζωηρὸν σπέρμα, ἐξ οὗ μετ' οὐ πολὺ ἀνεβλάστησεν ἀπόφασις ἐκ τῶν ἰσχυρῶν ἐκείνων ἀποφάσεων, αἵτινες μεταβάλλουσι τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ διανοίγουσιν αὐτῷ νέαν παλαίστραν.

— Ὁ μοχθηρὸς ἐκεῖνος ἔχει δίκαιον, εἶπε καθ' ἑαυτὸν μετὰ λύπης ἅμα καὶ εἰρωνείας, ἐγὼ δὲν ὑπάρχω ἄχρι τοῦδε ἡμῆν ἀσήμεντος, ἦδη ὅμως εἶμαι καθ' ὅλοκληρίαν μηδέν. Ἡ Λύρηλια εἶναι τοσοῦτον ὠραία, ὥστε παρ' αὐτῆ ἡ ἀπώλετο καὶ ὑψηλῆς περιωπῆς ἀνθρώπος· κοινὸς ἀνθρώπος ἐγὼ, χάνομαι ἐξ ὀλοκληρίου. Τοιοῦτος πολύτιμος λίθος ἔπρεπε νὰ ἦ συνδεδεμένος μετὰ χρυσοῦ, ἐγὼ δὲ εἶμαι χαλκός. Πρὸ τῆς τοιαύτης φοβερᾶς γειτνιασσεως, τὸ ὄνομά μου εἶχε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον ἀξίαν τινα, ἐπὶ τέλους ἦτο κτήμιά μου· ἦδη ἀπώλεσα τὸ πρᾶγμα τοῦτο ὅσον καὶ ἂν ἦτο εὐτελής. Δὲν εἶμαι πλέον Κολόνζ, ἀλλ' ὁ σύζυγος τῆς κ. Κολόνζ! κατήντησα, ἀγνοῶ ὅποιον ἄθλιον καὶ γελοῖον προσάξιμα, δι' οὗ ἡ νεᾶνις καθίσταται γυνή. . . Γινώσκω ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν συζύγων συγκατατίθενται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἄθυρμα οὕτως εἰπεῖν τῶν συζύγων των· ἀλλὰ ἐγὼ συγκατατίθεμαι ἐγὼ; Ὅχι! ἀνέκραζεν ὁ Κολόνζ, οὐτινος ἡ ὑπεροψία ἐξεγείρετο· ἐγὼ δὲν ἐγεννήθην διὰ τοιαύτην καταγέλαστον θέσιν, οὐδὲ μὲ συμφέρει νὰ εἶμαι παράσιτος κισσός, ἐφ' ὅσον ἐν ἐμοὶ αἰσθάνομαι τὴν δύναμιν δρυός. Ἐάν ἡ ὠραιότης εἶναι βασιλίς, τὸ πνεῦμα εἶναι αὐτοκράτωρ, καὶ ἐγὼ ἔχω τὸ πνεῦμα ἢ τοῦλάχιστον ἐξω αὐτό. Ὅποτε ἡμῆν μόνος, ἠδυνάμην νὰ ἀπορρίψω τὸ ποτήριον τοῦ κόπου· ἀλλ' ὅτι τότε ἦν ἀπλή ὠφέλεια ἦδη θὰ ἦτο δειλία, καθόσον πρόκειται περὶ συμφέροντος ἀνωτέρου τῆς δόξης μου, πρόκειται περὶ τῆς εὐτυχίας μου. Καθ' ἣν ἡμέραν ἡ σύζυγός μου μὲ ἰδεῖ οἰκαιοθελῶς καταστάντα μηδαμινόν, θὰ περιφρονηθῶ παρ' αὐτῆς, ἡ δὲ περιφρόνησις μικρὸν ἀπέχει ἀπὸ τὴν ὕβριν. Εἰς ἔργον λοιπόν· ἄς ἀγωνισθῶμεν ὑπὲρ τῆς τιμῆς, ἂν οὐχὶ ὑπὲρ

τῆς δόξης. Αἱ! ὁ ἀχρεῖος ἐκεῖνος κύριος ἠγνοεῖ ἂν ἡμῆν μουσικοδιδάσκαλος, δικηγόρος ἢ συμβολαιογράφος· πρὶν ἢ παρελθῆ ἔτος, τῷ ὀμνύω, θὰ μάθῃ ὅτι εἶμαι ζωγράφος!

Πρῶτον ἦδη ὁ Κολόνζ ἤκουεν εὐκρινῶς τῆς μυστηριώδους καὶ θεσπεσίας φωνῆς τῆς δεικνυούσης εἰς τοὺς πνευματώδεις τὴν θέσιν των. Ἡ ὑπερηφανία δι' αὐτὸν, ἦν ὅ, τι διὰ τὸν Κορέγγιον ὁ ἐνθουσιασμός, ἀκαταμάχητος δηλονότι ὤθησις, ἐναντι τῆς ὁποίας ἰσοπεδοῦνται τὰ ὄρη καὶ πληροῦνται αἱ ἄβυσσοι· ἐνόσω ἡ ἰσχύς του ἐνεθαρρύνετο ἀμφέβαλλεν ἅμα ὅμως εἶδεν αὐτὴν ἀμφισβητούμενην, ἔσχε πεποιθήσιν περὶ αὐτῆς. Ζέων ἀείποτε καὶ ἀκατάβλητος, δὲν ἀσῆκε νὰ ψυχρανθῆ ὑπ' ἀγόνων σκέψεων ἢ ἐν αὐτῷ κίφνιδίῳ ἀφθεῖσα φλόξ· δι' ὀργίλου χειρὸς ἔρριψεν εἰς τὸ βάλος τοῦ σπουδαστηρίου του τὰς εὐβραύστους αὐτοῦ γραφίδας, τὰ στενόγυρα ὑψίσματα, τοὺς μετρίους βάστακας, ὧν ἄχρι τοῦδε ἐποιήσατο χρῆσιν· ἀντεκατέστησε τὰς εὐκόλους καὶ αὐτοσχεδίους εἰκόνας δι' ἔργων μακρᾶς σκέψεως, καὶ ἔστρεψε τὸν νοῦν του ἐν τῇ μελετῇ τῶν κλασικῶν διδασκάλων, ἀντὶ νὰ ἀπομιμῆται τὸν Γρότζ καὶ τὸν Οὐατῶ, οἵτινες ἐπὶ τοιοῦτον χρόνον κατέστησαν τὰ ἔργα του ἀντίγραφα μᾶλλον ἢ πρωτότυπα.

Ταχέως διεδόθη μετὰ τῶν Παρισινῶν ζωγράφων φωνὴ ἀκούοντως παράδοξος ὅπως κινήσῃ τὸν σαρωνικὸν γέλωτα ἐπὶ τῶν χειλέων τῶν πλείστων.

— Ἐμάθατε τὰ νέα; ἔλεγεν ὁ εἰς τῷ ἑτέρῳ ὁ Κολόνζ ζωγραφίζει ἱστορικὴν εἰκόνα διὰ τὴν προσεχῆ ἐκθεσιν.

— Ἀδύνατον! ἀπεκρίνατο ὁ ἄλλος· θέλετε ἀρεῦκτως νὰ ὀμιλήσῃτε περὶ Ὀλλανδῆς τινος ἐπὶ τῆς ὀχλῆς λίμνης, ἢ περὶ τινος ποιμενίδος συλλεγούσης μαργαρίτας.

— Ἱστορικὴν εἰκόνα, σοὶ λέγω, καὶ τὴν εἰκόνα! . . . οὐδὲν ἦττον ἢ τὴν μάχην τῶν Κίμβρων!

Πρὸς τοιαύτην πομπώδη βεβαίωσιν πάντες οἱ περιεστῶτες ἐγέλων παταγωδῶς τοσοῦτον ἀστεία ἐφαίνετο αὐτοῖς ἢ σύζευξις τῆς μικρᾶς τοῦ Κολόνζ γραφίδος καὶ τῆς μεγάλης τοῦ Μαρίου σπάθης.

— Μὴ γελᾶτε ἐπανελάμβανε τότε διὰ

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

Ο ΟΝΗΕΚΩΝ ΠΤΩΧΟΣ

Συχνόδηλον καὶ πλείστων ἔργος πτωχὸς καὶ ξένος εἰς ἑτοιμασίῳ οἴκου τὴν γωνίαν ἐξήμεμένος, ὅπου πρὸ ἐπὶ ἀράχην τὸν ἰστόν της ἐξυφίνει, καὶ φαειρὰ ἀκτίς ἡλίου οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐμδαίνει, καίτοι ἄνθρωπος μισθλ. Ἐπὶ τοῦ ὕψους ἰδίους, καὶ δὲν ἔχει φῶς τὴν νύκτα, ὅταν οἱ νεκροὶ εἰς τὰ τάφους, ἔξω ὁ βρόχῳ; μωκᾶται, καὶ ψεκάδες τῆς χιόνος πίπτουσαι, ἀποτελοῦσι ἄσμ' ἀπαίσιον συμφώνως· ἀπὸ τὰς ὄπας τριζούσης καὶ σκευομένης θύρας ἡ ψυχρὰ πνοὴ εἶδύει, καὶ γυμνὰς προσφύει χεῖρας, φρίκια καθ' ὅλον τρέχουν τὸ κατάξηρόν του σῶμα, ἀλλὰ κάμινον ἐκπνέει τὸ φλεγόμενόν του στόμα· πρὸς ὕβριαν τεθραυσμένην χεῖρα τρέμουσαν ἀκτείνει τὴν λαμβάνει καὶ ἀπλήστως παγωμένον ὕδωρ πίνει· πίνει πλὴν ὀλίγον μόνον, τὸ πλείοτερον ἐκτρέχει, καὶ τὸ φλογισμένον στῆθος τὸ ἰκρίον καταβρέχει. Τὸ θαυρόδρακτόν του ὄμμα πρὸς τὴν θύραν συχνοστρέφει, πλὴν ἀπελπισίας μαῦρα τὸν περικυκλοῦσι νύφη· καὶ παρέρχονται αἱ νύκτες καὶ παρέρχονται αἱ ἡμέραι, πλὴν ἡ θύρα δὲν ἠνοίχθη δὲν τῷ εἶπε φίλος χαῖρε φίλον, συγγενῆ δὲν ἔχει, εἶναι μόνος δυστυχῆς, εἶναι παίγιον τῆς μοίρας, ξένος, ἔρημος, πτωχός.

Ἀλλὰ ἤγγικεν ἡ ὥρα τοῦ ἀλλίου ἢ ἐσχάτη· ποῖον βίον, ποίους κόσμους ἢ ψυχὴν του ἀναπλάττει; ἀτενὴς πρὸς ἐν σημείον ἐπροσέλωσε τὸ ὄμμα, καὶ εἰς τὴν ὄψιν του ἐχύθη τὸ λεπτόν του ῥόδου χροῖμα· πόνον τότε δὲν ἐκφράζει ἡ μορφή του ἢ πικρία, ἔπικσαν οἱ πόνοι πλεόν καὶ ὠραία ὀπτασία, τελευταῖον ὄνειρόν του ἐκτυλίσσειται ἐμπρὸς του, πρὸς ἣν στρέφεται ἡ θέσις ὁ ἐκλείπων λογισμὸς του τοῦ ἀγρίου συνειδήτος δὲν τὸν περιθάλλουν νύφη, καὶ μειδιάμα τὰ χαίτη τὰ νεκρά του ἐπιστρέφει. Τὸν σαυρὸν ἐπὶ τοῦ στῆθους μὲ τὰς χεῖρας σχηματίζει ἔμειναν στιγμὰς ὀλίγαι καὶ τὸ τέλος προσεγγίζει· ἐκλείσει τα βλέφαρά του, καὶ ἡσυχῶς περιμένει, ἢ ἀναπνοὴ νὰ πάσῃ, ἢ μικρὰ ἦτις τῷ μένει. Μετ' ὀλίγον ἡ ψυχὴ του ἀπαιλάκτισε τὸ σῶμα μὲ χαρὰν ἀριπταμένη πρὸς τῶν οὐρανῶν τὸ δῶμα· τὸ μυστήριον ἐλύθη τοῦ ἀλύτου μυστηρίου, ὁ δεσμὸς φθαρτῆς οὐσίας μετὰ θνῶτος οὐρανόου· λείψανον τῷ ὄντι εἶναι τῆς προτοῦ ζωῆς τὸ πτώμα ἦτο ἄνθρωπος, καὶ εἶναι ἀθάνατος καὶ ἄπνουν σῶμα. Ἀθάνατος καὶ ἄπνουν σῶμα καίτοι τὴν ἄρῃ καὶ ὁ ξένος σκύβαλον τῆς κοινωνίας, καὶ νεκρὸς ἀπερήμεμένος. Μετ' ὀλίγον ἂν τυχαίως εὐρεθῆ τὸ λείψανόν του, θὰ φροντίσωσιν οἱ ἄλλοι δύο πῆχαις σάθανόν του. καὶ ἡ γῆς μὴ χορηγοῦσα ἕνα ἄρτον εἰς τὸν ζῶντα κοινωνία, δὲν ἀρνείται τάφον ἕνα εἰς θανάτον. Ἄθλιος ἐργάτης σκάπτει ἐν γῆ τάφον τοῦ ἀθλίου,

(Ἔπεται συνέχεια.)

εις ἀπόκριντρον γωνίαν τοῦ κοινοῦ νεκροταφείου
ἀνευπόδητον παιδίον φέρου τὸν σταυρὸν ἄγειται,
ιερῆς κρητῶν λαμπάδα τὴν θεὸν ἐπικαλεῖται,
καὶ ἀκολουθεῖ μόνον οἱ βρατάζοντες ἐπὶ ὄμιον
τὸ βαρὺ αὐτὸ φέρειν εἰς τὸν ὑπερὶν τοῦ δρόμου.
Τοῦ πτωχοῦ τοιαύτη εἶναι ἡ σιωπηλῆ κηδεία,
δὲν παρέπιται μεγάλῃ καὶ πενθοῦσα συνοδεία
εἰς τοῦ τάφου του τὸν χώρον χύματος σωρῆς ἴγκουται,
καὶ σήμερον μακρυτοῦ, ἑξέλιος σταυρὸς ὑψοῦται
πλὴν τὸ χῶμα ταπεινοῦται καὶ τὸ ξύλον καταπίπτει,
μνήματος δὲν μένει ἔχθος ὑπὸ ἄνθρωπον καλύπτει.
Ἄλλ' ἂν πρόσφατόν τι χῶμα προσκαλητὴν προσοχένας
συμπαιθείας αἰτοῦν δάκρυ, ἢ τὴν πρὸς Θεὸν εὐχὴν σας,
ἱστορίαν μὴ ζητῆτε, ἔνομα μὴν ἐρωτᾶτε,
τὸν αἰώνιον του ὕπνον πότος ἄνθρωπος κοιμᾶται
καὶ αὐτὸς ὁ νεκροθάπτης θὰ σᾶς εἴπη δυστυχῶς,
δὲν ἤξεύρω πῶς τὸν λέγον ἦτον ἔρ η μοσ, πτωχός.

(Ἐκ τῶν Προχέλων)

ΑΧ. ΗΑΓΙΔΗΣ

ΑΚΤΙΣ ΦΩΤΟΣ

Τῆ δεσποινίδι

Ὡς ἀμυδρὰ φωτὸς ἀκτὴς μακρόθεν ἐρχομένη,
εἰς ναυαγῶν παλαιόν τε κατὰ τῆς τακουμίας,
ἐνθ' ἠανάτου ἄδυστος ἐνώπιόν του χάθει
καὶ μίμνεται ἢ θιέλλα μετὰ πνοῆς ἀγρίας,
περίσταται ὡς ἀγγελος ἐλπίδος, σωτηρίας.

Οὕτως ἀκτὴς τῶν θελκτικῶν καὶ μαύρων ὀφθαλμῶν σου,
τὸ μουσικὸν προοίδιον σου τῆς νέης σου καρδίας
κ' ἐκφράζουσα τὰ ἄνερα τ' ἀγνά . . . γισμῶν σου,
ἔπιφθια εἰς τὸν στένοντα ἐν μέσῳ τῆς σκοτίας
εἰς χώρας ἀνεβίβασεν ἀγνώστους, κίθαρίας . . .

Καὶ μόλις τότε ἤνοιξα τὸ βλέμμα πρὸ τοῦ κόσμου.
Ἐἶδον τὸ κρῖνον ἐπικλυθὲν τὴν φύσιν μειδίσσαν.
Καὶ ἐκπλακτός ἤτένισα περῶσα ἀπ' ἔμπρός μου
εἰκὼν ἀγγέλου συμπαθοῦ, δειλῆν, ἐρυθρῶσαν,
δραπέτιδα τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς γῆς μας ζῶσαν.

Ἄλλὰ ὁ πνέων ἀνεμος τὸ φῶς τὸ λάμπον εἰς οὐνοὶ
καὶ ἀνελπισ ὁ δὴμοιος ναυδάτης καταρᾶται!
εἰς τὴν μανίαν τῶν φρικτῶν κυμάτων τὸν ἀφίνει,
ἀνευ ἐλπίδος, ἐρημον, εἰς βράχους νὰ κτυπάται,
χωρὶς, κωφὸς ὁ οὐρανός, τοὺς στόνους ν' ἀκροᾶται!

Τὶς οἶδε μὴ εἰς τὴν πνοὴν λίθος σκληρᾶς σβεσθῶσι
καὶ αἱ ἀκτίνες δι' ἐμὲ τῶν μαύρων ὀφθαλμῶν σου
μὴ πάλιν σκότος ἀεῖλι καὶ ζόφος με κυκλώσῃ,
καὶ ξινὸς τῶν δακρύων σου καὶ ξένος τῶν χαρῶν σου,
ὡς διαβάτης ἄγνωστος περῶ ἐνώπιόν σου.

Ζηλότοποι συλλογισμαὶ μακρὰν, σᾶς κατατῶμαι . . .
Μὴ τὴν χάριν φονεύετε εὐδαίμονος καρδίας
ἀρᾶτέ με μὲ ὄνερα νὰ ζῶ καὶ ν' ἀπατώμαι,
πρὶν τῆς πραγματοποιότητος γνωρίσω τὰς πικρίας
κ' εἰς τὸν βαθὺν ὠκεανὸν βρῶμαι τῆς δυστυχίας.

15 Μαιὸν 1871.

ΝΙΣΑΘΑΙΟΣ ΜΑΤΑΡΑΓΚΑΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

Μάϊος

Ὁ Μάϊος — Ἡ μουσικὴ — Θιερινὸν θέατρον
— Βουτυνοῦς παικτικὸς ἀγὼν — Ροδοκανά-
κειον φιλολογικὸν διαγώνισμα — Συμβουλίδεον
ἰατρικὸν διαγώνισμα.

I

Μαίε μου χρυσομάλλιη,
Ἦλθες καὶ τὰνδὸν ψάλλει
Τὰ νεανικά σου κάλλιη,
Στὰ γλωρὰ κλαδιά . . .

Σπεύσατε ἄβραϊ τῆς πρωτευούσης χρυ-
σαλλίδος, προσφιλεῖ τῆς ψυχῆς μου αντι-
κείμενα, σπεύσατε πρὶν ἢ ὁ ξαλῆος φοῖβος
ζεύξῃ τὸ πυρῶδες ἄσμα του καὶ ἀρχίσῃ
τὸν οὐρανὸν αὐτοῦ δρόμον, σπεύσατε εἰς
τοὺς λειμῶνας καὶ τοὺς κήπους, εἰς τοὺς
ἀγρούς καὶ τὰ δάση, ὅπως προὑπαντήσητε
τὸν ξαυθιάλλην Μάϊον, ὅστις ἀνθότερης
καὶ χαροπός, βρατάζόμενος ὑπὸ τῶν δι-
δήμων καὶ παρακολουθούμενος ὑπὸ τοῦ το-
ξεύοντος πτερωτοῦ ἔρωτος, βρῆκε βραδέως
σκόρον ἑνὸς δάμω καὶ διχέων ἀρούρακα. Δρέ-
ψατε τὸ ῥῦθον καὶ τὸ κρῖνον τῆν ὁ ξηλό-
τυπος Ἰούλιος ἀποζητήσῃ αὐτὰ μετὰ τῆς
φλογερᾶς ἀκτίνης του, ὡς ἀποζητήσουσι
τὴν νεότητά σας αἱ ἀκτίνες τοῦ χρόνου.
Ψάλλετε μετ' ἀθῶο ἠηδοῖ ἅκι ὑπὸ τοὺς γλω-
ρους κλάδους τῶν εὐσκαίων δένδρων τῆς
φύσεως τὰ ἄπειρα κάλλιη, μὴ λησμονοῦσαι
εἰς τὰ ἄσμα σας καὶ τὸν πονηρὸν τῆς Κύ-
πριδος υἱόν, τὸν προσφιλεῖ τῆς νεότητός
σας σύντροφον, ὅστις ἐκεῖ που πλανᾶται
ὑπὸ θάμνον ἢ ἄθος, τανύων τὸ τόξον
του καὶ ἐπιβουλεύμενος τὴν τρυφερὰν
καρδίαν σας.

Ἐλπίζει ὁ Μάϊος καὶ μετ' αὐτοῦ συνα-
πύθνησκει ἡ μαγευτικὴ τοῦ ἔαρος ἐποχή.

Ἦδη καὶ τὸν φρικτῆς κόνης κυματίζουσα
εἰς τὰς ἠδῶν καὶ ὑψομένη εἰς νέση, πλεῖ-
ξίς καὶ ἐρήμοσι εἶναι οἱ διαδόχοι τῶν βελ-
κτικῶν ἐαρινῶν ἡμερῶν. Ἀπορρανοῦται
τῆς Ἀθηνᾶς ἡ πόλις ἀπὸ τῶσας συμπα-
θεῖς καλλονὰς ἀπεργουμένας μακρὰν καὶ ἐπι-
ζητούσας εἰς ἀνθοστολιστοὺς παραλίαις ἢ εἰς
τερπνὰς ἐξοχὰς δρόσον διὰ τῆς διασπλεγο-
μένας καρδίας των. Μίγα δυστύχημα ὁ
περ μόνος ὁ ἄρσερος Σεπτέμβριος δύναται
νὰ ἐπανορθώσῃ. Εὐτυχῶς ὁ παντοδύναμος
ὤπλισε καὶ ἡμᾶς—μετὰ τοὺς ὄνους—μὲ
γαλύθδινον ὑπομονὴν ἣτις μᾶς παρακολου-
θεῖ—ὡς ἐνοιε ἐρωτευμένοι τὰς ἐρωμένας των
—μέχρι τάφου. Ὑπομείνωμεν λοιπὸν ἡ-
μεῖς οἱ περιλειπούμενοι τὰς στεφάνους ταύ-
τας καὶ εὐχαριστήσωμεν εἰς τὰς στερροτύ-
πους τῆς πρωτευούσης μας διασκαδάσας
αἵτινας ὅμως κάπως κοιμῶνται ἐρέτος.
Μουσικὴ τρεῖς τῆς ἐβδομάδος πικρί-
ζουσα εἰς ἀμυδρὰς τῆς πλατείαις δὲν εἶ-
ναι μικρὸν διὰ τοὺς πολυασχόλους τοῦ Πε-
ρικλέους καὶ τῆς τρυφερᾶς τῆς Ἀσπασίας
ἀπογόνους εὐτύχημα. Μολονότι ἕνεκα τοῦ
ἐκ τῶν πολλῶν φανῶν ἐκπεμπομένου ἀπλέ-
του φωτός, δὲν δύναται τις νὰ ἴδῃ τὸν
πλησίον του, διότι ὡς γνωρίζετε, τὸ πολὺ
φῶς ἔχει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα μετὰ τὸ
πολὺ σκότος. Ὅπως δῆποτε εἶναι δικαί-
δασις ἀρετῆ τὸ νὰ ἀκούῃ τις μουσικὴν
καὶ νὰ ὑποθέτῃ ὅτι βλέπει τὰς διερχομέ-
νας παρ' αὐτὸν καλλονὰς. . . Ἄλλως
τε καὶ ἡμεῖς μετὰ τῆς καλῆς μας διαμαρ-
χίας φρονοῦμεν, ὅτι εἰσὶν ἀρετῆ τὰ ἐν ταῖς
πλατείαις γαυρία . . .

Ἐκεῖ ἐκάστη δεσποινὶς ἡ κυρία—ἀδιάφο-
ρον ὅποιος ἡλικίας—ἐπιχαρίτως δεικνύει
τὸ κομψὸν καὶ λυγρὸν ἀνάστημα τῆς, τοὺς
γλαυκοὺς ἢ μαύρους ὀφθαλμούς τῆς, τοὺς
συρμοειδεῖς στολισμούς τῆς. Ἐπιζητεῖ τὸ
βλέμμα τοῦ λατρευτοῦ τῆς ἢ τὸ μειδίωμα
τοῦ δι' αὐτὴν—ὡς γράφει—ἀποθνήσκον-
σκοντος ἔραστοῦ, ὅστις χάσκων ὡς ποιητῆς
—ἐκ τῶν νεωτέρων—φροντίζει ὅπως οὐδε-
μία τοῦ διαρρηγῆ περίστασις ἵνα καταδειξῇ
τὰ αἰσθητά τῆς καρδίας του, ἀπὶνα ὑπε-
ρεξεγείλασαν, καὶ τὰ ὅποια χάρος εἰς τὸ
κλείσιμον τοῦ σπῆματός του δὲν ἐγύθη-
σαν. Ἀκριβῆς καὶ ψυχρὸς παρατηρητῆς
βλέπει ἐκεῖ τὴν κοινωνίαν ἅπασαν ἐν μι-
κρογραφίᾳ μετὰ τὰς ἀδυναμίας τῆς ἀνοσις

καὶ τρέλας τῆς, περιβεβλημένην ἐοστάσι-
μον ἐνθῶμα ὅθ' ὅμως κρύπτονται βράκη!
Ἄλλ' ἀρᾶμεν τοὺς δυστυχεῖς ἐναιτοὺς
ἀπολαύοντας στιγμιαίας καὶ ψευδοῦς εὐ-
τυχίας!

Ὡ! πόσον γλυκεῖς καὶ τρυφεροῦς λόγους
ἀνταλλάσσοσιν ὑπὸ τὰ θαλλερά ἐκεῖ δέν-
δρα τῆς πλατείας τῆς Ὀμονοίας τὰ μικρὰ
ἐκεῖνα παιδία τὰ γαυρώμενα καὶ μὴ τολ-
μῶντα νὰ ἐκφράσωσι τὸν ἔρωτά των.

— Ἀνεγνώσατε, δεσποινὶς, τὰς περιπα-
θεῖς τοῦ ἐραστοῦ τῆς Ἑλθίρας ποιήσεις;
ἤρῳτα ἠθάξων νεανίσκος, τὴν γαλανόφθαλ-
μον συνοδὸν του.

— Ὡ! μάλιστα, πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν
ἀπῆντησε καὶ στεναγμὸς μύχος ἐξῆλ-
τοῦ νεαροῦ στήθους τοῦ παιδίου καὶ ἵνου
ὅποιον ἤρξατο ἤδη νὰ ἐφέρεται εἰς τὴν
ὁδὸν τῶν βασιάνων τῆς ζωῆς.

— Πόσον ὠραία εἶναι ἡ πρώτη στροφή
τῆς Souvenir.

En vain le jour succède au jour,
Ils glissent sans laisser de trace;
Daus mon âme rien ne t'efface
O dernier songe de l' amour!
ἂν μάλιστα ἀντικαθίσταται τὸ dernier
διὰ τοῦ premier.

Εἰς τὴν πλαγίαν ταύτην ἐρωτικὴν ἡμο-
λογίαν τοῦ δευτοῦ καὶ πρωτοπαίρου ἐραστοῦ,
ἐρυθρίμα γλυκὺ διεχύθη ἐπὶ τῶν παρειῶν
τῆς κόρης, ἣτις παλλομένη τὸ στήθος, ἔ-
σπευτε παρὰ τῆς ματρὸς τῆς.

Ταλαίπωρος νεότης, ἦέν σοί ἔγουσα τὴν
εὐτυχίαν καὶ οὐδέποτε δυναμένη ν' ἀπο-
λάσῃς αὐτήν!

II

Τὴν μονοτονίαν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ θέρους,
καθ' ἣν ἡ πλεῖξίς, ἀληθῶς, φθάνει εἰς τὸν
κῦθον, θέλει εὐτυχῶς ἐρέτος ποιικίλλει τὸ
παρὰ τὴν πλατείαν τῆς Ὀμονοίας ἀναγε-
θὲν κομψὸν καὶ φιλοκάλλως κεκοσμημένον
θέατρον ἐν ᾧ θεατρικός θίασος ἀπερτιζό-
μενος ἀπὸ 13 γυναικῶν καὶ 10 ἀνδρῶν,
ἐκλεκτῶν ἠθοποιῶν καὶ χορευτῶν. θέλει δι-
δει καθ' ἑκάστην παραστάσις δραμάτων,
κιωμοθιῶν, κωμοδουλλίῶν [vaudeville] καὶ
χορῶν [ballet].

Ὁ ἀτίμιος διευθυντῆς τοῦ ἀρτῆ γιν
τούτου θεάτρου Κύριος Μιχαὴλ
τάχης οὐδὲμιᾶς φειδέται δαπάνης, οὐδενός

ολιγωρεί κόπου όπως καταστήσει αυτό ως οϊόν τε τέλειον και ἄξιον να παραβληθῆται πρό τὰ ἐν Εὐρώπῃ. Εὐτυχίσαντες να γνωρίσωμεν τὰ πλείστα μέλη τοῦ (ιάσου) τούτου, συγγαίρομεν τῷ διευθυντῇ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ, εὐχόμενοι ἵνα ἡ ὁμοία και ἐπὶ τῶν ἐξ Ἰταλίας ἀναμενομένων, πρὸς συμπλήρωσιν, ἐτέρων μελῶν.

Ἐλπίζομεν δὲ ὅτι ἡ Ἀθηναϊκὴ κοινωνία πρό πολλοῦ στερομένη τιοαύτης διασκεδάσεως και βαρυνθεῖσα βεβαίως να βλέψη διδασκόμενα ἀείποτε ἀπὸ τῆς σκηνης τὰ νεαρὰ προκόντα τῆς εὐφυίας τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, θέλει διὰ τῆς συρροῆς της σπεύσει εἰς ὑποστήριξιν τοῦ θεάτρου τούτου οὐ ὁ ἀξιώτιμος διευθυντῆς ἐξ οὐδενὸς ἐκινήθη ὑλικῶν συμφέροντος ἢ ἐκ τῆς ιδέας ὡπως κατορθωθῆ και παρ' ἡμῖν ἡ εἰσαγωγή και ὑποστήριξις θεάτρου καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ ἄνθρωπος κεκλεισμένος ὁλόκληρον τὴν ἡμέραν ἔχει ἀνάγκη ἀναψυχῆς και διασκεδάσεως. Ὅμοίως πιστεύομεν ὅτι και τὸ ὠραϊκὸν φύλον—χωρὶς να φοβῆται και ζηλοτυπῆ διὰ τὰ θέλητρα τῶν Ἰταλίδων ἡθοποιῶν και χορευτῶν, ὧν πολλαί, ἐν παρενθέσει, εἶναι ἀρκοῦντων ὠραϊα και νεαρά — προθύμον πάντοτε και οὐδὲν ἀρνούμενον, θέλει κοσμεῖ αὐτὸ διὰ τῆς παρουσίας του.

Ἐρωτόληπτοι τῶν Ἀθηνῶν και ἐξ ἔπαγγέλματος ἐργολάβοι ὠπλίσθητε με ὅλα τὰ ὄπλα τῶν προτερημάτων και θελγητῶν σας — χωρὶς οὐδὲ τὴν κουφότητα να παραλείψητε — και σπεύσατε εἰς τὸ νέον τοῦτο πεδῖον τοῦ ἔρωτος, ἐνθα ἡ ποίησις και ἡ μουσικὴ θέλουσι τέρπει ὑμᾶς ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ὁ ἀγών.

Θρηνήσατε τοῦ ἀντροῦ τῶν Ἰλυσσίδων μουσῶν κάτοιχοι, ἡ δόξα σας ἐσθέσθη, αἰ λατρεῖαί σας ἔπαυσαν, οἱ νεαροὶ ἐρασταί σας ἐγκαταλείπουσιν ὑμᾶς διότι διὰ μιᾶς και ἡμισείας δραχμῆς πορεύονται εἰς τὸ θέατρον εἰς τὸ vaudeville εἰς τὸ Balletto. Βλέπετε δυστυχῶς, κατὰ τὸν ποιητὴν, ὅτι

Ὁ κόσμος εἶναι σοδούρα ποῦ πάντοτε γυρίζει,

Ἔνα ἐδῶ σηκόνει, ἄλλον ἐκεῖ γκρεμίζει

Και ἔ' ἄλλον τάγαθὰ του παντοσινὰ χαρίζει.

III

Τὴν 23 Μαΐου ἀνεγνώσθη ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἐν μέσῳ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου ἀμφοτέρων τῶν

φύλων και τῆς καρδιακῆς πάλης τῶν ἀγωνιζομένων, ἡ ἐκθεσις τοῦ Βουτσινάϊου ποιητικῶν διαγωνισμοῦ ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς πενταμελοῦς κριτικῆς ἐπιτροπῆς καθηγητοῦ τῆς φιλολογίας κυρίου Μηστριώτου. Τεσσαράκοντα και πέντε ποιήματα ὑπεβλήθησαν ἐν τῷ ἐρεττεινῷ ἀγῶνι, ἀπαρτιζόντα ἐν ὅλῳ τὸν ἐκπληκτικὸν ἀριθμὸν τῶν 70 γυλιῶν στύχων, ὅς ἔσθον τὴν ἐξαιρετικὴν εὐχαρίστησιν ἡ ἀναγνώσων οἱ κύριοι κριταί. Τὰ ποιήματα ταῦτα ἀνήγαγεν ὁ κύριος εἰσηγητῆς εἰς ἑπτὰ διάφορα εἶδη, ἐξ ὧν 16 μὲν ἦσαν λυρική και συλλογαί, 10 τραγωδία, 10 ἐπέγραφοι και 4 ἐπικολυρικά, 4 ἐπέλληια και ἔπη, μία ἰλαροτραγωδία και μία παραῶδία. Βλέπετε, φίλοι ἀναγνώσταί, ὅτι τὸ ποιητικὸν θέρος τοῦ παρόντος ἔτους ὑπεῖρξεν ἀφρονώτερον τῶν προηγούμενων ἄν και κατὰ τὴν κρίσιν τῆς ἐπιτροπῆς — ἡ ποιότης κατωτέρα. Ἡ μεγάλη αὐτὴ παραγωγή, προδίδει βεβαίως ὅτι ἐφ' ὅσον προβαίνομεν, καθιστάμεθα ποιητικώτεροι, αἰσθηματικώτεροι, ἰδανικώτεροι ὑψούμεθα εἰς τοὺς αἰθέρας ἀπολακτιζόντες τὴν ὕλην, και περιφρονούντες τὴν πραγματικότητα, ἐπιλήσιμονες δυστυχῶς τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως, ἥτις λίαν πεζὴ και ὑλικὴ οὕσα ἔχει ἀνάγκη τροφῆς—οὐχὶ πνευματικῆς—και ἐργασίας. φοβοῦμαι δὲ μήπως ἐπὶ τέλους θελήσωμεν να μιμηθῶμεν τὸν σχολαστικὸν ἐκείνον τοῦ ὀπιοῦ ἀπέθανεν ὁ ἵππος ὅταν συνειπίσε να μὴ τρώγῃ.

Ἡ ἐκθεσις τοῦ Κ. Μηστριώτου ἀρκούντως διδασκτικὴ και πολλὰς κρίσεις και ἀληθείας περὶ ποιήσεως περιέχουσα, ἤκιστα τοὺς ἀγωνιζομένους εὐχαρίστησεν αἰτοῦντας μᾶλλον ἐπαίνους ἢ κατηγορίας και οὐχὶ διδασκαλίαν και συμβουλὰς. «Ἡ ἐπιτροπὴ [ὡς ἡ ἐκθεσις λέγει] ἐκρινε σκόπιμον ἵνα πάντα τὰ ποιήματα εἰς τρεῖς διαίρεση κατηγορίας. Καὶ περὶ μὲν τῶν εἰς τὴν πρώτην ἀναγομένων οὐδεὶς ἔσται λόγος, ἡ δευτέρα περιλαμβάνει τὰ ὅπωςδῆποτε ἀξία λόγου και τέλος ἡ τρίτη και τελευταία τάξις τὰ ἐπανετέα περὶ ὧν ἔσται λόγος.»

Ἐκ τῶν ἀγωνισθέντων ποιημάτων ἐμνημονεύθησαν, α'.) Τρία λυρικά, Πρόχειρα, Μυριολόγια, Φαντασία και Καρδία. β'.) μία τραγωδία Πέτρος Γαρδαλιώτης γ'.) πέντε κωμωδία Μπεριτέλδος, Τοκουλί-

γος, Κάλτσα τοῦ Διαβόλου, Φευδευγενής και οἱ Δυὸ Δικηγόροι ἥτις και ἐκρίθη διὰ τὴν πρωτοτυπίαν τῆς ὑποθέσεως και τῶν σκηνῶν ὡς ἡ καλλίστη ἀπασῶν και ἥτις ὅμως μὴ τὰ προσόντα ταῦτα παρ' ἐλπίδα δὲν μετέσχε τοῦ ε' ἐπαίνου ὅτις εἰς πέντε ἄλλα τὰ κάλλιστα ἐκάστου εἶδους ἀπενεμήθη δ'.) δύο ἐπικολυρικά, τὸ Μῆλον τῆς Ἐριδος, Φαέθων. ε'.) δύο ἐπικά Σούλι, Κατσαριώτης και στ'.) τὸ εἰς οὐδὲν εἶδος ἀναγόμενον ποίημα Γυργὸς Ἰέραξ. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐν οὐδενὶ τῶν ποιημάτων τούτων εὐροῦσα τὰς ἀρετάς ἐκείνας και τὰ προσόντα ἄτινα καθιστῶσιν ἔργον τι ποιητικὸν ἄξιον τῆς νίκης, εἰς οὐδὲνα ποιητὴν τὸ γέρας ἀπένευξαν ἐκίρυξεν ὅμως ὡς πρωτεύσαν, εἰς δ' και ἐδόθη πρῶτος ἐπαινος τὸ ἐπικὸν ποίημα Κατσαριώτης ἐκ 18 και πλέον γυλι. στύχων συγκείμενον ἔργον περισπούδα στον τοῦ κατ' ἔτος σχεδὸν βραβευμένου ποιητοῦ Κ. Α. Ἀντωνιάδου. Ἠξίωσεν ἐπίσης δευτέρου ἐπαίνου, ἄτινα και θεώρησεν ἴσα, τὰ ἀκόλουθα ποιητικὰ ἔργα πρωτεύσαντα μετὰ τῶν ὁμοίων τῶν τὴν ποιητικὴν συλλογὴν Φαντασία και Καρδία ἀγνωστοῦ ποιητοῦ, τὰ ἐπικολυρικὰ Φαέθωντα τοῦ γνωστοῦ ποιητοῦ. Καμπουρογλον και τὸ Μῆλον τῆς Ἐριδος τοῦ και ἐντὶ παραβόντι ἀγῶνι ἐπαινεθέντος ποιητοῦ τοῦ ἐπισείως Ἀριστομ. Προβελεγίου, τὸν Γοργὸν Ἰέρακα ἀγνωστοῦ εἶδους και ποιητοῦ και τὴν τραγωδίαν Πέτρος Γαρδαλιώτης τοῦ Τ. Ἀμπελά.

Ἐννοοῦμεν ὅπως δισχερῆς ἀποβαίνει ἡ κρίσις και ἀπόφασις ἐπὶ ποιημάτων ἀνομιᾶς φύσεως και τοῦτο, ἀληθῶς, εἶναι ὁ μέγας σκόπελος εἰς τὸν ἀείποτε προσκρούουσιν οἱ ἐκάστοτε κριταί μὴ γνωρίζοντες ἂν πρέπει να προτιμήσωσι 500 στύχους λυρικῶν ποιήσεων πλήρεις φαντασίας, αἰσθημάτων, ὑψηλῶν ιδεῶν ἢ κολοσσαῖόν τι δραματικὸν ἢ ἐπικὸν ἔργον, περιέχον ὀλιγωτέρας ποιητικὰς καλλονὰς και μεγαλειότερον ὄγκον και τέχνην. Εὐτυχῶς ἡ ἐπιτροπὴ κατιδοῦσα τέλος τὴν δισχερειαὶ αὐτῆν, ἀπεράσιτε λίαν προνομιῶς ἵνα διαίρεση τὸν ἀγῶνα εἰς τρεῖς εἶδη ποιήσεως λυρικῶν, δραματικῶν και ἐπικῶν, ὁρίζουσα τὸ κατ' ἔτος ἀγωνιζόμενον εἶδος.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ποιητικῆς ἐκθέσεως ἀνήλθεν τὸ βραῦμα ὁ Κ. Κατσαριώτης ὅστις

ἀνεγνώσε τὴν ἐκθεσιν τῆς κρίσεως τῆς τριμελοῦς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ ἐπιδοτοῦ φιλογενοῦς Ροδοκανάκη τελουμένου φιλολογικοῦ διαγωνίσματος. Ἐν μόνον ἔργον παρουσιάσθη εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον καθ' ὃν ἡ φαντασία και ἡ ποίησις μικρὰν παρέχουσι συνδρομήν. Ἡ συγγραφή αὐτὴ πραγματοποιμένη περὶ τῶν Ἱθῶν και Ἐθλιῶν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ἐν σχέσει πρὸς τάχα και ἀπαρτιζομένη ἀπὸ 40 τυπογραφικῶν φύλλων, ἐθεωρήθη ἀπολύτως ὡς ἔργον σπουδαιότατον και κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀγωνοθέτου γεγραμμένον διὸ και ἠξιώθη τῆς δάφνης. Συγγραφεὺς τῆς περισπουδᾶστος αὐτῆς συγγραφῆς εἶναι ὁ εὐπαιδευτος νέος Ν. Πολίτης εἰς τῶν εὐγενῶς προτιμεμένων συνεργατῶν ἡμῶν ὃν ἀπὸ καρδίας συγγαίρομεν ὁ κ. Πολίτης ἐν ἐπιστολῇ του πρὸς τοὺς κριτὰς εἰδοποίησεν αὐτοὺς ὅτι πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου του ἀπαιτοῦνται ἔτι 40 τυπογραφικὰ φύλλα τὰ ὅποια θέλει προσθέσει δημοσιεύων αὐτὸς.

Ἐν τῇ αὐτῇ αἰθούσῃ και ἐν μέσῳ ἐκλεκτοῦ ἐπίσης ἀκροατηρίου ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἀνεγνώσθη τὴν 30 Μαΐου και ἡ ἐκθεσις τὸ πρῶτον ἡδη ἐπισήμως, τοῦ κατὰ διετίαν τελουμένου Συμβουλευτικῶν ἰατρικοῦ διαγωνίσματος ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ Κ. Καραμίτσα.

Μετὰ τῶν τεσσάρων ὑποβληθέντων ἰατρικῶν ἔργων ἠξιώθη τῇ ὁμορῶν ἀποράσει τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ δισχιλιοδράχμου βραβείου και τῆς δάφνης ἡ ἐξ 20 τυπογραφικῶν φύλλων σπουδαιοτάτη συγγραφή τῆς περιγραφῆς τοῦ αἰσθητηρίου ὀργάνου τῆς ὀράσεως. Ἡ συγγραφεὺς εἶναι ὁ γνωστός και δι' ἄλλων ἀξιολόγων και σπουδαίων συγγραφεῶν ἰατρὸς Λουκᾶς Παπλιώαννου ἐξ Ἀρχαῖας τῆς Λεβαδείας ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν Εὐρώπῃ ἐκπαυθευθὲς και πολλὰς και ποικίλας γνώσεις κεκτημένος.

IV

Ἐπέπρωτο φαυδρῶς τὰ Χρονικὰ μας ἀρχίσαντες να περαιώσωμεν ἐκχίνοντες δάκρυα λύπης ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ τρυφεροῦ ἀγγέλου, τῆς χαρᾶς και εὐτυχίας φιλοσπόρου γονέων, τοῦ μικροῦ Κλεμούροτου, εὐφροσύτου ἐξαετοῦς τέκνου τοῦ ἐν Πάτραις καθηγητοῦ Κυρ. Κωνστ. Νεστορίδου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Νεοελληνικά ανέκδοτα,
εκδιδομένα υπό του φιλολογικού
Συλλόγου Παρνασσού.

Ευχαρίστως βλέπομεν εξεκολλουθούσαν τήν έκδοσιν του περιοδικού τούτου φύλλου, σκοπούντος τήν διάσωσιν παντός βίβλιου ἑλλ. λαός διενεόθη. ἐπιλοσόφως διηγήθη καὶ ἐψάλλεν ὠραῖον τὸσφ δὲ μᾶλλον χαίρομεν ὅσφ τὸ ἔργον τοῦτο οὐ τινος πρό ἐτῶν παρόστη ἢ ἀνάγκη καὶ χρησιμότης, ἀλλ' οὐτίνος ἢ διατήρησις καὶ ἔκδοσις εἶνε ἐκ τῶν δυσχερεστάτων, προβαίνει μετὰ βεβαιότητος καὶ ἀσφαλείας. Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Νεοελλ. Ἀνελέκτων τοῦ Παρνασσού εἶναι ἀξία ἐπαινῶν διὰ τοὺς κόπους οὓς ἀφιλοκροτῶς καταβάλλει, ὁ δὲ Σύλλογος ἐπίζηλος διότι κατώφρωσε τήν έκδοσιν τοῦ πνεύματος ὡς ἐβουλότο τούτου ἔργου.

Ἴσως ἐπανέλωμεν λεπτομερέστερον ἐπὶ τῶν τριῶν ἐσχάτως ἐκδοθέντων φυλλαδίων ἅτινα σήμερον ἀρκομένη μνημονεύοντες. Καὶ τὸ μὲν γ' περιέχει ὑπὲρ τῆς 500 ἀνεκδότους παροιμίας, τὸ δ' 300 δημοτικὰ κινύματα καὶ τὸ δ' 6' μέρους, ἀνεκδοτὸν χρονικὸν Ἀρσινόης μετὰ σημειώσεων καὶ προλόγου τοῦ στείλαντος κατὰ τὴν ἐπιτροπὴν κ. Ἀθ. Πατρίδου.

ΑΚΤΙΝΕΣ

Ὁ ἔρωσ γράφει τοὺς ὄρκους του ἐπὶ φύλλων ῥόδου ἅτινα ἀφίνει κατόπιν εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἀνέμων.

Γυνὴ ὠραία ἠμοιάζει μὲ ῥόδον ἀπὸ τὸ ὅποιον ἕκαστος ἐραστὴς ἀποτρεχὲν ἐν φύλλων διὰ τὸν σίξυγον δὲν μένουσιν ἢ αἰ ἀκινθαι.

Οὐδὲ ῥόδον ἀνευ ἀκινθῶν, οὐδὲ ἔρωσ ἀνευ ζήλοτυπίας.

Οὐδέποτε πρέπει νὰ γίνηται συνοικέσιον ἂν ὁ μὲν ἀνὴρ δὲν ἔχει τὰ διὰ τὸ γεῦμα ἢ δὲ γυνὴ τὰ διὰ τὸ δαῖπνον.

Λύσις

Τοῦ ἐν τῷ Ε'. φυλλαδίῳ αἰνίγματος.

Λάβριον — Λάβρα — ὄϊον

Πρῶτος ἐπέμψεν ἡμῖν τὴν λύσιν τοῦ ἀνωτέρω αἰνίγματος ὁ Κυρ Στεφ. Κατούλης ὅστις καὶ ἔλαβε τὴν δωρεάν. Ἀκολούθως ἐπέμψαν αὐτὴν αἱ Κυραὶ Κλεοπάτρα καὶ Ἐλένα Καλαματιανοῦ καὶ οἱ κυρ. Κωνστ. Χ. Δράκου, Ἀλέξ. Παρτῆλ καὶ Ἰλίας Πιτσικόπουλος. — Ἐκ Πειραιῶς ὁ Κ. Ζ. Μ. Σκουλούδης.

Ἐν τῶν ἐπαρχιῶν τηλεγραφικῶς ὁ τῆς Σπάρτης διδάκταλος Κος Ι. Θεοδώρουλος. — Ἐκ Μεσολογγίου ἡ Κυρία Πολυξένη Παπουτσοπούλου. — Ἐκ Κελαρῶν ἡ Κυρ. Πολυξένη Δαμηλάτη. — Ἐκ Λεβαδείας αἱ Κυρ. Περικτιόνη Νικολαΐδου καὶ Ἀρτεμισία Χ. Ὀδυσσεῶς καὶ ἐκ Πατρῶν οἱ Κ. Ἄντων. Θηβαῖος καὶ Δ. Σκουμπουρδῆς.

Ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἡ ἐν Καλαφατίῳ ἀξίεραστοι δεσποινίς Γεωργία Κατσικογένη τὴν εὐφῶ καὶ αἰνιγματώδη λύσιν εὐχαρίστως δημοσιεύομεν.

Ἔπιπτε τὴν Ἑλλάδα ὀπὸ σκληρὰν δουλείαν, τῆς μόνης σωτηρίας γινόμενον σωτήρ. Σήμερον τοῦ Σερπιτέρη γερμίζει τὴν κοιλίαν, κ' εἶναι τῶν ἀναργύρων ὁ πολικὸς ἀστήρ.

ΑΙΝΙΓΜΑ ΣΤ'

Εἰς τὴν Κέλασιν τὰ τρία πρῶτόμου θὰ ἀπαντήσῃς τὰ ἀκόλουθα δὲ εἰς θεότητα ὑψῶ.

Ἄν τὰ τέσσαρα τοῦ τέλους ὅπως ἀναγραμματίσῃς ὡς ἰδίῃς ὅτι νοσῶ.

Ἐπ' ἐμοῦ ποτὲ ἱππεύσας δυστυχῆς τις πατροκτόνος

ἐλκεῖσθε πατέρα κατὰ τοῦ υἱοῦ. — Λοιπὸν, δυσκολεύεται νὰ μ'εὔρησῃς — φίλτατέ μοι εἶσαι μόνος ἐν τῇ γῆ τοῦ Σοφοκλέους ἐκουσίως μωυπίων. —

Ἐν Καλαφατίῳ
ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΤΣΙΚΟΓΕΝΗ

Ὡς δῶρον τῷ πρώτῳ πέμποντι ἡμῖν τὴν λύσιν προσφέρει ἡ πολυβέλγητος, νεκρὰ καὶ ἰδιότροπος δεσποινίς Γεωργία τὴν ἐκὼ τῆς φωτογραφικῆν εἰκόνα μὲν ἑνὸς ἰδιογράφου τετρατίχου καὶ τῆς ὑπογραφῆς τῆς

Περὶ ῥαβμῆ.

Ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλαδίῳ σελίδι 216 στίχῳ 3ῳ γάρρε ἀντὶ τοῦ καὶ τοῖ μὴ ἀκριβῆ, καὶ διὰ ἀκριβῆ.

Αἱ συνδρομαὶ γίνονται,

Ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ βιβλιοπωλείῳ ἀδελφῶν Περρῆ καὶ τὸ τυπογραφεῖον Ν. Ρουσοπούλου κειμένῳ ἀντικρῦ τῆς Βρύσεως Λέκα. — Ἐν Σύρῳ παρὰ τοῖς βιβλιοπώλαις Ι. Χούμη καὶ Γ. Μέμω. — Ἐν Τήνῳ παρὰ τῷ Κω Ν. Ι. Καγκάδῃ. — Ἐν Πάτραις παρὰ τῷ καθηγητῇ κυρ. Κ. Νεστορίδῃ καὶ τῷ Κω Δ. Ζ. Σκουμπουρδῇ. — Ἐν Χαλκίδι παρὰ τῷ δικηγόρῳ Ἀλεξ. Οἰκονόμῳ. — Ἐν Λεβαδείᾳ παρὰ τῷ Κ. Ν. Μπουφίδῃ. — Ἐν Καρύστῳ παρὰ τῷ Κω Π. Τριχογλίδῃ. — Ἐν Ναυπλίᾳ παρὰ τῷ βουλευτῇ Κ. Κ. Εὐθυμιοπούλῳ. — Ἐν Θήβαις παρὰ τῷ Κω Εὐσταθίῳ Καλόπαιδι. — Ἐν Λεωνιδεῖῳ παρὰ τῷ δημάρχῳ Κυρ. Γ. Λευκῷ. — Ἐν Ἀστρείῳ παρὰ τῷ Κω Εὐσταθίῳ Χασαπογιάννῃ. — Ἐν Καλάμῃ παρὰ τῷ ἰατρῷ Κ. Ξενοφῶντι Μαυρογιάννῃ. — Ἐν Μεσολογγίῳ παρὰ τῷ Κω Χρ. Παλαμᾷ. — Ἐν Ἰδρᾷ παρὰ τῷ Κω Φαρμακοποιῷ Μ. Πολίτῃ. — Ἐν Τριπέλει παρὰ τῷ Φαρμακοποιῷ Κ. Ἰωάννῃ Ἰωαννιδῇ. — Ἐν Λευκάδι παρὰ τῷ τηλεγραφητῇ Κω Ἐλευθερίῳ Κομνηνῷ. — Ἐν Ζακύνθῳ παρὰ τῷ Κω Γ. Σφήκῃ. — Ἐν Ἰθάκῃ παρὰ τῷ Κω Φαρμακοποιῷ Κ. Κωνστ. Παιλάτῳ. — Ἐν Κεφαλληνίᾳ παρὰ τῷ Δικηγόρῳ Κω Γ. Φλωριᾷ. — Ἐν Χίῳ παρὰ τῷ Κω Λεωνίδᾳ Ἀργυροπούλῳ Γραμματεὺς τοῦ Ἑλλ. Προξενείου. — Ἐν Σμύρνῃ παρὰ τῷ Κω Ἰωάννῃ Δημιανῷ. — Ἐν Λαρίσῃ Κω Δ. Ζαχαριάδῃ. — Ἐν Σέρραϊς παρὰ τῷ Ἑλλήνι προξένῳ. — Ἐν Μιτυλήνῃ παρὰ τῷ Θεμ. Μορίνῳ. — Ἐν Κυδωνίαις παρὰ τῷ Ἀναγνωστηρίῳ «αἱ Κυδωνίαι.» — Ἐν Φιλιππουπόλει παρὰ τῷ σχολάρχῳ Κ. Βλασσίῳ Σκορδέλῃ. — Ἐν Κοριτσᾷ τῆς Μακεδονίας παρὰ τῷ σχολάρχῳ Κ. Χαρ. Καρμίτση. — Ἐν Ἀνδριανουπόλει παρὰ τῷ ἰατρῷ Ἰακώβῳ Ἀρναούτογλου. — Ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῷ βιβλιοπωλείῳ Τεφαρίκῃ. — Ἐν Τραπεζοῦντι παρὰ τῷ Συλλόγῳ «ὁ Ξενοφῶν». — Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ παρὰ τῷ Κω Εὐαγγ. Βασιλοπούλῳ [Grand-casino]. — Ἐν Καίρῳ παρὰ τῷ Κω Π. Ματαράγκῃ. — Ἐν Πορτ Σαῖτ παρὰ τῷ Δικηγόρῳ Κ. Εὐαγγ. Στρατῇ. — Ἐν Καλκούττῃ παρὰ τῷ Κω Ἀγελάστῳ Σακρανδῇ. — Ἐν Γαλαζίῳ παρὰ τῷ Κ. Σπυρ. Φ. Ἀντύπα καὶ Ν. Λειβαδᾷ. — Ἐν Καλαφατίῳ παρὰ τῷ Κ. Γ. Ἀντύπα. — Ἐν Βραίλᾳ παρὰ τῷ Κ. Χαρ. Τολμίδῃ. — Ἐν Βουκουρεστίῳ παρὰ τῷ γραφεῖῳ τῆς Ἐφημερ. «Ἴρις» — Ἐν Manchester παρὰ τῷ Κω Κλεάνθῳ Μιχαηλιδῇ. — Ἐν Μελίτῃ παρὰ τῷ Κω Εὐστρ. Πετροκοκκίνῳ. — Ἐν Λειψίᾳ παρὰ τῷ Κω Ἀριστ. Ἀντωνιάδῃ.

ΕΙΔΟΤΗΚΕΙΣ

Ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν Κυρίων συνδρομητῶν παραπονοῦνται ὅτι δὲν λαμβάνουσι τακτικῶς τὰ φυλλάδια τῆς «Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης» ἐνῶ ταῦτα τακτικῶς παρὰ τῆς Διευθύνσεως πέμπονται, παρακλοῦμεν αὐτοὺς νὰ εἰδοποιῶσιν ἐγκαίρως περὶ τούτου τοὺς κατὰ τόπους ἀνταποκριτὰς μας, ὅπως ἀναπληρῶμεν τὰς ἀπωλείας καὶ ἀναφερῶμεθα τῇ ἐνταῦθα διευθύνσει τῶν τεχν. ἐρωμαίων.

Ἐξεδόθησαν

ΙΣΤΟΡΙΑ τοῦ **ΕΛΛ. ΕΘΝΟΥΣ** ἀπὸ τῶν παναρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Κ. Κ. Παπαρρηγοπούλου—Τόμος Δ. Μεχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν 12 βιβλία εἰς τέσσαρας τόμους, ὧν ἕκαστος τιμᾶται δραχ. 10. Θέλουσι δὲ ἔτι ἐκδοθῆ ἕτερα τρία εἰς ἓνα τόμον.

ΙΣΤΟΡΙΑ τοῦ **ΓΕΡΚΑΝΟ-ΓΑΛΛΙΚΟΥ** πολέμου τοῦ 1870 καθ' ὅλην τὴν ἀκρίβειαν ἐκτεθειμένη ὑπὸ Α. Βορβοταῖδ συνταγματάρχου καὶ συντάκτου τῆς ἐπισήμου στατιωτικῆς ἐφημερίδος. Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ Α Γκαρπολᾶ. Τεῦχος Α'. Τιμᾶται δραχ. 3 καὶ εὐρίσκεται παρὰ τῷ γραφείῳ τῆς α' Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης. v.

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΑΙ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ τῶν διασήμων στρατηγῶν τῆς Α' Γαλλικῆς αὐτοκρατορίας μεταφροσθεῖσαι ἐκ τῆς Ἰταλικῆς ὑπὸ Α Λιβαθυνοπούλου ἐπιλογίου. Εὐρίσκονται εἰς τὸ γραφεῖόν μας καὶ τιμῶνται δραχ. 3

ΑΓΟΡΑ κωμῳδία Δ. Παπαρρηγοπούλου περιέχουσα ἀρχαίαν καὶ νέαν κωμῳδίαν, ἀρχαῖον καὶ νέον δράμα.—Τιμᾶται δραχ. 3

ΑΙ ΔΥΟ ΑΡΤΕΜΙΔΕΣ ὠραιότατον μυθιστόρημα Ἄ Δουμᾶ μεταφρασθὲν ὑπὸ τῆς κυρίας Αἰμυλίας Φραγκιᾶ. Φυλλάδιον Γ' δραχ. 1

ΚΩΜΩΔΙΑΙ Ἀγγέλου Βλάχου. Εὐρίσκονται παρὰ τῷ τυπογραφείῳ Ἄ Καναριώτου καὶ τιμῶνται δραχ. 6

Προσεχῶς ἐκδίδονται

Τὰ ἐπόμενα βιβλία ὧν συνδρομηταὶ ἐγγράφονται εἰς τὸ γραφεῖόν μας :

Ἰπὸ τὸν τίτλον **ΔΗΜΩΔΗ ΑΝΑΛΕΚΤΑ** συλλογὴ σπουδαία ἀσμάτων παροιμιῶν, μυρολογίων, μύθων, ἀινιγμάτων, δοξασίων, ὁράσεων λέξεων καὶ ἀναγραφῆ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ὑπὸ τοῦ ἀξιολόγου διδασκάλου Σπάρτης Ι. Γ. Θεοδορωπούλου. Ἡ τιμὴ τοῦ περισπουδάστου τούτου βιβλίου ὠρίσθη εἰς δραχ. τρεῖς.

Μελέτη ἐπὶ τοῦ βίου τῶν νεωτερον ἑλλήνων. Συγγραφή βραβευθεῖσα ἐν τῷ ἐφετεινῷ Ῥοδοκανακειῷ φιλολογικῷ διαγωνίσματι ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο διαιρεῖται εἰς τόμους 4 ὧν ἕκαστος ἀπαρτιζόμενος ἀπὸ 25 τυπογρ. φύλλα τιμᾶται δρ. 5.

Η ΧΕΙΡ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ

Συνέχεια τοῦ μυθιστορήματος ὁ κόμης Μοντεχρίστος ὑπὸ Ἄλεξ. Δουμᾶ.

ΜΙΑ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΕΡΩΤΟΣ.

Ὁραιότατον καὶ τερπνότατον μυθιστόρημα τοῦ περιωνύμου Fnesi Caranba ἐκδοθήσεται ἐν Σύρῳ εἰς τρεῖς τόμους ὧν ἕκαστος κτὰ μῆνα ἐκδιδόμενος τιμᾶται δραχ. 1,50.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἐπειδὴ τινὲς διέδοσαν, ἀγνοοῦμεν διὰ τίνος λόγους, ὅτι ὁ μεταφραστὴς τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλαδίῳ δημοσιευθεῖσαις Βιογραφίαις τοῦ Ρ. Κόβδεν ὑπαινίσσετο ἐν τῇ ἐν αὐτῇ σημειώσει του περὶ τῆς ἐν ὑπὸ κίθρῳ ἀγορεύσεως τὸν Κ. Γεώργ. Νικολόπουλον, βεβαιοῦμεν κατὰ παραγγελίαν τοῦ Κ. Τυπάλλου ὅτι οὐδόλως εἶχε ὑπ' ὄψιν γράφων τὴν σημείωσιν τούτην τὸν ἀξιολόγον αὐτὸν νέον ὃν ἐκτιμᾶ δεόντως διὰ τὰ πατριωτικὰ αἰσθήματά του.

Ἡ Διεύθυνσις.